

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

VIEŠOSIOS POLITIKOS ANALIZĖS MAGISTRO PROGRAMA

VYTENIS FUKS

II kurso studentas

**Mokyklų uždarymo įtaka mokiniams: nekognityvinių aspektų
kaita**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: dr. Žilvinas Martinaitis

Vilnius
2023

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Fuks, V. Mokyklų uždarymo įtaka mokiniams: nekognityvinių aspektų kaita: Viešosios politikos analizės programos magistro darbas / Vilniaus universitetas Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas dr. Žilvinas Martinaitis. – V., 2023. – 125 p.

Reikšminiai žodžiai: švietimas, švietimo politika, mokyklų uždarymas, kaimo mokyklos, labai mažos mokyklos, mokyklų tinklo konsolidacija, mokinių perkėlimas; mokinių pasiekimai; nekognityviniai rezultatai.

Šiame darbe nagrinėjama, ar mokinio nekognityviniai rezultatai pasikeis, mokinius perkėlus iš labai mažos kaimiškos mokyklos į didelę mokyklą. Tiriama mokinio identifikavimosi su bendruomene ir įsitraukimo į mokyklos gyvenimą kintamieji. Atsispiriama nuo asmens vystymosi teorijų ir remiamasi socialinio kapitalo bei bendruomeniškumo konceptais.

Darbas tiria, kaip pasikeitusi mokykla, padidėjęs mokinių skaičius ir nauja bendruomenė keičia mokinio tapatinimosi su bendruomene jausmus, ar didina mokinio įsitraukimą, aktyvumą, ar platesnis socialinių santykių ratas gali pakeisti mokinio motyvaciją ir lūkesčius dėl tolesnio mokymosi bei ateities profesijos.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „*Mokyklų uždarymo įtaka mokiniams: nekognityvinių aspektų kaita*“ yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ar užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Vytenis Fuks

Turinys

Įvadas	5
1. Teorinis analizės pagrindas	9
1.1. Kas yra mokyklų nekognityviniai aspektai?	9
1.2. Koks nekognityvinių aspektų ryšys su mokinių pasiekimais?.....	11
1.3. Mokyklos dydis – koks santykis su mokinių pasiekimais ir nekognityviniais aspektais?	17
1.4. Labai mažų mokyklų specifika	21
1.5. Tyrimo priežastinis modelis.....	23
2. Tyrimo metodika.....	25
2.1. Atvejo pasirinkimas	26
2.2. Kokybinių duomenų rinkimas.....	28
2.3. Duomenų analizė	30
3. Rezultatai	30
3.1. Pirmas interviu ratas	30
3.2. Antras interviu ratas	38
3.2.8. Miesto ir kaimo mokyklų mokinių palyginimas.....	45
4. Diskusija	47
4.1. Kodėl labiausiai neigiamai paveiktas bendruomeniškumas ir identifikavimasis?.....	47
4.2. Lūkesčiai dėl tolesnio mokymosi ir ateities.....	48
5. Išvados	49
6. Rekomendacijos	51
Šaltinių sąrašas.....	53
Priedai	56
Summary	124

Įvadas

Mokyklų uždarymo tendencija yra akivaizdi Europoje pastaruosius kelis dešimtmečius. Dažniausiai uždaromos nuo ekonominių centrų nutolusių, netankiai apgyvendintų, ekonominių nuosmukį patiriančių regionų mokyklos. Pagrindinės priežastys yra sumažėjęs mokinių skaičius, sunkumai pritraukiant mokytojus, siekis racionalizuoti resursų panaudojimą. **Lietuvoje mokinių ir mokyklų skaičiaus mažėjimo tendencija taip pat pastebima:** Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (ŠMSM) pateikiamais duomenimis, Lietuvos mokyklose 2000-aisiais metais mokėsi daugiau kaip 600 tūkstančių mokinių, veikė daugiau kaip 2300 bendrojo lavinimo mokyklų, o 2021-ųjų metų rudenį šalyje mokėsi 327 tūkst. mokinių ir veikė 954 mokyklos (pagal 2020-2021 mokslo metų duomenis, maždaug trečdalis mokyklų yra kaimo, o du trečdaliai miesto).^{1,2} Iš 2020-2021 m. metais veikusių mokyklų, 250 mokyklose mokinių skaičius nesiekė šimto, 89-iose mokyklose ir 50-yje pagrindinio ugdymo skyrių mokėsi tik 60 ir mažiau mokinių.³

Kaimiškose vietovėse daugiau nei pusė mokyklų yra mažos. Pagrindinės mokyklos (priklausiančios savivaldybėms), kuriose 2020-2021 m. m. mokėsi mažiau nei 130 mokinių, sudarė 59,27% visų pagrindinių mokyklų (priklausančių savivaldybėms) skaičiaus.⁴ Miestų savivaldybėse (Alytuje, Kaune, Klaipėdoje, Palangoje, Panevėžyje, Šiauliuose, Vilniuje ir Visagine) tokios mokyklos sudarė tik 31,11% visų pagrindinių mokyklų, likusiose Lietuvos savivaldybėse šis skaičius svyruoja nuo 30% iki 100%.⁵ Tendencija tokia, kad kaimiškose, mažose savivaldybėse tokių mokyklų yra vidutiniškai daugiau nei miestų savivaldybėse.

Mažas mokyklas yra brangiau išlaikyti. Miestų savivaldybių vidurkis, kaip nurodoma 2021 m. ŠMSM pranešime, yra 2319 eurų vienam mokiniui, mažųjų savivaldybių vidurkis – 3041 euras vienam mokiniui.⁶

Skiriasi mokinių iš didmiesčių, miestų ir kaimų pasiekimai. Nacionalinės švietimo agentūros (NŠA) duomenimis, 2019 metais pagal apibendrintą valstybinių brandos egzaminų

---

¹ Elta, „Pasikeitė Lietuvos mokyklų žemėlapis: per 20 metų mokinių sumažėjo beveik perpus“. Delfi.lt, žiūrėta 2022 m. rugsėjo 2 d.

<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/pasikeite-lietuvos-mokyklu-zemelapis-per-20-metu-mokiniu-sumazejo-beveik-perpus.d?id=88671657>

² Švietimo valdymo informacinė sistema. Bendrojo ugdymo mokyklų skaičius pagal tipą ir vietovę. Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 4 d. <http://www.svis.smm.lt/bendrasis-ugdymas-2/>

³ Elta, „Pasikeitė Lietuvos mokyklų žemėlapis: per 20 metų mokinių sumažėjo beveik perpus“.

⁴ Švietimo valdymo informacinė sistema. Bendrojo ugdymo mokyklų skaičius pagal tipą ir vietovę.

⁵ Švietimo valdymo informacinė sistema. „Pagrindinių mokyklų, turinčių mažiau kaip 130 mokinių, dalis (proc.)“, <http://www.svis.smm.lt/bendrasis-ugdymas-2/> (žiūrėta 2023-05-12)

⁶ Elta, „Pasikeitė Lietuvos mokyklų žemėlapis: per 20 metų mokinių sumažėjo beveik perpus“.

(VBE) rodiklį nuo miestų mokyklų abiturientų kaimo mokyklų abiturientai atsiliko 38,5 taško, o nuo didmiesčių mokyklų mokinių – beveik 70 taškų (didmiesčiuose apibendrintas VBE siekia daugiau nei 250 balų, miestuose apie 230, o kaimuose apie 190).⁷ Kaimo mokyklų abiturientai taip pat vidutiniškai išlaiko mažiau valstybinių brandos egzaminų. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (PUPP) penkerių metų duomenys parodo tą pačią tendenciją – kasmet kaimo mokyklose besimokančių dešimtokų, pasiekusių matematikos pagrindinį ir aukščiausią pasiekimų lygį, dalis yra apie 10 proc. mažesnė nei jų bendraamžių miestų mokyklose ir apie 25 proc. mažesnė nei didmiesčių.⁸ Valstybės kontrolės 2020 m. analizė „Ar pokyčiai švietime lemia geresnius mokinių pasiekimus“ pakartoja nacionalinių ir tarptautinių analizių išvadas – yra ženklus pasiekimų atotrūkis tarp mažų ir didelių mokyklų. 2018 m. 10-ų klasių mokinių pasiekimų patikrinimo (PUPP) rezultatai rodo, kad tik 39,6 proc. mokinių iš kaimiškų vietovių pasiekė šalies rezultatų vidurkį.

Nacionalinė švietimo agentūra pasiekimų skirtumus sieja su šiais veiksniais:

1. Skirtingas miestų ir kaimo mokinių socialinis, ekonominis ir kultūrinis kontekstas;
2. Mokyklų apsirūpinimas pedagogais;
3. Skirtingas mokyklų aprūpinimas ugdymo priemonėmis;
4. Nevienoda prieiga prie neformaliojo vaikų švietimo;
5. Žemesni kaimo mokyklų vaikų lūkesčiai dėl tolesnio mokymosi, kurie siejami su prastesniais pasiekimais (ir atvirkščiai).

NŠA pateikiamas aiškinimas dėl pasiekimų skirtumų neblogai atspindi tarptautinių tyrimų išvadas: pavyzdžiui, didesnėse mokyklose galimas platesnis mokomųjų dalykų portfelis, įvairesnė mokinių sudėtis (galima sudaryti įvairias grupes, siekiant pagerinti mokymą), didesnėms mokyklos lengviau pritraukti geresnių mokytojų ir užtikrinti jų profesinį tobulėjimą.⁹ Kita vertus, teigiama, kad mažos mokyklos yra geresnės už dideles tuo, kad dėl mažesnio mokinių skaičiaus mokytojas gali skirti mokiniui daugiau individualaus dėmesio, užmegzti geresnį tarpusavio santykį.¹⁰ Lūkesčių klausimas irgi svarbus. Tyrimai rodo, kad

---

⁷ Nacionalinė švietimo agentūra, „Lietuvos miestų ir kaimų mokinių pasiekimai: skirtumai, jų priežastys, galimi įveikos būdai“. Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 4 d. <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/12/Miesto-ir-kaimo-mokiniu-pasiekimai.pdf>

⁸ Ten pat.

⁹ P vz., Helge Sandvig Thorsen, „The effect of school consolidation on student achievement“. Discussion paper, INSTITUTT FOR SAMFUNNSØKONOMI, Department Of Economics, 2017 arba C., Johnson Howley et al, *Consolidation of Schools and Districts: What the Research Says and What It Means*. Boulder, CO: National Education Policy Center.

¹⁰ P vz., Fargas-Malet Montserrat, Carl Bagley, „Is small beautiful? A scoping review of 21st-century research on small rural schools in Europe“. *European Educational Research Journal*, 00(0), 2021, 1-23.

mokinių individualūs lūkesčiai apie tai, kaip jiems seksis mokykloje, turi svarbios įtakos jų įsitraukimui į mokymosi procesą bei pasiekimams.¹¹

Remiantis aukščiau minėtais argumentais, atrodo nesunku greitai priimti išvadą uždarinti mažas mokyklas ir perkelti mokinius į didesnes – galima ir sutaupyti, ir pagerinti rezultatus. Tačiau ar tikrai? Įvairių tarptautinių tyrimų apie mokyklų tinklo pertvarkas rezultatai yra nevienareikšmiški. Akademiniėje literatūroje linkstama prie išvados, kad ilgalaikėje perspektyvoje vaikų perkėlimas iš mažos uždamos mokyklos į didesnę neturi nei neigiamo, nei pastebimo teigiamo poveikio.¹² Pastebima, kad kartais sprendimas, ar uždaryti mokyklą, priklauso net nuo tam tikro įsitikinimų šališkumo, neva, mažos mokyklos yra blogesnės.¹³ Po mokinių perkėlimo kai kuriuose tyrimuose fiksuotas trumpalaikis mokinių pasiekimų smukimas, aiškinamas atlaidesniu vertinimu kaimo mokyklose.¹⁴ Yra ir tyrimų rodančių teigiamą mokyklų uždarymo poveikį mokinių pasiekimams¹⁵. Brummet (2014) bei Engberg et al. (2012) konstatuoja šiam tyrimui svarbų faktą: į kitą mokyklą perkeliama mokiniai gauna naudos tik tuomet, jei uždaroma mokykla yra silpna, o mokiniai iš jos yra perkeliama į pastebimai stipresnę mokyklą.

Tiriant mokyklas, paprastai koncentruojamasi į kaštus ir akademinis pasiekimus, taip praleidžiant eilę kitų svarbių mokinio mokymosi patirtį apibūdinančių aspektų, tokių kaip mokyklos gerovė, mikroklimatas, saugumas, dalyvavimas mokyklos veiklose, bendruomenės jausmas, požiūris į mokymąsi. Apibendrintai šiuos aspektus galima pavadinti „nekognityviniais mokyklų aspektais“. Teoriniai ir empiriniai darbai iškelia socializacijos ir socialinių santykių svarbą asmenybės formavimuisi¹⁶, bei susieja socializaciją su mokinio pasiekimais.¹⁷ Empiriniai tyrimai rodo, kad mokiny, kuris jaučiasi labiau įsitvirtinęs savo mokykloje, yra linkęs dėti pastangas, o mokiny, kuris dalyvauja mokyklos ir klasės veikloje,

---

¹¹ Jose EosTrinidad, „Will it matter who I’m in school with? Differential influence of collective expectations on urban and rural US schools“. *International Studies in Sociology of Education*, 29:4, (2020), 345.

¹² Thorsen (2017); Andrews et al. (2002), Kuziemko (2006), Howley et al. (2011); Fargas-Malet and Bagley et al. (2021); Maria Knoth Humlum and Nina Smith (2014).

¹³ Fargas-Malet et al, 2021.

¹⁴ Thorsen (2017), Beuchert et al. (2018); Maria Knoth Humlum and Nina Smith (2014).

¹⁵ Pz., Monique De Haan, Edwin Leuven, Hessel Oosterbeek, „School Consolidation and Student Achievement“, *The Journal of Law, Economics, and Organization*, 32 (4), 2016, 816–839.

¹⁶ Pz., Charles Horton Cooley, *Human Nature and the Social Order*. Niujorkas: Scribner's, 1902, 179-185., Urie Bronfenbrenner ir Stephen J. Ceci, „Nature-nature reconceptualized in developmental perspective: A bioecological model“, *Psychological Review* 101, 4 (1994), 568-586.

¹⁷ Pz., Jeremy D. Finn, „withdrawing From School“, *Review of Educational Research*, 59 (2), (1989), 117-142.

yra labiau linkęs išsiugdyti teigiamus jausmus apie savo mokyklą.¹⁸ Vis dėlto, dauguma tyrimų indikuoja, kad didesnės mokyklos lemia prastesnius socialinius rodiklius.¹⁹

Tai kelia klausimus, kokiose mokyklose yra geriausi nekognityviniai rodikliai? Kokią įtaką jie turi mokinių pasiekimams? Kuo išsiskiria labai mažos kaimiškos mokyklos nuo didesnių miestų mokyklų, lyginant jas nekognityvinių aspektų atžvilgiu, bet svarbiausia, ar vaikai, uždarius mažą mokyklą ir perkėlus juos į didesnę, ten turės sąlygas geresniems pasiekimams.

Šis tyrimas koncentruosis į nekognityvinius aspektus ir lūkesčius dėl ateities. Konkrečiai, bus tirama, ar nekognityviniai aspektai aukštesni mažose kaimiškos Lietuvos mokyklose, ar didesnėse miestų mokyklose. Svarbiausia, ar labai maža mokykla gali apriboti vaiko lūkesčius dėl per mažo vaikų kiekio ir ar perkėlus vaiką į didesnę mokyklą pastebimas nekognityvinių aspektų pokytis ir ar keičiasi lūkesčiai.

Tyrimo probleminis klausimas formuluojamas taip: kaip skiriasi mokinių nekognityviniai rezultatai ir lūkesčiai dėl ateities mažose kaimo mokyklose ir didesnėse miestų mokyklose ir ar vaiką perkėlus iš mažos mokyklos į didesnę šie rezultatai keičiasi?

Tyrimo objektas: kaimo mokyklų nekognityvinių aspektų ir lūkesčių dėl ateities pokytis perkėlus vaiką iš mažos mokyklos į didesnę.

Tyrimo tikslas: išsiaiškinti, ar didesnėse mokyklose yra geresni nekognityvinių aspektų rodikliai ir ar perkėlus vaikus iš kaimo mokyklos šie rodikliai ir lūkesčiai dėl ateities paaugs.

Tyrimo uždaviniai:

1. Apžvelgti literatūrą apie mažų kaimo mokyklų ir didesnių miestų mokyklų skirtumus, mokyklų tinklo konsolidacijos efektus mokinių pasiekimams, nekognityviniams aspektams, literatūrą apie lūkesčius dėl ateities.

2. Parengti teorinį pagrindą, kuris į vientisą naratyvą susietų mokyklos parametrus ir vaiko kognityvinius ir nekognityvinius pasiekimus bei lūkesčius dėl tolesnio mokymosi ir darbo.

---

¹⁸ Monica Kirkpatrick Johnson et al, „Students attachment and academic engagement: the role of race and ethnicity“. *Sociology of Education*, 74(4), (2001), 318–340.

¹⁹ Luyten H, (ed.), *School size effects revisited: a qualitative and quantitative review of the research evidence in primary and secondary education*. Universiteit Twente, 2013. 126 p.

3. Iširti, kokie nekognityviniai aspektai ir lūkesčiai yra kaimo mokyklose, miesto mokyklose, kokie skirtumai tarp mokyklų pastebimi ir, ar perkėlus vaiką iš mažos mokyklos į didesnę yra pastebimi pokyčiai šiuose rezultatuose.

1. Teorinis analizės pagrindas

1.1. Kas yra mokyklų nekognityviniai aspektai?

Tiriant mokyklų konsolidavimo efektus arba apskritai lyginant mokyklas pagal jų dydį, paprastai yra koncentruojamasi į šias priklausomų kintamųjų grupes:

- 1) Ekonominiai kintamieji²⁰ (siekia atsakyti į klausimus, kokios mokyklos yra ekonomiškai efektyvesnės, kokie mokyklų uždarymo, reorganizavimo kaštai);
- 2) rezultatų kintamieji (paprastai koncentruojamasi į mokinių akademinis pasiekimus – kognityvinius rezultatus, bet tiriami ir kiti priklausomi kintamieji – nekognityviniai mokyklų aspektai);
- 3) mokyklų organizaciniai kintamieji (apima saugumo, mokymo praktikų ir kitus vidinės organizacijos klausimus).

Kaip jau minėta, šiame darbe yra koncentruojamasi į nekognityvinius aspektus. Kas tai yra?

Apibrėžimas yra platus. Tai iš esmės yra kategorija įvairių kintamųjų, kurie susiję su mokyklos gyvenimu, bet nėra mokinių akademiniai pasiekimai. Nekognityviniai aspektai apima vaiko santykius su klasiokais, mokytojais, vidinę vaiko motyvaciją mokytis, įsitraukimą į mokyklos gyvenimą, požiūrio klausimus (požiūrį į mokyklą, pasitenkinimą mokykla).²¹ Kitaip tariant, nekognityviniai aspektai (arba kai kur literatūroje – nekognityviniai rezultatai) rodo kur kas platesnį vaikų, mokytojų ir tėvų patirties mokykloje poveiklį nei tik akademiniai pasiekimai. Nekognityviniai rezultatai taip pat gali atsakyti, kokia yra „ideali“ mokykla – ji sukuria prielaidas ne tik akademiniam, bet ir socialiniam vaikų vystymuisi.²²

---

²⁰ Pavyzdžiui, Witham (1997) teigia, kad net jei uždarius mokyklas pavyksta kažkiek „sutaupyti“, tai nebūtinai švietimą padaro pigesni, nes finansavimas gali būti perskirstomas iš mažų mokyklų į kitas bendrojo ugdymo sritis. Dority et al. (2013) pastebi U formos santykis tarp išlaidų mokiniui ir mokinių skaičiaus; Zimmer et al. (2009) ir Howley et al. (2011) kalba apie masto disekonomiką, kurios viena pagrindinių priežasčių yra padidėjusios išlaidos mokinių transportavimui pagalbai mokiniams, mokytojų atlyginimams, išaugę administraciniai kaštai.

²¹ Luyten et al. 2013, 37 p.

²² Robert Crasone et al, „School Size and the Interpersonal Side of Education: An Examination of Race/Ethnicity and Organizational Context“. *Social Science Quarterly*, 85 (5), (2004), 1259-1247.

Kalbant apie vaikų mokymosi patirtį, galima atskirti emocinį komponentą (*affective component*) ir elgesio komponentą (*behavioural component*).²³ Emocinis komponentas kalba apie tai, kaip mokiniai jaučiasi mokykloje, kiek giliai jaučiasi įsivertinę į bendruomenę. Elgesio komponentas apima mokinio dalyvavimo, įsitraukimo į mokyklos gyvenimą klausimus, pavyzdžiui, pastangas mokytis, namų darbų darymą, gerą lankomumą, dėmesingumą per pamokas, dalyvavimą popamokinėse veiklose. Emocinis komponentas labai dažnai literatūroje dar vadinamas „*attachement*“, o elgesio komponentas „*engagement*“. Šiame darbe irgi bus naudojamos šios sąvokos: „*attachement*“ bus verčiamas kaip „identifikavimasis“, o „*engagement*“ – kaip „dalyvavimas“.

Tyrėjai įvairiai apibrėžia nekognityvinius aspektus²⁴, bet jie dažnai persidengia arba skiriasi labai nežymiai. Žemiau pateikiama lentelė, kurioje pristatomi įvairūs dalyvavimo ir identifikavimosi raiškos pavyzdžiai.

1.1. lentelė. „Nekognityvinės dimensijos kintamųjų apžvalga“

Dalyvavimas		Identifikavimasis	
<i>Raiška</i>	<i>Autoriai</i>	<i>Raiška</i>	<i>Autoriai</i>
Mokinių dalyvavimas popamokinėje veikloje.	Crasnoe 2004	Mokiniai jaučiasi artimi kitiems žmonėms mokykloje, jautėsi mokyklos dalimi, jautėsi laimingi būdami mokykloje.	Crasnoe 2004
Mokinio pastangos per pamokas, dalyvavimas diskusijose, lankomumas, namų darbų darymas, dalyvavimas popamokinėje veikloje.	Crasnoe 2001	Mastas, kuriuo mokins „jaučia“, kad yra mokyklos bendruomenės dalimi.	Crasnoe 2001
Lankomumas, dalyvavimas	Vieno 2005	Mokinio požiūris į santykius su	Vieno 2005

²³ Monica Kirkpatrick Johnson et al, “Students’ Attachment and Academic Engagement: The Role of Race and Ethnicity”. *American Sociological Association*, 74 (4), (2001), 318-340. Taip pat Oqab Alrashidi, “Academic Engagement: An Overview of Its Definitions, dimensions, and Major Conceptualisations”. *International Education Studies*, (9 (12), (2016), 41-52.

²⁴ Plačias įvairių autorių naudojamų apibrėžimų ir tyrimų rezultatų apžvalgą atliko Luyten et al (2013), Alrashidi et al (2016).

popamokinėse veiklose, papildomas mokyklos darbų darymas, įsitraukimas į mokyklos/klasės sprendimų priėmimą, savo mokymosi tikslų nustatymas, nuomonės klasėje reiškimas.		mokytojais, santykius su bendraklasiais, požiūris į mokyklos teikiamų žinių naudą, mastas, kuriuo mokiniai tapatinasi su mokykla.	
Dalyvavimas klasės ir mokyklos veiklose (pvz., atliekant užduotis ir atsakant į mokytojų klausimus).	Finn 1989	Kaip mokiniai apibūdina savo santykius su mokytojais.	Lee and Burkman 2003
		Pasitenkinimas mokykla, santykiai tarp mokinių	Bowen
		Priklausymo mokyklai jausmas ir su mokymusi susijusių rezultatų vertinimas	Finn 1989

Šaltinis: sudaryta autoriaus.

Aptarus, kas sudaro nekognityvinę dimensiją, svarbu išsiaiškinti, kodėl ji svarbi – kaip siejasi su mokinių pasiekimais ir kaip mokykla veikia nekognityvinius aspektus. Kurie elementai ir kaip bus tiriami pristatoma skyriuje „Metodika“.

1.2. Koks nekognityvinių aspektų ryšys su mokinių pasiekimais?

Įvairūs tyrimai rodo, kad mokinys, kuris jaučiasi labiau įsitvirtinęs savo mokykloje, yra linkęs dėti daugiau mokymosi pastangų, o mokinys, kuris dalyvauja mokyklos ir klasės veiklose, yra labiau linkęs išsiugdyti teigiamus jausmus apie savo mokyklą.²⁵ Tapatinimasis ir ryšys su mokyklos bendruomene taip pat teigiamai veikia mokinių pasiekimus ir lemia mažiau elgesio problemų.²⁶ Pagrindinis klausimas – kodėl? Atspirties taškas yra žmogaus intelektinę ir emocinę raidą aiškinančios teorijos – socializacijos teorija ir ekologinė sistemų teorija.

²⁵ Johnson et al, *Students attachment and academic engagement*, 318–340.

²⁶ Pavyzdžiui Newmann, Wehlage & Lamborn (1992); Bryk & Thum (1989); Gutman & Midgley (2000).

Socializacijos teorijoje teigiama, kad socialines normas, vertybes ir elgesio įpročius žmonės įgyja per socialinę sąveiką su kitais žmonėmis, ypač vaikystėje. Teorijos pradininkas C. H. Cooley²⁷ pabrėžė, kad individo savasties jausmas (angl. *sense of self*) arba identitetas susiformuoja per socialinę sąveiką. Išskiriami du socializacijos tipai: pirminė ir antrinė. Pirminė socializacija vyksta nuo ankstyvosios vaikystės iki paauglystės. Asmeniui didelę įtaką mokantis pagrindinių įgūdžių ir vertybių daro pirminiai santykiai (šeima, broliai ir seserys, bendraamžių grupė ir t. t.). Šiuo laikotarpiu vaikai išmoksta vertybių, nuostatų ir veiksmų, kurie yra tinkami visuomenės nariams. Antrinė socializacija trunka nuo paauglystės visą gyvenimą. Jos metu asmenys sužino, koks yra tinkamas mažesnės bendruomenės grupės nario elgesys.²⁸

Ekologinė sistemų teorija (arba bioekologinis modelis) grindžiama idėja, kad vaikų santykiai su tėvais ir globėjais daro įtaką jų raidai ir kad šiuos santykius veikia jų darbo, mokyklos ir bendruomenės aplinka, kurią savo ruožtu veikia platesnės socialinės, kultūrinės ir politinės sąlygos. Šie daugybė santykių ir aplinkos sluoksnių sąveikauja tarpusavyje ir galiausiai daro įtaką tam, kaip vaikai vystosi ir tampa atsparūs. Šią žmogaus raidos teoriją 1994 m. suformavo Urie Bronfenbrenner ir Stephen J. Ceci.²⁹ Ekologinių sistemų teorija yra vienas iš labiausiai pripažintų paaiškinimų apie socialinės aplinkos įtaką žmogaus vystymuisi.

Šios plačios teorijos pateikia labai bendrą aiškinimą apie žmogaus vystymąsi ir socializaciją, tad kaip jos yra susijusios su sėkme mokykloje (angl. *school success*) ir kurioje vietoje atsiranda nekognityviniai mokyklų aspektai? Siekiant atsakyti į šį klausimą, nuo abiejų aptartų psichologijos teorijų leisimės žemyn prie siauresnių socialinių mokslo sąvokų ir modelių, kurie leis konceptualizuoti nekognityvinius mokyklų aspektus. Pirmiausia nuo socializacijos teorijos pereisime prie socialinio kapitalo, o tuomet nuo ekologinės sistemų teorijos prie bendruomeniškumo jausmo koncepto (angl. *sense of community*).

1.2.1. Socialinis kapitalas

Kaip minėta, socializacijos teorija akcentuoja individo santykius su kitais. Socialiniuose moksluose apie tai kalba socialinio kapitalo konceptas. Socialinis kapitalas – tai per socialinius tinklus ir santykius kaupiami asmenų ir bendruomenių ištekliai, kurie gali būti

---

²⁷ Cooley, 179-185.

²⁸ Grit Höppner, „Rethinking Socialization Research through the Lens of New Materialism“. *Frontiers in Sociology*, 7, (2017). <https://doi.org/10.3389/fsoc.2017.00013>

²⁹ Bronfenbrenner ir Ceci, 568-586.

naudojami siekiant bendrų gerybių.³⁰ Vieni pagrindiniai socialinio kapitalo teoretikai Coleman (1988)³¹ ir Putnam (1993)³² teigia, kad socialinį kapitalą kuria narysčių asociacijose tinklai, aukštas tarpasmeninis pasitikėjimas, tarpusavio pagalbos ir abipusiškumo (angl. *reciprocity*) normos, o socialinis kapitalas gali būti kaupiamas ir naudojamas bei palengvina kolektyvinį veikimą. Socialinis kapitalas svarbus vaikams, nes bręstant, vaikų socialinės raidos procesas persikelia nuo tėvų prie bendraamžių, kitų suaugusiųjų ir mokyklos. Kai vaikai paauga, mokykla turi prisiimti pagrindinę atsakomybę mokyti juos socialinių ir kognityvinių įgūdžių, reikalingų sėkmingai atlikti suaugusiojo vaidmenį (Coleman, 1987).³³

Lee ir Croninger (1998)³⁴ konceptualizavo socialinio kapitalo konceptą, kad jis būtų labiau pritaikomas mokyklų aplinkoje ir juo būtų galima remtis tiriant, kas lemia mokinių pasiekimus. Jie išskiria socialinio kapitalo bruožus (panaudojimas, vieta ir sąmoningumas (angl. *intentionality*)) bei mechanizmus, per kuriuos kapitalas kaupiamas (valia, paskatos, normos). Kaip patys autoriai pripažįsta, šie šeši elementai persidengia, todėl šiame darbe neaptariami visi atskirai, o pateikiama bendra apžvalga. Svarbu yra santykiai, jų dažnumas ir normos. Santykiai tarp mokinių ir mokytojų gali padėti arba trukdyti pasiekti gerų akademinų pasiekimų. Pavyzdžiui, mokytojai gali panaudoti savo santykius su mokiniais tam, kad paskatintų jų įsipareigojimą mokymuisi, arba, mokiniai gali vienas kitam padėti, kai suaugusiųjų pagalba neprieinama. Kita vertus, mokiniai gali atmesti jiems keliamus akademinus reikalavimus ir lūkesčius, jei nesupranta jų svarbos arba laiko žalingais – tai ypač sunku pakeisti, jei mokiniai vienas kitu labai pasitiki. Lygiai taip pat svarbu ir mokytojų tarpusavio santykiai – kolektyvo santykiai gali daryti įtaką pasiekimams naudojant geresnius mokymo metodus ar naudojant kitas mokytojų elgesio praktikas. Jei mokytojai gerai sutaria, gerosioms praktikoms sklisti yra lengviau. Normos ir sankcijos nurodo tam tikrą pageidaujamą elgesio modelį, kuris irgi gali prisidėti prie didesnio ar mažesnio tarpusavio pasitikėjimo ir akademinų pasiekimų.³⁵

---

³⁰ Michael Woolcock, „Social Capital and Economic Development: Toward a Theoretical Synthesis and Policy Framework“. *Theory and Society*, 2 (27), 1998. 151-208.

³¹ James S. Coleman, „Social Capital in the Creation of Human Capital.“ *The American Journal of Sociology*, 1988, 94 (S95). Iš <https://www.socialcapitalresearch.com/literature/operationalisation/measurement/>

³² Robert D. Putnam, *Kad demokratija veiktų: pilietinės tradicijos šiuolaikinėje Italijoje*. Robert D. Putnam su Robertu Leonardi ir Raffaella Y. Nanetti (1993). – Vilnius: Margi raštai, 2001.

³³ James S. Coleman, „Families and schools“. *Educational Researcher*, 15, (1987), 32–38.

³⁴ Valerie E. Lee ir Robert G. Croninger, „Elements of social capital in the context of six high schools“ (pranešimas konferencijoje Social Capital: An International Conference Bridging Disciplines, Policies, and Communities, East Lansing, Michigan State University, 1998 balandis).

³⁵ Alessio Vieno et al, „Democratic School Climate and Sense of Community: A Multilevel Analysis“. *American Journal of Community Psychology*, 38 (3/4), (2005), 327-341

1.2.2. Bendruomeniškumo jausmas

Remiantis ekologinių sistemų teorija, individų vystymuisi įtaką daro sudėtinga daugelio aplinkos veiksnių, įskaitant bendruomenės ir socialinių tinklų kokybę, sąveika. Tuo tarpu bendruomeniškumo jausmas – tai priklausymo ir prisirišimo jausmas, kurį individai jaučia grupėms ir bendruomenėms, kurioms jie priklauso. Ankstyvoje paauglystėje saugumo ir priklausymo/ pritaipimo jausmas yra ypatingai svarbus, nes šis laikotarpis apima savęs ieškojimą, atskiros nuo tėvų tapatybės ieškojimą, vis daugiau laiko praleidžiama su mažiau pažįstamais asmenimis (klasiokais, mokytojais). Yra net duomenų, kad mokyklos bendruomeniškumo jausmas gali kompensuoti nepakankamus santykius ir palaikymo trūkumą namuose ar artimiausioje kaimynystėje.³⁶

McMillan ir Chavis³⁷ (1986) bendruomeniškumo jausmo teoriją išplėtojo ir nustatė keturis pamatuojamus bendruomeniškumo jausmo komponentus:

- 1) *narystė* – rodo individo priklausymo konkrečiai grupei jausmą. Taip pat į narystės komponentą įeina grupės ribos (skirtumas tarp esančių grupėje ir nesančių), emocinis saugumas (grupės artumo, intymumo apsauga), priklausymo grupei jausmas (pritaipimas ir pasiryžimas ką nors paaukoti, suteikti grupei), asmeninis įsitraukimas (darbas grupei suteikia jausmą, kad narystė užsitarnauta ir ji yra naudinga bei prasminga), bendri simboliai (priemonės identifikuoti, kad priklauso grupei);
- 2) *įtaka* – dvipusis ryšys tarp grupės ir individualių jos narių;
- 3) *integracija ir poreikių patenkinimas* – kiekvienai grupei, siekiant palaikyti teigiamą bendrystės jausmą, svarbu, kad asociacija būtų nariui naudinga, atsiperkanti;
- 4) *bendras emocinis ryšys* – kalbama apie narių kokybiškas interakcijas, tapatinimąsi su bendruomenės istorija, svarbiais įvykiais su pozityvia pabaiga, taip pat įeina narių garbės ir pažeminimo sąvokos.

Bendruomeniškumo jausmas yra susijęs su svarbiais motyvaciniais, požiūrio ir elgesio veiksniais, kurie yra lemia sėkmę mokykloje. Tyrimai rodo³⁸, kad mokinių bendruomenės jausmas mokykloje (ir/arba klasėje) yra susijęs su didesne laime, gebėjimu įveikti sunkumus,

---

³⁶ Ten pat.

³⁷ David W. McMillan, David Chavis, „Sense of Community: A Definition and Theory.“ *Journal of Community Psychology*, 14, (1986), 6-20.

³⁸ Vieno, 327-341.

socialiniais įgūdžiais, vidine motyvacija, savigarba, akademinio pasitikėjimu/ užtikrintumu (angl. *self-efficacy*), susidomėjimu akademinė veikla ir demokratiškos normų bei vertybių laikymusi. Kaip veikia šis ryšys?

Finn (1989)³⁹, aiškindamas, kodėl vaikai meta mokyklą, pateikia vadinamąjį „dalyvavimo – identifikavimosi modelį“. Šiame modelyje išskiriamas „dalyvavimas“ (išorinis veiksmas) ir „identifikavimasis“ (vidinis veiksmas). Dalyvavimas reiškia dalyvavimą mokyklos veiklose, aktyvų dalyvavimą pamokose. Identifikavimasis reiškia mokinių suvokimą, kad jie yra mokyklos dalis ir kad mokykla yra svarbi jų gyvenimo dalis. Dalyvavimas gali lemti gilesnį identifikavimąsi, o tai prisideda prie geresnių rezultatų. Aktyvūs ir saugiai bendruomenėje besijaučiantys vaikai yra atsparesni akademinėms nesėkmėms, lengviau po jų atsitiesia, nebijo prašyti pagalbos. Kita vertus, mokinys, kuris nėra įsitraukęs į mokyklos veiklas ir nesijaučia bendruomenės dalimi, yra atsiribojęs, gali jausti didesnę nusivylimą, jei akademiškai kas nors nesiseka. Šis ryšys veikia ir atvirkščiai – nesisekant moksluose, gėdos jausmas gali skatinti mokinį atsiriboti. Jei iš anksčiau nėra užsimezgusių sveikų santykių su klasiokais ir mokytojais (bei nesulaukiama pagalbos namie), atsiribojimo ir nusivylimo jausmas tik gylės, kol galiausiai gali pasireikšti elgesio problemos arba mokinys gali mesti mokyklą. Net jei mokyklos nemeta, mokinys iš esmės gali būti iškritęs iš mokymosi proceso – mokiniai akademiškai lieka užribyje (angl. *academically marginal students*) – pasimato prastas lankomumas, prasti pažymiai, nededamos pastangos.⁴⁰

Prieš judant tolyn dar svarbu paminėti, kaip socialinis kapitalas susijęs su bendruomeniškumu. Pooley et al. (2005)⁴¹ pabandė apjungti socialinio kapitalo ir bendruomeniškumo jausmo koncepcijas. Pasak autorių, bendruomeniškumo jausmas „aptinkamas“ individų lygmeniu, o socialinis kapitalas – bendruomenių lygmeniu. Socialinis kapitalas yra lyg klėjai, laikantys individus bendruomenėje, o norint kurti socialinį kapitalą, reikia stiprinti ryšius tarp individų – kelti bendruomeniškumo jausmą. Dar kitaip tariant, socialinis kapitalas kalba apie individų santykius, jų kokybę, intensyvumą, o bendruomeniškumo sąvoka aiškina individo santykį su konkrečia bendruomene ir kaip individas jaučiasi toje bendruomenėje.

---

³⁹ Finn, 117-142.

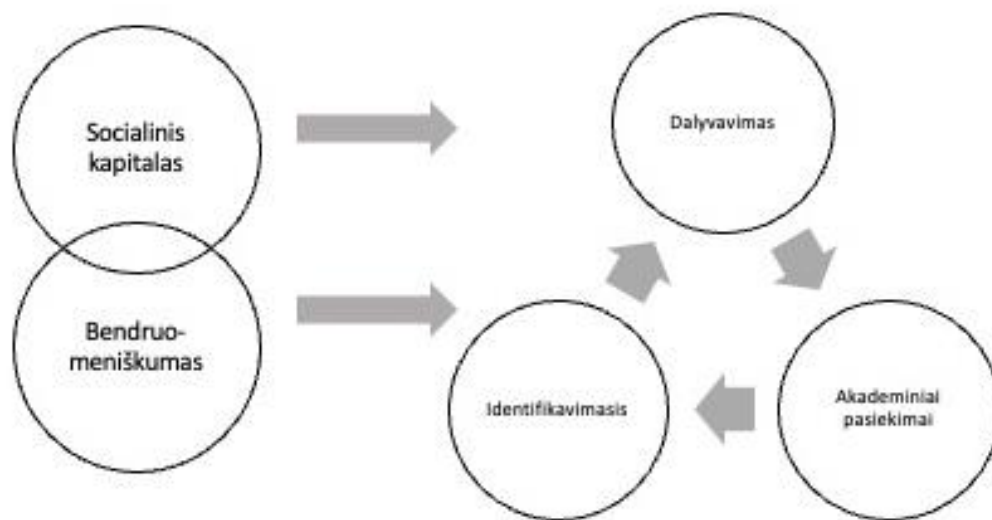
⁴⁰ Jack M. Richman et al, „School Failure: An EcožInteractional Developmental Perspective“, kn. *Risk and Resilience in Childhood. An Ecological Perspective*, sud., Mark W. Fraser (Michigan: NASW, 1997).

⁴¹ Julia Ann Pooley et al, „Can sense of community inform social capital?“, *The Social Science Journal*, 1 (42), (2005), 71-79.

1.2.3. Nekognityvinių aspektų ir pasiekimų modelis

Apibendrinant kol kas aptartas teorijas ir konceptus, pateikiamas modelis, apjungiantis socialinį kapitalą, bendruomeniškumą, dalyvavimą, identifikavimąsi ir mokinių pasiekimus. Modelis sukurtas remiantis Finn modeliu, jį papildžius aptartais socialinio kapitalo ir bendruomeniškumo jausmo konceptais.

1.1. paveikslas. Preliminarus nekognityvinių aspektų sąveikos priežastinis modelis.

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Socialinis kapitalas (ir jo konceptualizacija pagal Lee ir Croninger (1998)⁴²) bei bendruomeniškumas šiame modelyje veikia lyg prielaidos mokinių dalyvavimui ir identifikavimuisi. Svarbu atskirti bendruomeniškumą nuo identifikavimosi: bendruomeniškumas, nors ir apima keturis komponentus – narystę, įtaką, integraciją ir poreikių patenkinimą bei bendrą emocinį ryšį – vis tiek viduje yra homogeniškas konceptas ir kalba, kodėl žmonės jaučiasi tam tikros bendruomenės nariais, kaip joje jaučiasi ir panašiai. Tuo tarpu identifikavimasis apima kur kas platesnį lauką ir kalba apie taip, kaip mokinys viduje suvokia VISĄ patirtį mokykloje. Dalyvavimas, akademiniai pasiekimai ir identifikavimasis, pagal Finn, sudaro nenutrūkstamą ratą, kurio veikimą jau aptarėme. Akademiniai pasiekimai čia pastatyti viduryje (kaip ir Finn modelyje), kad būtų geriau atvaizduotas tam tikras abipusis ryšys – ne tik dalyvavimas ir identifikavimasis veikia pasiekimus, bet ir pasiekimai šioje grandinėje turi įtakos pirmiesiems dviem elementams. Tiek socialinis kapitalas su

⁴² Lee ir Croninger, 1998.

bendruomeniškumo jausmu, tiek dalyvavimas su identifikavimusi yra nekognityviniai mokyklų aspektai. Daugumoje tyrimų, įvairūs kintamieji, kurie gali būti priskiriami vienam iš keturių elementų, yra „lygūs“ tarpusavyje, tačiau aukščiau pateiktas modelis indikuoja tam tikrą nekognityvinių aspektų hierarchiją.

Konceptualizavus šio tyrimo pagrindinį priežastinį mechanizmą, toliau reikia grįžti prie tyrimo klausimo - *kaip skiriasi mokinių nekognityviniai aspektai ir lūkesčiai dėl ateities mažose kaimo mokyklose ir didesnėse miestų mokyklose ir ar vaiką perkėlus iš mažos mokyklos į didesnę šie rezultatai keičiasi?* Taigi, reikia turimą modelį papildyti mokyklos dydžiu ir vaikų lūkesčiais dėl ateities. Todėl toliau bus aptariama didelių ir mažų mokyklų privalumai ir trūkumai, bandoma atsakyti, ar mokyklos gali būti per didelės bei per mažos, kaip tai veiktų jau pristatytame modelyje ir kaip mokyklos dydis susijęs su mokinio lūkesčiais dėl ateities, bei kodėl jie svarbūs.

1.3. Mokyklos dydis – koks santykis su mokinių pasiekimais ir nekognityviniais aspektais?

Šiame poskyryje bus aptariama, kas yra didelės ir mažos mokyklos, ką empiriniai tyrimai sako apie mokyklų dydį ir mokinių pasiekimus bei nekognityvinius aspektus, kokie yra didelių bei mažų mokyklų privalumai ir trūkumai, ar gali mokyklos būti per didelės ar per mažos.

Švietimo ekonomistų literatūroje paprastai laikoma, kad vaikų akademiniai pasiekimai yra nulemti švietimo gamybos funkcijos (angl. *educational production function*). Įvairios švietimo gamybos funkcijos įvestys (angl. *inputs*) nulemia įvairias išvestis (angl. *outputs*), pavyzdžiui, mokinių akademinis pasiekimas. Įvairios mokyklų charakteristikos gali būti laikomomis švietimo funkcijos įvestimis. Ekonominė teorija numato, kad mokyklos dydis ir mokyklų konsolidavimas yra svarbūs žmogiškojo kapitalo kūrimui.⁴³ Mokyklos dydis yra laikomas viena svarbiausių įvesčių švietimo funkcijoje – mokyklos dydis nulemia ne tik finansinį efektyvumą, bet galimai nulemia ir mokinių pasiekimus. Daugelis švietimo įvesčių yra glaudžiai tarpusavyje susijusios – tad ir mokyklos dydis gali turėti įtakos daugeliui kitų švietimo įvesčių, ekonominių ir švietimo kokybės.⁴⁴ Žemiau pateikiama lentelė, kurioje

---

⁴³ Humlum and Smith, „The impact of school size and school consolidations on quality and equity in education“. EENEE Analytical Report No. 24, 2015.

⁴⁴ Ten pat.

bendrais bruožais pažymima, kokiais būdais mokyklos didėjimas gali paveikti mokyklos išlaikymo kainą ir švietimo kokybę.

1.2. lentelė. Kanalai, kuriais mokyklos dydis turi įtakos kaštams ir kokybei

	Teigiama įtaka	Neigiama įtaka
Kaštai	Masto ekonomika	Masto disekonomika, kai mokykla per didelė
		Transportavimo išlaidos
Kokybė	Įvairovė ir lankstumas (mokomųjų dalykų, mokytojų ir klasiokų)	
	Mokytojų specializacija	
	Lengviau pritraukti mokytojus	
		Socialinės interakcijos (pvz., mokinių-mokytojų santykis)

Šaltinis: Humlum and Smith, „The impact of school size and school consolidations on quality and equity in education“. *EENEE Analytical Report No. 24, 2015.*

Akademikų tarpe nėra sutarimo, geriau yra mažos ar didelės mokyklos. Trumpai apibendrinant, diskusija sukasi aplink du požiūrius – ekonominį ir ekologinį. Ekonominis argumentas teigia, kad didesnėse mokyklose suveikia masto ekonomika, kas leidžia padidinti efektyvumą.⁴⁵ Kaip kiti didelių mokyklų plusai matomi panaikintos jungtinės klasės, geresni mokytojai (juos lengviau pritraukti, mokytojai turi daugiau profesinio tobulėjimo ir kvalifikacijos kėlimo galimybių)⁴⁶. Taip pat didelės mokyklose gali būti įvairesnis mokomųjų dalykų portfelis, įvairesnių mokytojų ir bendraamžių. Įvairovė paprastai reiškia didesnę lankstumą, pavyzdžiui, įvairesnė bendraamžių sudėtis leidžia mokykloms organizuoti bendraamžių grupes tam tikrais būdais, kurie gali pagerinti mokymąsi.⁴⁷ Tuo tarpu ekologinis argumentas teigia, kad didelės mokyklos susilpnina socialinę sanglaudą, trukdo formuotis stipriems socialiniams ryšiams tarp mokinių, tėvų ir mokyklos personalo.⁴⁸ Ryšių trūkinėjimas, arba disorganizacija, gali sutrikdyti akademinis pasiekimus, mokinių dalyvavimą, socialinio kapitalo perdavimą.⁴⁹ Tarp kitų mažų mokyklų plusų akcentuojama mokyklos nauda vietinei bendruomenei: ji gali būti įtraukiama į bendras veiklas, bendruomenėms suteikiama erdvė,

⁴⁵Lawrence W. Kenny, „Economies of Scale in Schooling“. *Economics of Education Review* 2 (1), (1982), 1-24.

⁴⁶ Thorsen, 2017; Howley et al, 2011.

⁴⁷ Humlum and Smith, 2015.

⁴⁸ Crasnoe et al., 2004, Fargas-Malet and Bagley, 2021.

⁴⁹ Crasnoe et al., 2004.

kuriamas bendruomeniškumo jausmas.⁵⁰ Teigiama, kad uždarius mažą mokyklą, jos mokiniai, perkelti į didesnes mokyklas, sulaukia mažiau individualaus dėmesio, patiria ilgesnes keliones autobusu, turi mažiau galimybių dalyvauti popamokinėje veikloje.⁵¹ Diskusijoje tarp ekonominės ir empirinės stovyklų randama ir tam tikrų sankirtos taškų – yra pastebimas tam tikras nelinijinis ryšys tarp mokyklos dydžio ir ekonomikos bei švietimo kokybės.⁵² Spėjama, kad vidutinio arba optimalaus dydžio mokyklos gali gauti ekonominę didelių mokyklų naudą, neaukodamos mažų mokyklų tarpasmeninių privalumų.⁵³ Vis dėl to, tokie svarstymai vyksta gana teoriniame lygmenyje.

Hans Luyten et al.⁵⁴ plačios apimties darbe, apžvelgiančiame tyrimus nuo 1990 iki 2012, aprašoma koks ryšys pastebimas tarp mokyklos dydžio (nepriklausomas kintamasis) ir įvairių nekognityvinių mokyklų aspektų (priklausomi kintamieji). Nekognityviniai aspektai apėmė identifikavimąsi su mokykla, santykius tarp mokinių, mokinių santykius su mokytojais, mokyklos saugumą, mokinių dalyvavimą ir panašiai. Paėmus visus priklausomus kintamuosius, beveik pusę atvejų (49 %) mokyklos dydžio poveikis buvo nereikšmingas, o trečdaliu atveju (34 %) - neigiamas. Teigiamas poveikio ryšys nustatytas mažiau nei 10 proc. atvejų. Tačiau, kai priklausomais kintamaisiais imami tik mokinių ir mokytojų požiūris (pasitenkinimas) mokykla, mokinių ar tėvų dalyvavimas mokyklos gyvenime, mokinių įsitraukimas, rezultatai rodo neigiamą ryšį su mokyklos dydžiu. Autoriai statistiškai įvertino visų apžvelgiamų tyrimų rezultatus ir nustatė, kad nekognityvinių aspektų įverčiai didelėse mokyklose (1100 mokinių) yra tik šiek tiek geresni lyginant su mažomis mokyklomis (300 mokinių) – skirtumas siekia vos 0,06 standartinio nuokrypio. Tiesa, JAV atlikti tyrimai rodo priešingą tendenciją – ten mažose mokyklose pastebimi geresni rezultatai (bet skirtumas tarp mažų ir didelių mokyklų tesiekia 0,04 standartinio nuokrypio). Taigi, skirtumas tarp mažų ir didelių mokyklų yra minimalus. Prisiminus svarstymus dėl optimalaus dydžio mokyklų, kyla klausimas kokios jos ir ar rezultatai skiriasi nuo jau aptartų.

JAV tyrimų lauke rekomenduojamas mokyklos dydis priklauso pagal mokyklų lygmenis ir mokinių socioekonominį statusą (SES), todėl rekomenduojamas dydis varijuoja.

---

⁵⁰ P vz., Craig Howley 1996; Terry Wotherspoon, 1998; Robin Kearns et al., 2009.

⁵¹ Fargas-Malet and Bagley, 2021; Craig Howley et al., 2011; Thorsen, 2017.

⁵² P vz., Dority and Thompson, „Economic Issues in School District. Consolidation in Nebraska“. *Great Plains Research: A Journal of Natural And Social Sciences*, 2013, 144-157. Taip pat Valerie E. Lee and Julia B. Smith, „high School Size: Which Works Best and for Whom?“, *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 19 (3), (1997), 205-227.

⁵³ Crasnoe et al. 2004.

⁵⁴ Luyten 2013.

Pavyzdžiui, Leithwood ir Jantzi (2009)⁵⁵ teigia, kad geriausi mokinių pasiekimai ir įvairūs nekognityviniai rodikliai (pavyzdžiui, lankomumas, saugumas) yra 500 mokinių pradinėse mokyklose ir 1000 mokinių vidurinėse mokyklose. Jei mokyklose yra daug mokinių iš žemesnio SES, tuomet pradinėse mokyklose turėtų mokytis apie 300 mokinių, o vidurinėse apie 600. Lee ir Smith (1997)⁵⁶ savo tyrime pastebėjo, kad mokiniai išmoko daugiau ir kad mokymasis buvo teisingiau paskirstytas pagal mokinių SES vidurinėse mokyklose, kuriose mokosi 600-900 mokinių. 600-900 mokinių mokyklos JAV yra laikomos mažomis, bet ne per mažomis. Taip pat pastebima, kad mokykloms perkopus 1000 mokinių skaičių, pasireiškia stiprūs neigiami efektai žemo SES mokiniams. Europietišrame tyrimų lauke sutarimo dėl optimalaus mokyklų dydžio nėra. Mažos mokyklos europietiškuose tyrimuose paprastai apibrėžiamos kaip apie 100 vaikų turinčios mokyklos.⁵⁷ Kiti mažą mokyklą apibūdinantys bruožai būna geografija (kaimo vietovės), nedaug mokytojų, prastesnis materialinis aprūpinimas, jungtinės klasės. Europos švietimo ekonomikos ekspertų tinklo 2015 m. ataskaita „Mokyklų dydžio ir mokyklų konsolidavimo poveikis švietimo kokybei ir teisingumui“ lakoniškai komentuoja, kad optimalus mokyklos dydis priklauso nuo mokinių tipo, mokyklos infrastruktūros, skirtingų šalių, kultūros – t.y., nuo skirtingo konteksto.⁵⁸ Ataskaitoje taip pat duodamos nuorodos į metodikas, kaip galima bandyti apskaičiuoti optimalų mokyklos dydį. Įvairių šalių tyrimus apžvelgę Luyten et al. Konstatuoja, kad atmetus JAV duomenis, geriausi pasiekimai vidurinėse mokyklose pastebimi, kai jose mokosi apie 1200 mokinių. Konkrečiai Lietuvos atveju, tyrimų apie optimalų mokyklos dydį taip pat nėra. Vienintelis galimas „kabiliukas“, tai Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos rekomendacija, kad mokyklas pertvarkius taip, kad jose mažiausias mokinių skaičius siektų 200, bendras testų rezultatas pakiltų 9 proc. Apibendrinant, tenka pripažinti, kad šiame darbe negalime pasakyti, koks yra optimalus mokyklos dydis, tenka tik spėti, kad jis yra kažkur tarp 200 ir 1000 mokinių.

Svarbu pastebėti, kad ką tik pristatyta diskusija kalba apie mažas ir dideles mokyklas, o šio darbo tikslas yra tirti, kas atsitinka vaikams perkėlus iš labai mažos kaimiškos mokyklos. Mažos mokyklos europietišku tyrimų lauke paprastai reiškia 100 mokinių, o Lietuvos atveju, mažos mokyklos, kurioms gresia uždarymas, neretai būna mažesnės nei 100 vaikų. Iš 2020-2021 m. metais veikusių mokyklų, 250 mokyklose mokinių skaičius nesiekė šimto, 89-iose

---

⁵⁵ Kenneth Leithwood and Doris Jantzi, “A Review of Empirical Evidence About School Size Effects: A Policy Perspective”, *Review of Educational Research*, 79 (1), (2009), 464-490.

⁵⁶ Lee and Smith, 1997.

⁵⁷ Fargas-Malet and Bagley, 2021.

⁵⁸ Humlum and Smith, 2015.

mokyklose ir 50-yje pagrindinio ugdymo skyrių mokėsi tik 60 ir mažiau mokinių.⁵⁹ Tad kuo išsiskiria labai mažos mokyklos?

1.4. Labai mažų mokyklų specifika

Grįžtant prie 2-os lentelės, ten indikuojama, kad didesnėse mokyklose užtikrinama didesnė mokinių ir mokytojų įvairovė, bet gali nukentėti tarpusavio santykių kokybė. Mažose mokyklose įvairovė nukenčia, bet tarpusavio santykiai, bent jau teoriškai, turi būti geresni. Tuo tarpu per mažose mokyklose yra rizikų, kad nukenčia ne pati santykių kokybė, bet dėl itin mažo mokinių kiekio, socialiniai santykiai yra per menki, kad užtikrintų visapusišką asmenybės formavimąsi.

Prisiminus ankstesnes ekologines ir socializacijos teorijas apie asmens vystymąsi, galima daryti prielaidą, kad nepakankamai platus socialinis ratas apriboja socialinių santykių intensyvumą, vaiko susidūrimą su skirtingomis pasaulėžiūromis, o tai silpnina socialinio kapitalo kūrimą. Pagal jau šiame darbe pristatytą modelį, nepakankami socialiniai santykiai gali trukdyti formuotis bendruomeniškumo jausmui, o tai gali neigiamai paveikti mokinių įsitraukimą ir pasiekimus.

Tai iš dalies patvirtina Lietuvos Nacionalinė švietimo agentūra (NŠA). Pastaroji, aiškindama vaikų iš kaimo ir miesto mokyklų pasiekimų skirtumus, atkreipia dėmesį ir į žemus kaimo mokinių lūkesčius dėl tolesnio mokymosi.⁶⁰ NŠA žemus lūkesčius labiau sieja su prastesniais pasiekimais (ir atvirkščiai). Akademinei literatūra pateikia platesnį priežastinio ryšio aiškinimą, labiau susijusį su socialinėmis interakcijomis. Mokinių švietimo ir profesijos ateities planai vystosi remiantis mokinių patirtimis, o šias patirtis bent iš dalies nulemia šeimos, bendruomenės ir mokyklos, kurias jie lanko.⁶¹ Tyrimai rodo, kad mokinių individualūs lūkesčiai apie tai, kaip jiems seksis mokykloje, turi svarbios įtakos jų įsitraukimui į mokymosi procesą bei pasiekimams.⁶² Sociologinėje literatūroje aiškinama, kad socialinės psichologinės ir socialinės struktūros – santykių, apibrėžiančių ir reguliuojančių tarpasmeninius reiškinius grupėje ar visuomenėje, kompleksas – lemia asmens pasiekimus ir profesinį statusą.⁶³ Svarbu ir kolektyvo lūkesčiai – bendramokslų bei mokytojų. Išskiriamas ir „kolektyvinių lūkesčių“

---

⁵⁹ Elta, 2021.

⁶⁰ Nacionalinė švietimo agentūra, „Lietuvos miestų ir kaimų mokinių pasiekimai: skirtumai, jų priežastys, galimi įveikos būdai“.

⁶¹ J. David McCracken and Jeff David T. Barcinas, „Differences Between Rural and Urban Schools, Student Characteristics, and Student Aspirations in Ohio“. *Journal of Research in Rural Education*, 7 (2), (1991), 29-40.

⁶² Trinidad 2020.

⁶³ Ten pat.

apibrėžimas – kiek procentų visų mokyklos mokinių tikisi įgyti aukštąjį išsilavinimą. Kolektyviniai lūkesčiai irgi daro įtaką mokinio pasiekimams.⁶⁴ Pavyzdžiui, Howley (2006) teigia, kad mažesni kaimo paauglių išsilavinimo siekiai gali būti susiję ne su nepalankiomis gyvenimo kaime sąlygomis, o su socialiniais interakciniais procesais, vykstančiais kaimo šeimose ir bendruomenėse.⁶⁵ Konkrečiai, mažesnius kaimo jaunuolių išsilavinimo siekius gali lemti stiprus emocinis prisirišimas prie šeimos ir kaimo bendruomenės.

Taigi, yra rizika, kad labai mažos mokyklos vaikams gali tapti lyg „galimybių getai“ – vaikams, nematantiems kitų elgesio alternatyvų, kaip tik jų keli bendraamžiai ir šeima, gali tapti sunku ne tik siekti geresnio gyvenimo, bet net įsivaizduoti ar svajoti apie jį. Ypatingai didelę riziką patiria vaikai iš žemo socioekonominio statuso (SES) šeimų - žemesnis SES lemia prastesnius lūkesčius. D. J. Young tyrime apie Australijos mokinius, nevienareikšmiškai konstatuojama: „Socialinė ir ekonominė padėtis turėjo didelį teigiamą poveikį mokinių ambicijoms ir siekiams“ – kuo aukštesnis SES, tuo aukštesni lūkesčiai ateičiai.⁶⁶ Kita vertus, yra įrodymų, kad pagerinus mokyklos kokybę, galima pakelti ir lūkesčius, ir pasiekimus. Brummet (2014) bei Engberg et al. (2012) teigia, kad perkelti mokinius į ženkliai stipresnę mokyklą yra neblogas sprendimas, nes tai gali pagerinti mokinių pasiekimus.⁶⁷

Apibendrinant, egzistuoja dvi pagrindinės stovyklos – ekonominė ir ekologinė. Pirmoji palaiko didesnes mokyklas, antroji – mažesnes. Pagrindinis susikirtimo taškas tarp pozicijų yra požiūris į mokyklos dydžio įtaką mokinio pasiekimams – didelėse mokyklose gali sutrūkinėti socialiniai santykiai, o mažesnėse jie glaudesni ir labiau pozityvūs. Empiriniai duomenys yra nenuoseklūs – kol nemažai tyrimų rodo labai mažą teigiamą arba nereikšmingą ryšį tarp mokyklos dydžio ir nekognityvinių aspektų, kiti teikia rekomendacijas apie optimalų mokyklų dydį, kuris varijuoja nuo 500 iki 1200. Tuo tarpu, per mažos mokyklos susiduria ne tik su aprūpinimo bei mokytojų pritraukimo klausimais, bet ir gali apriboti vaiko socialinį vystymąsi, sukurti tam tikrą „žemų lūkesčių burbulą“. Šios diskusijos apibendrintos paveikslėlyje žemiau.

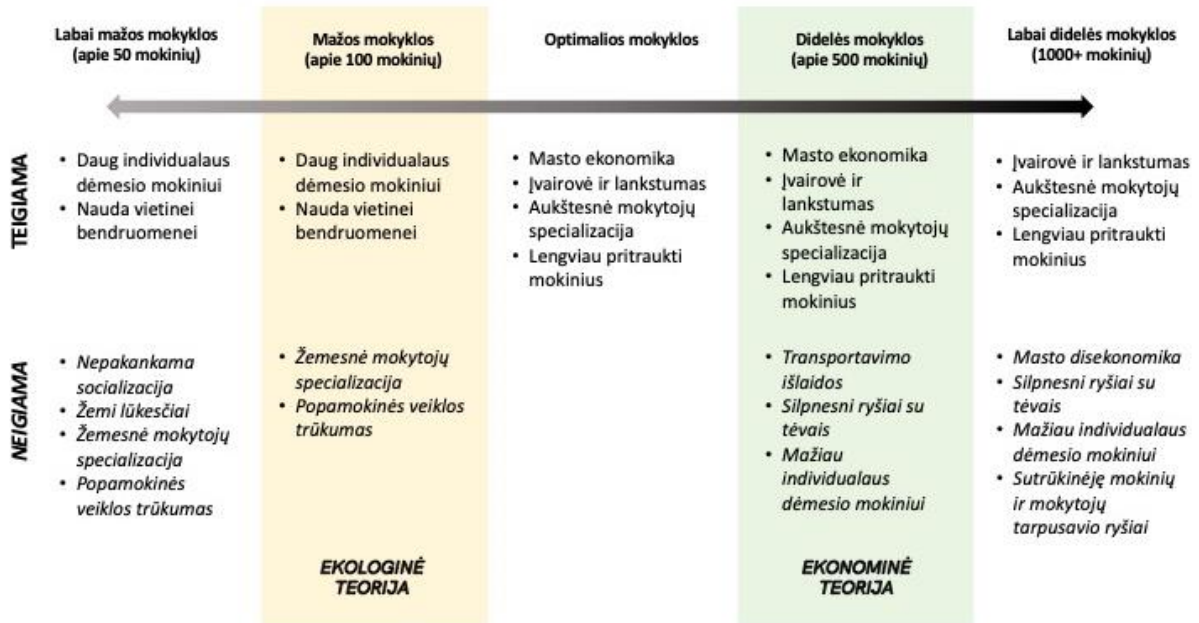
⁶⁴ Jose Eos Trinidad, „Collective Expectations Protecting and Preventing Academic Achievements“. *Education and Urban Society*, 51 (9), (2018), 1147-1171

⁶⁵ Howley 2006 (iš: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1549-0831.2012.00086.x>)

⁶⁶ Deirdra J. Young, „Self-Esteem in Rural Schools: Dreams and Aspirations“ (pranešimas konferencijoje National Conference of the Society Provision of Education in Rural Australia, Adelaidė, 1997 liepa)

⁶⁷ Ten pat.

1.2. paveikslas. Mokyklų stiprybės ir silpnybės pagal mokyklų dydį

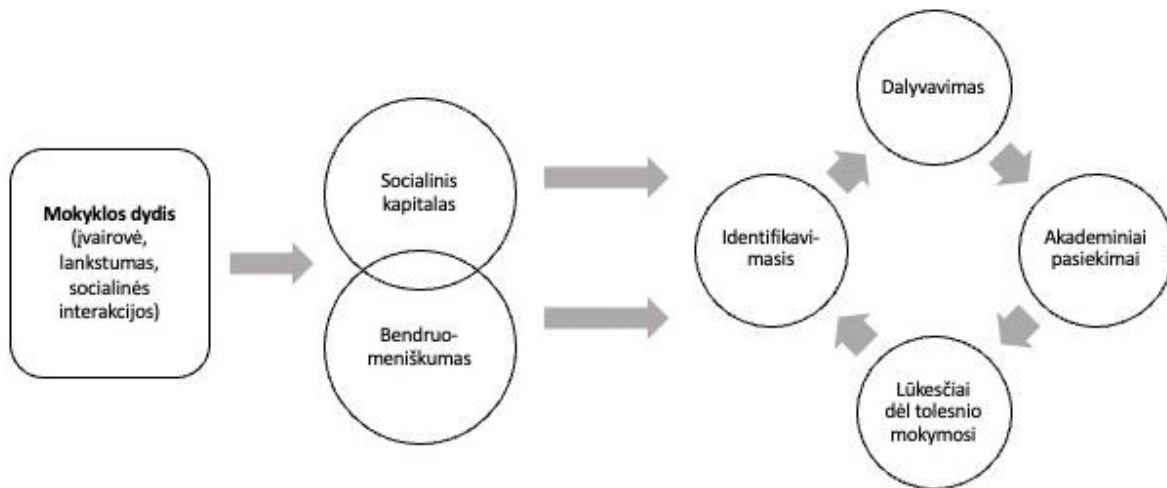

Šaltinis: sudaryta autoriaus

1.5. Tyrimo priežastinis modelis

Diskusija apie mokyklų dydį ir išvada, kad galimai egzistuoja optimalus mokyklos dydis, galintis maksimizuoti ir ekonominius, ir kokybinius mokyklos rodiklius, šiam darbui svarbi dėl to, kad rodo, du dalykus: 1) mokykloms pasiekus bent 200 mokinių, mokinių rezultatai (tiek kognityviniai, tiek nekognityviniai) turėtų kilti; 2) mokyklos gali būti ne tik per didelės, bet ir per mažos. Per mažose mokyklose socialiniai santykiai yra nepakankami asmens vystymuisi, susikuria „socialiniai getai“. Tai leidžia papildyti šio darbo teorinį modelį, į jį įtraukiant mokyklos dydį ir lūkesčius dėl tolesnio mokymosi.

1.3. paveikslas. Tyrimo priežastinis modelis

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Šis modelis rodo, kad mokyklos dydis nulemia, kiek intensyvus socialinis gyvenimas joje vyksta, o socialinių santykių intensyvumas yra svarbus kitiems elementams – socialiniam kapitalui ir bendruomeniškumui. Mokyklos dydis ir jo nulemta mokinių ir mokytojų įvairovė, skirtingų požiūrių ir idėjų visuma, lankstumas formuoti mokinių grupes, dėl didesnio mokinių skaičiaus išaugęs socialinių santykių skaičius, daro teigiamą įtaką socialinio kapitalo ir bendruomeniškumo formavimuisi. Jei mokinys jaučiasi mokykloje gerai, yra įsitraukęs į jos veiklas, aktyviai dalyvauja mokymesi, jaučiasi bendruomenės nariu, turi artimų draugų, iš kurių gali tikėtis pagalbos (nekognityviniai aspektai), tai turėtų nulemti ir geresnius akademinis pasiekimus (kognityviniai aspektai). Be to, teigiama bendraamžių įtaka turėtų pagerinti ir mokinių lūkesčius dėl ateities. Lūkesčiai dėl tolesnio mokymosi atsiduria nesibaigiančiame mokinių dalyvavimo, akademinis pasiekimų ir identifikavimosi rate. Lūkesčiai tampa įtakojami pirmų trijų elementų, bet taip pat ir lūkesčiai turi jiems įtakos dalyvavimui, pasiekimams ir identifikavimuisi.

Šiame modelyje nepriklausimu kintamuoju tampa mokyklos dydis. Jis nulemia priklausomus kintamuosius: pirmiausia socialinį kapitalą (per socialines interakcijas) ir bendruomeniškumą (per bendruomenės formavimo praktikas), o pastarieji teigiamai veikia mokinio dalyvavimą ir identifikavimąsi. Dalyvavimas ir identifikavimas teigiamai veikia lūkesčius ir pasiekimus, bei patys teigiamai yra jų veikiami.

Taigi, remiantis atlikta analize, galima kelti hipotezes. Pagrindinė, skėtinė hipotezė apima visą ką tik pristatytą priežastinį modelį: **Didesnėje mokykloje dėl intensyvesnių socialinių santykių, mokiniai daugiau dalyvaus mokyklos veiklose, labiau identifikuos save su bendruomene ir turės aukštesnius lūkesčius dėl tolesnio mokymosi ir profesijos, lyginant su vaikais iš mažesnės mokyklos.**

Toliau pateikiamos keturios tarpinės hipotezės:

1. Geriau mokyklos bendruomenėje įsitvirtinęs mokinys (aukštesni dalyvavimo ir identifikavimosi rodikliai) turės aukštesnius lūkesčius dėl ateities.
2. Labai mažoje kaimo mokykloje (apie 50 vaikų) besimokantys mokiniai turės žemesnius lūkesčius nei didesnėje mokykloje (apie 200 vaikų) besimokantys mokiniai.
3. Dalyvavimas ir identifikavimasis bus aukštesnis didesnėje mokyklos (apie 200 vaikų), nei labai mažoje mokykloje (apie 50 vaikų).
4. Mokiniai, perkelti į didesnę mokyklą (apie 200 mokinių), po kurio laiko turės aukštesnius lūkesčius dėl tolesnio mokymosi ir savo ateities, nei patys turėjo labai mažoje mokykloje (apie 50 mokinių).

2. Tyrimo metodika

Panašūs tyrimai, kuriuose nagrinėjama mokyklos dydžio įtaka mokinių pasiekimams, mokinių perkėlimo iš vienos mokyklos į kitą ir panašūs klausimai, paprastai vertina duomenis iš vieno laiko taško. Tai yra, duomenys lyg nuotrauka paimami vieną kartą ir analizuojami. Pagrindinis tokio metodo trūkumas, ypač švietimo srityje, kad jie rodo vaizdą tam tikrame laiko taške, bet neseka laike išsidėsčiusių pokyčių. Šis tyrimas eina kitu keliu – šis tyrimas yra bandymas stebėti tuos vaikus tam tikrą laiką. Tikslas, apklausti vaikus tol, kol dar jie mokosi mažoje kaimo mokykloje, ir tuomet po kurio laiko juos vėl apklausti, kai jie jau bus šiek tiek laiko praleidę naujoje didesnėje mokykloje. Kodėl neužteko paimti vaikų interviu tik vieną kartą, kai jie jau mokėsi naujoje mokykloje, ir kodėl nebuvo galima jų paprašyti retrospektyviai įvertinti kaimo mokyklą? Esminis trūkumas tokiu atveju, kad žmonės, kalbėdami apie įvykius praeityje, yra linkę juos prisiminti kitaip, nei vyko iš tikro. Ypač, kai juos reikia lyginti su dabartimi. Siekiant išvengti šio netikslumo, pasirinktas sudėtingesnis kelias.

2.1. Atvejo pasirinkimas

Pirmiausia, vykdyta mažos kaimo mokyklose (iki 60 mokinių), kurią nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. uždaro, atranka. 2022 m. pavasarį 48-ioms Lietuvos savivaldybėms buvo išsiųsti klausimynai, ar rajone dar yra veikiančių mažų kaimo mokyklų, kurias jau nutarta uždaryti. Atmestos visos miestų savivaldybės (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus), taip pat atmestos didžiuosius miestus juosiančios rajonų savivaldybės (Vilniaus r., Kauno r., Klaipėdos r., Šiaulių r.). Pastarosios atmestos dėl jų specifikos – labai dažni atvejai, kai šių rajonų gyventojai vaikus veža į miestų mokyklas. Taip pat atmestos dvi mažos savivaldybės – Visagino ir Birštono. Sulaukta atsakymų iš 11 savivaldybių: Kaišiadorių r., Tauragės r., Kėdainių r., Marijampolės, Ukmergės r., Kelmės r., Elektrėnų, Telšių r., Anykščių r., Mažeikių r., Vilkaviškio r.

2.1. lentelė. Savivaldybėse vykdomos mokyklų tinklo pertvarkos.

Savivaldybė	Ar nuo 2022 m. rugsėjo uždaroma ar kitaip reorganizuojama bent viena mokykla?	Koks reorganizavimo būdas?
Kaišiadorių r.	Kruonio gimnazija	Nutraukiamas vidurinio ugdymo programos vykdymas, keičiamas mokyklos statusas iš gimnazijos į pagrindinę mokyklą.
Tauragės r.	Nėra	-
Kėdainių r.	Dotnavos gimnazija	Prijungiama prie Akademijos gimnazijos skyriaus teisėmis.
	Miegėnų pagrindinė mokykla	Prijungiama prie Akademijos gimnazijos skyriaus teisėmis.
	Truskavos pagrindinė mokykla	Prijungiama prie Šėtos gimnazijos skyriaus teisėmis.
	Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazijos skyriaus – Pajieslio daugiafunkcinis centras	Nutraukiamas pradinio ugdymo programos vykdymas.
Marijampolės	Pradinė mokykla (nenurodytas pavadinimas)	Uždaroma
	Suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras (nenurodytas pavadinimas)	Uždaromas

Ukmergės r.	Užupio pagrindinės mokyklos Pabaisko pagrindinio ugdymo skyrius	Uždaromas
Kelmės r.	Liolių pagrindinė mokykla	Prijungiama prie „Kražantės“ progimnazijos skyriaus teisėmis.
	Šedbarų daugiafunkcinis centras	Prijungiamas prie Tytuvėnų gimnazijos skyriaus teisėmis.
Elektrėnų	Nėra	-
Telšių r.	Viešvėnų pagrindinė mokykla	Prijungiama prie „Krantų“ progimnazijos skyriaus teisėmis.
Anykščių r.	Nėra	-
Mažeikių r.	Nėra	-
Vilkaviškio r.	Gražiškių gimnazijos Vištyčio skyrius	Uždaromas
	Bartinkų Jono Basanavičiaus mokykla-daugiafunkcinis centras	Prijungiamas prie Gražiškių gimnazijos skyriaus teisėmis
	Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius	Uždaromas
	Alvito mokykla-daugiafunkcinis centras	Prijungiamas prie Gižų Kazimiero Baršausko mokyklos-daugiafunkcinio centro skyriaus teisėmis
	Keturvalakių mokykla-daugiafunkcinis centras	Prijungiamas prie Gižų Kazimiero Baršausko mokyklos-daugiafunkcinio centro skyriaus teisėmis

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Visose jose vyksta mokyklų tinklo reorganizacija, bet absoliuti dauguma savivaldybių mažas mokyklas ne uždaro, o reorganizuoja į didesnių mokyklų skyrius. Šie variantai buvo atmesti, nes mokiniai lieka mokytis savo mokykloje, pasikeičia tik administracija. Tyrimui tinkami 3 atvejai: Ukmergės r. Užupio pagrindinės mokyklos Pabaisko pagrindinio ugdymo skyrius, Vilkaviškio r. Gražiškių gimnazijos Vištyčio skyrius ir Vilkaviškio r. Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius. Paskutiniaisiais veiklos metais visose trijose mokyklose mokėsi atitinkamai 48, 47 ir 49 mokiniai (1-8 klasių). Kadangi visos trys mokyklos panašios pagal mokinių dydį, palyginti ir mokyklų, kurių skyriais yra jos, dydžiai. Tyrimui pasirinkta Vilkaviškio rajono Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius, nes

Salomėjos Neries pagr. mokykla, atmetus visus skyrius, yra didžiausia. Dėl patogumo, toliau darbe šis uždaromas mokyklos skyrius toliau bus vadinamas „kaimo mokykla“.

Paežeriai yra kaimas Vilkaviškio rajone, nutolęs nuo Vilkaviškio centro apie 13 kilometrų. 2021 m. Statistikos departamento duomenimis, kaime gyveno 254 gyventojai. Aplink didelių pramonės ar paslaugų centrų nėra, vyrauja žemės ūkis. Paežerių mokykla mena ilgą istoriją – ji įkurta 1868 metais. 1965 m. pastatytas naujas pastatas. 2019 m. Vilkaviškio r. savivaldybės sprendimu Paežerių pagrindinė mokykla tampa Vilkaviškio Salomėjos Neries pagrindinės mokyklos Paežerių pagrindinio ugdymo skyriumi.⁶⁸ 2017-2020 m. laikotarpiu mokykloje mokėsi apie 60 mokinių (su ikimokykline grupe). Savivaldybės dokumentai rodo, kad planuotas mokinių mažėjimas iki maždaug 50. Galiausiai priimtas sprendimas mokyklą nuo 2022 metų rugsėjo uždaryti.

2.2. Kokybinių duomenų rinkimas

Pirmame etape atlikti pusiau struktūruotus interviu su kaimo mokyklos 5-8 klasių mokiniais. Susisiekus telefonu su pagrindinės mokyklos vadovybe, pristatytas tyrimo tikslas ir aptarta tyrimo eiga. Paruošti informaciniai tyrimo lapai su tėvų ar globėjų sutikimų formomis, kurie išdalinti visiems mokinių tėvams. Leidimus sutiko duoti 9 vaikų tėvai.

2022 m. birželio mėnesį, likus porai savaitėių iki mokslo metų pabaigos, mokyklos patalpose atlikti pusiau struktūruoti interviu su devyniais 5-8 klasių mokiniais, taip pat interviu paimti iš dviejų darbuotojų – vienos pradinėių klasių mokytojos ir kaimo mokyklos socialinės pedagogės.

Siekta surinkti informacijos apie svarbiausius anksčiau aptarto teorinio modelio elementus: socialinį kapitalą, bendruomeniškumą, dalyvavimą, identifikavimąsi ir lūkesčius dėl tolesnio mokymosi. Informacija apie akademinis pasiekimus rinkta nebuvo. Žemiau pateikiama lentelė, kurioje nurodomi klausimai ir kokį teorinio modelio elementą jie tiria.

---

⁶⁸ Paežerių pagrindinė mokykla, „Mokyklos istorija“, <https://www.paezeriai.vilkaviskis.lm.lt/index.php/istorija>. (Žiūrėta 2023 m. gegužės 9 d.)

2.2. lentelė. Interviu klausimai

Klausimas	Modelio elementas
1. Ar tau patinka čia mokytis? Kodėl?	Identifikavimasis
2. Kaip jautiesi šioje mokykloje?	Identifikavimasis
3. Ar jautiesi artimais su žmonėmis šioje mokykloje?	Bendruomeniškumas/ identifikavimasis
4. Ar jautiesi mokyklos bendruomenės dalimi?	Bendruomeniškumas/ identifikavimasis
5. Ar džiaugiesi būdamas šios bendruomenės dalimi?	Bendruomeniškumas/ identifikavimasis
6. Ar dalyvauji mokyklos renginiuose? Ar tavo klasiokai dalyvauja mokyklos renginiuose?	Socialinis kapitalas/ dalyvavimas
7. Kaip sekasi mokytis?	Dalyvavimas
8. Ar patinka mokytis?	Dalyvavimas
9. Kaip galvoji, ar kažką reikalingo išmoksti mokykloje?	Dalyvavimas
10. Ar yra bent vienas dalykas, kuris tau patinka?	Dalyvavimas
11. Kaip jautiesi, jei kuris nors dalykas/tema yra sunki, nesiseka?	Dalyvavimas
12. Ar planuoji tęsti mokslą (pvz., gimnazijoje, profesinėje mokykloje, studijuoti universitete)? Kur? Kodėl?	Lūkesčiai
13. Ar manai, kad mokykla suteikia žinių, kurių reikės gyvenime ir darbe?	Lūkesčiai/ dalyvavimas
14. Kaip jautiesi savo klasėje?	Socialinis kapitalas/ bendruomeniškumas / identifikavimasis
15. Ar klasėje yra bent vienas artimas draugas?	Socialinis kapitalas/ identifikavimasis
16. Ar santykius su klasiokais vadintum draugiškais?	Socialinis kapitalas/ identifikavimasis
17. Ar bendrauji su klasiokais po pamokų, ne mokykloje?	Socialinis kapitalas
18. Ar klasėje jautiesi saugus?	Bendruomeniškumas/ socialinis kapitalas
19. Ar mokytojai sąžiningai elgiasi su mokiniais?	Identifikavimasis
20. Ar yra bent vienas mokytojas kuriam jautiesi artimas?	Identifikavimasis
21. Kaip sutari su mokytojais?	Identifikavimasis
22. Kaip manai, ar mokytojams tu rūpi? Ar mokytojams rūpi, kaip tau sekasi?	Identifikavimasis

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Antrasis interviu etapas įvyko po daugiau nei dešimties mėnesių – 2023 metų balandžio mėnesį. Interviu atlikti Salomėjos Nėries pagrindinėje mokykloje. Joje mokosi daugiau kaip 500 mokinių. Į šią mokyklą iš Paežerių perėjo mokytis 5 mokiniai, kurie buvo apklausti pirmajame etape. Jie visi dalyvavo ir antrajame etape. Taip pat, apklausta šeštoji mokinė, kuri perėjo mokytis iš Paežerių, bet neturėjo galimybės dalyvauti pirmajame etape. Be šių šešių mokinių palyginimui apklausti keturi „senbuviai“ Salomėjos Nėries mokyklos mokiniai – dvi šeštokės, viena aštuntokė ir vienas aštuntokas. Atrankos procedūra vyko identiškai, iš norinčiųjų dalyvauti atsitiktiniu būdu atrinkti du šeštokai ir su aštuntokai.

2.3. Duomenų analizė

Interviu buvo transkribuojami, o po to koduojami. Interviu koduoti pagal temas. Tuomet buvo lyginami informantų atsakymai, jie grupuojami.

3. Rezultatai

3.1. Pirmas interviu ratas

Šiame etape buvo apklausti 9 mokiniai, tuo metu besimokę 5-8 klasėse. Dėl patogumo, interviu sukoduoti pagal šešias temas:

1. „Identifikavimasis ir ryšys su mokykla” - apima bendruomeniškumo, pasitikėjimo klausimus, taip pat dalyvavimą mokyklos veiklose;
2. “Motyvacija mokytis” – apima akademinį pasiekimų, požiūrio į mokslą, mokymosi proceso klausimus;
3. „Lūkesčiai“ - apima klausimus apie ateities planus bei klausimus tėvų įsitraukimo į mokymosi procesą (nes šeima dažnai formuoja lūkesčius);
4. “Santykiai su bendraklasiais” – klausia apie vaiko draugus, santykį su klasiokais, saugumo jausmą;
5. “Santykiai su mokytojais” – apima požiūrio į mokytojus klausimus, santykius su mokytojais;
6. “Perkėlimas į kitą mokyklą” - apima vaikų jausmus dėl uždaromos mokyklos ir perėjimo į kitą ugdymo įstaigą.

Visų vaikų vardai prie citatų pakeisti.

3.1.1. Identifikavimas ir ryšys su mokykla

Ši kintamųjų grupė apima mokinių dalyvavimą mokyklos veiklose; įsitraukimas į mokyklos gyvenimą; dalyvavimą popamokinėje veikloje; pasitenkinimą mokykla; priklausymo, bendruomeniškumo jausmus. Šiais kintamaisiais siekiama patikrinti, ar apskritai vaikai jaučiais gerai mokykloje, ar jaučiasi bendruomenės dalimi, yra tos bendruomenės aktyvūs nariai.

Pirmiausia, visi respondentai pažymėjo, kad mokykloje jaučiasi gerai ir joje patinka mokytis. Tiesa, tik nedidelė dalis vaikų galėjo aiškiai suformuluoti, kas konkrečiai patinka. Dažniausiai pasitaikantis atsakymas buvo tai, kad kaimo mokykloje yra nedaug vaikų, visi vienas kitą pažįsta, mokiniai gauna daug mokytojų dėmesio. Beveik visi taip pasisakę didesnę mokytojų dėmesį susiejo su nedideliu vaikų skaičiumi mokykloje.

„Mažai žmonių, tai yra žiauriai gerai, nes, iš tikrųjų, nepervargsti nuo triukšmo ar dar ko nors, nes jo čia per daugiausiai ir nėra. Čia ir pamokose daugiau dėmesio gauni mokslam. Taip, kad mažai mokinių ir dėmesio daug gauni per pamokas.“ (Agnė, 7 klasė)

„[Labiausiai patinka], kad mokytojai visada atkreipia dėmesį jeigu reikia kažko, pagalbos. Ir kad pas mus yra tas dalykas kaip tolerantiškumas labai.“ (Morta, 8 klasė)

Dar vienas dalykas, dėl kurio vaikams patinka mokytis kaimo mokykloje yra dažnai minėtas lengvesnio mokymosi aspektas. Jis svarbus, nes būtent taip teigė bent trys mokiniai, kurie yra mokęsi kitoje didesnėje mokykloje ir dėl to galėjo palyginti skirtingas mokyklas.

„- O kaip, jeigu galėtum palyginti, nežinau, ne tik triukšmą, bet ir mokymosi patirtį, kur tau geriau?“

-Mokymasis taip pat čia yra gal šiek tiek lengvesnis, bet, iš tikrųjų, yra žymiai geriau.“ (Agnė, 7 klasė)

„-O kas ten tokio kitokio buvo?“

-Gal ten biskį nepripratus, ten reikėjo greičiau daryti, daugiau. Nu taip su mokslais sunkiau buvo....“ (Lina, 5 klasė)

Kalbant apie dalyvavimą veiklose, minėtos įvairių švenčių renginiai: šeimos dienos, Kalėdiniai renginiai, Rugsėjo 1-osios šventė, išleistuvės. Bet ir pastarieji nėra dažni, daugumai vaikų teko ilgokai pagalvoti, kada vyko paskutinis renginys. Kitokių renginių, pavyzdžiui sporto ar kitokių meninių užsiėmimų nevyksta. Popamokinių užsiėmimų, būrelių, taip pat nėra.

Klausimas apie bendruomenę, bendrumo jausmas ypatingai svarbus šiam darbui, bet tuo pačiu ir labai sudėtingas, kuomet aptariamas su 5-8 klasių mokiniais. Jauniausieji apskritai nebuvo susidūrę su tokia sąvoka. Tokiu atveju tyrėjas stengėsi paaiškinti ją labiau suprantamais žodžiais. Dažniausiai naudotasi „draugiškumo“, „draugų būrio“, „vieno kumščio“, „visi kaip vienas“, „vieningumo“, „rūpinimosi vienas kitu“ sąvokomis. Problema šiuo atveju, kad tai automatiškai primeta tyrėjo suvokimą apie bendruomeniškumą. Nepaisant šių metodinių trūkumų, visi respondentai atsakė teigiamai – jaučiasi bendruomenės nariais, su visais yra draugai, nors kartais ir pasipyksta. Tiesa, atsakymai labai trumpi, neišsiplečiama. Išsamiau atsakinėjo vyresnieji mokiniai.

„Tai kai būna renginiai ir mus visus sukviečia, tiesiog, pagiedam ar himną, ar ką, ir tas vieningumas, tas ryšys... Arba kai projektus darom, nepaliekam kitų žmonių, tiesiog visus sukviečiam.“ (Morta, 8 klasė)

Taigi, turima informacija leidžia daryti išvadas, kad mokiniai mokykloje jaučiasi gerai, aplinką laiko draugišką, didelių įtampų nėra, vaikams patinka nedidelis mokinių skaičius, dėl kurio mokytojais gali skirti daugiau dėmesio. Mokykloje daug renginių nevyksta, ne visi mokiniai juose aktyviai dalyvauja. Popamokinių veiklų kaimo mokykloje nėra.

3.1.2. Motyvacija mokytis

Šioje sekcijoje aptariama, kaip vaikai žiūri į mokymąsi apskritai, kokia jų motyvacija, kaip jiems sekasi, kaip jie vertina savo gebėjimus ir kiek pastangų skiria.

Paklausti, kaip sekasi mokytis, atsakymai pasiskirstė tarp „normaliai“, „gerai“, „galėtų būti geriau“. Visiems respondentams blogiausiai sekėsi matematika, geriau kalbos, geografija, istorija. Visgi, be galimybės palyginti mokinių pažymius, sunku objektyviai įvertinti, kokie skaičiai slepiasi už šių atsakymų.

Visi respondentai atsakė, kad mokslas yra svarbus, jei nori geresnio darbo, aukštesnių pajamų. Paklausti, ar mokykloje išmoksta ko nors naudingo, didžioji dalis aptakiai atsakė, kad

taip, bet ne visi dalykai yra reikalingi. Šis leitmotyvai įvairiomis formomis kartojosi gana dažnai.

„Yra, ta prasme, to naudingo mokslo, bet, aišku, yra ir tų nereikalingų dalykų, kur sėdi ir galvoji, ką tu veiksi su tuo, ką mokina.“ (Agnė, 7 klasė)

„Jisai [mokslas] yra geras dalykas, kai jo nėra, kaip čia pasakius, per daug. Nes tikrai ne visų dalykų reikia mokytis. Ten matematikoje yra labai daug visokių dalykų, kai kurių net atrodo neppureiks gyvenime. Bet vis tiek mokini, nes tai pagrindai yra.“ (Morta, 8 klasė)

Motyvacijos ir pastangų įsivertinimas pasiskirstė daugmaž į dvi dalis. Pusė vaikų nurodė, kad stengiasi ir mokytis nesunku. Kita dalis teigė, kad mokslas galėtų sektis ir geriau, bet nedaro namų darbų, nes tingi arba nemato prasmės. Apie namų darbus minėta, kad ir mokytojai neužduoda per daug, nespaudžia.

Vienas respondentas pasakojo, kad turėjo vieną kodavimo projektą, su tuo siejo savo ateitį, bet susidūrus su sunkumais viską metė. Tokių panašių istorijų daugiau nepasitaikė, bet yra tam tikra indikacija, kad galbūt mokytojai nesuteikė pakankamos paramos, kad mokinys sėkmingai galėtų užbaigti projektą.

Motyvacijai įtaką turi ne tik mokykla, bet ir tėvai. Ne visi respondantai atsakė į šį klausimą, bet dauguma minėjo, kad su tėvais bent jau pasišneka apie tai, kaip sekasi mokykloje ir kad tėvai rūpinasi mokslo pasiekimais. Tiesa, pastebimi tam tikri skirtumai, *kaip* vaikai kalba apie tėvų įsitraukimą į jų mokslus. Tai aptariama kitoje šio poskyrio dalyje „Lūkesčiai“.

Apibendrinant, mokinių motyvacija, šiame interviu etape, neturint, su kuo lyginti, neatrodo nei išskirtinai bloga, nei ypatingai gera. Yra indikacijų, kad mokiniams gali trūkti paskatinimo iš mokyklos bei iš šeimų. Geriau šeimos įtaka atsispindi aptariant vaikų lūkesčius dėl ateities.

3.1.3. Lūkesčiai

Šioje sekcijoje bandoma iširti, kaip vaikai mato savo tolesnį akademinį kelią, kokie jų siekiai dėl ateities – akademinio ir profesinio aspektu ir apskritai, kokio gyvenimo jie siekia.

Keturi iš devynių apklaustųjų planuoja baigti 10 klasių ir mokslus tęsti profesinėje mokykloje. Du vaikai planuoja mokytis gimnazijoje ir mokslus tęsti universitete. Vienas vaikas

planuoja sportininko karjerą, ir du vaikai neturėjo atsakymo dėl mokslo. Nesiekiantys aukštojo mokslo dažniausiai neturi tikėjimo, kad galėtų mokytis universitete.

Profesinėje mokykloje norintys mokytis minėjo tokius ateities planus: siektų dirbti mechanikais, stoti į kariuomenę, dirbti užsienyje fabrike.

„Norėčiau išvažiuoti į kokį užsienį, kokį fabriką padirbt. [Ten] praleist pusę metų arba metus, užsidirbt didelius pinigus, su šeima juos išleisti, susirasti darbą, paskui gaut atostogas, eiti į tą patį darbą užsieny, kur anksčiau dirbai...“ (Gediminas, 5 klasė)

(Norėtų tarnauti kariuomenėje, pasakoja apie tolesnius planus): *„Nu pažiūrėt, kaip ten. O jeigu jau neišeis, tai turėsiu automechaniką išsilaukęs ir pasidaręs viską. Tai tokie du planai.“* (Tomas, 7 klasė)

Aukštojo išsilavinimo siekiantys vaikai savo gyvenimą sieja su teatre, psichologija ar teise.

Šeimos pavyzdys ir tėvų įsitraukimas į mokymąsi šiems pasirinkimais yra akivaizdus. Didžioji dalis vaikų beveik idealiai atkartoja savo šeimos narių gyvenimo pasirinkimus. Žemiau pateikiama lentelė, kurioje sulyginami apie profesinį mokymąsi galvojančių ir aukštojo mokslo sieksiančių vaikų atsakymai apie šeimos pavyzdžius.

3.1. lentelė. Aukštojo ir profesinio išsilavinimo siekiančių mokinių palyginimas

Profesinis išsilavinimas/ kita	Aukštasis išsilavinimas
<p>„Apie tai [ateities darbą] nekalbam. Galvojam, kad reikia susirasti kokį lengvesnį darbą.“ (Gediminas, 5 kl.)</p> <p>„ - O čia Vilkavišky norėtum dirbti? - Kaune. -Kaune. Tai ten turi kažkokių pažįstamų? -Taip. Turiu.“ (Tomas, 7 kl.)</p> <p>„Galvoju, kad gyvensiu pas sesę Anglijoj, užsidirbsiu tenais, kad tenais gyvensiu ir dirbsiu, ir gal dar mokysiuos toliau, tą aukštąjį išsilavinimą. Viena, vyriausia sesė, užsieny dirba ir vaiką auginasi, brolis užsieny dirba, viena sesė čia su manim gyvena ir savo vaiką augina, o brolis Marijampolėj dirba irgi.“ (Žemyna, 8 kl.)</p> <p>„-O namie yra iš tėvų kažkas ar ten giminaičių irgi sportininkų ar kažko? -Jo jo, yra. -Tai pagal juos ir imi pavyzdį? -Jo, yra teta, ji jojikė, turi žirgyną savo, važiuoja į varžybas.“ (Mantas, 7 kl.)</p>	<p>Apie pavyzdžius gyvenime: „Tai gal labiau kaip mano brolis, mama. Jie tokie idealai. Mano brolis yra iš tos gimnazijos, į kurią eisiu, bus dvyliktokas.“ (Morta, 8 kl.)</p> <p>Apie pavyzdžius gyvenime: „Aš gal norėčiau eit kaip sesė, bet kitą specialybę rinktis. Arba kaip mama. Nu bet gal labiau kaip sesė... Nes ji irgi gerai mokėsi, dar geriau už mane, ji čia viską puikiai baigė. Baigė, aišku, buvo visokių pažymių.“ (Lina, 5 kl.)</p>

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Pastebima, kad aukštojo mokslo siekiančių vaikų atsakymai apie tėvų domėjimąsi jų ugdymo procesu yra išsamiausi, daugiausiai išreiškiantys entuziazmo. Kitų vaikų atsakymai apie tėvų įsitraukimą apsiriboja atsakymais „pakalbama“, „kartais paspaudžia“ ir panašiai.

Apie ateitį vyksta pokalbiai ir su mokytojais. Mokytojai domisi, kokį kelią planuoja pasirinkti mokiniai, pasak kai kurių respondentų, mokytojai duoda patarimų, tačiau platesnės informacijos apie mokytojų vaidmenį formuojant lūkesčius nesurinkta.

3.1.4. Santykiai su bendraklasiais

Šioje dalyje siekiama ištirti, kokie mokinių tarpusavio santykiai, ar mokiniai mokykloje turi draugų, jaučiasi saugūs, kokiomis temomis kalba, ar jaučia tarpusavio artumą ir pasitikėjimą.

Visais atvejais respondentai teigė, kad santykiai su bendraklasiais yra geri, draugiški. Visi sutaria, palaiko vienas kitą, mokykloje jaučiasi saugiai. Patyčių, pasak mokinių, pasitaiko labai retai, pykčių taip pat. Dalis mokinių tarp bendraamžių rado labai artimų draugų, kiti ne. Dalis mokinių palaiko ryšį ir už mokyklos ribų.

Paprašius įvardinti, kokiomis temomis dažniausiai bendraujama tarp draugų, atsakytą, kad kalbama apie mokyklą, laisvalaikį, pamokas. Paklausus, ar pasikalbama apie ateities planus, teigiamai atsakė tik keli respondentai – kalbamasi, kas kur planuotų toliau mokytis, bet tai nėra dažna ir plačiai aptariama tema.

Apibendrinant, kol kas iš turimos informacijos jokių ypatingų išvadų šiuo klausimu daryti negalima. Santykiai atrodo normalūs, vaikai jaučiasi saugūs.

3.1.5. Santykiai su mokytojais

Šioje dalyje siekiama ištirti mokinių ir mokytojų santykius: ar mokytojai suteikia pakankamai dėmesio, ar jie padeda prireikus pagalbos, ar mokiniai pasitiki mokytojais, ar mokytojai sąžiningai elgiasi su mokiniais ir ar mokytojams rūpi mokinio sėkmė.

Mokytojai šioje kaimo mokykloje vertinami ypatingai gerai. Teigiama, kad mokiniams skiriama daug dėmesio, stengiamasi paaiškinti, mokytojams rūpi, kad mokinys suprastų dėstomą temą.

„Gal kai kažko nesupranti, jie patys mato, kad nelabai supranti ir jie tavęs paklausia ir prieina, o ne tai, kad mato, kad nesupranti ir tiesiog praignoruoja, nes taip dažnai būna kitose mokyklose. Bet kai yra tas mažas skaičius, tai labiau susitelkia į kiekvieną vaiką ir jie lengviau, turbūt.“ (Morta, 8 klasė)

Mokiniai gali kreiptis į mokytojus pagalbos, pasikalbėti su mokslo nesūsijusiomis temomis. Mokytojai matomi kaip sąžiningi, neskirstantys vaikų į blogus ir gerus.

(Lygina su kita mokykla): *„Ne tai, kad griežtesni [kitoje mokykloje], bet jie kėlė savo "kas aš", tiesiog skirstydavo vaikus. Jau čia nėra tokio skirstymo, visi lygūs. [...] Yra lengviau tada, kai tu jautiesi savim, nebijai paklausti, nebijai atsakyti (apie tiriamą kaimo mokyklą)“.* (Agnė, 7 klasė)

Vaikai, kurie turėjo patirties kitose didesnėse mokyklose, kaimo mokyklos mokytojus apibūdina kaip „geresnius“, „taip nespaudžiančius“ ir „rūpestingesnius“.

3.1.6. Perkėlimas į kitą mokyklą

Ši tema nebuvo numatyta, tačiau išryškėjo pokalbių metu. Mokiniai dažniausiai nelabai nori į naują mokyklą, bet priima, kad tai neišvengiama. Nerimą ir stresą kelia nauja vieta, nauji mokytojai ir mokiniai. Taip pat paminėta baimė, kad bus sunkiau mokytis, nes mokytojai kiti, reikės viską daryti greičiau, mokytojos nelauks. Dažnu atveju paminėta, jog mokiniai tikisi mažiau dėmesio iš mokytojų.

„Tėvai nieko... Nu pasakojo, kad ten viskas greičiau bus. Mokytoja va pasakojo, kad ten [...] irgi viskas bus greičiau, nieko nelauks, nes ten daug vaikų. Nu tai dėl šito biskį labai jaudinuos.“ (Lina, 5 klasė)

Apibendrinant pirmąjį interviu etapą, galima teigti, kad mokiniai kaimo mokykloje jaučiasi gerai, saugiai, sutaria su mokytojais ir bendraklasiais. Didesnė dalis apklaustų planuoja siekti profesinio išsilavinimo ir dirbti aukštos kvalifikacijos nereikalaujančius darbus. Tik du respondentai planuoja siekti aukštojo mokslo. Lūkesčius stipriai formuoja šeimos ir artimųjų pavyzdys, bei tėvų įsitraukimas į vaiko ugdymą. Vaikai nerimauja dėl perkėlimo į naują

mokyklą, nes dabartinėje mokykloje, pasak vaikų, yra lengviau, paprasčiau mokytis, mokytojai skiria daugiau dėmesio.

3.2. Antras interviu ratas

Praėjus šiek tiek daugiau nei dešimčiai mėnesių po pirmųjų interviu buvo atlikti pakartotiniai interviu. Iš viso apklausta 10 mokinių: 6 perėjo mokytis iš kaimo mokyklos, o 4 jau mokėsi miesto mokykloje. Iš 2022 m. birželio mėnesį apklaustų vaikų, į didesnę mokyklą perėjo mokytis 5 mokiniai. Taip pat, papildomai apklausta viena mokinė, kuri mokėsi kaimo mokykloje ir perėjo mokytis į miesto mokyklą, bet pirmojo etapo metu neturėjo galimybės duoti interviu. Papildomai apklausti 4 didelės mokyklos mokiniai su tikslu palyginti jų atsakymus su perkeltų mokinių. Dauguma klausimų išliko tokie patys, atsirado tik papildomų klausimų apie integraciją ir dviejų mokyklų palyginimą.

Pirmiausia, bus bendrai aptariami perkeltųjų vaikų atsakymai. Rezultatai suskirstyti į tas pačias temas, tik nebus sekcijos apie perkėlimą į naują mokyklą. Bus siekiama nustatyti bendras tendencijas ir naratyvus. Antras žingsnis bus palyginti pirmo ir antro etapo atsakymus individualiu lygmeniu – kiekvieno mokinio atsakymai bus lyginami laike siekiant nustatyti pokyčius ir mokyklos uždarymo efektus. Trečias žingsnis, perkeltų mokinių atsakymai bus lyginami su miesto mokyklos „senbuviais“.

3.2.1. Identifikavimas ir ryšys su mokykla

Beveik visi informantai teigė besijaučiantys naujos mokyklos bendruomenės dalimi (5 iš 6). Tačiau paklausus, ar jie pasitiki kitais bendruomenės nariais, atsakymai pasidalino į 2 lygias dalis: 3 informantai atsakė galintys pasitikėti tik kai kuriais mokiniais, o 3 pasitiki visais. Paprašius įvertinti naujos mokyklos bendruomenės stiprumą, vieningumą, sulaukta vieningų atsakymų, kad bendruomenė yra „stipri“, „gan stipri“. Vis dėlto, paprašius palyginti stiprumą naujoje mokykloje ir kaimo mokykloje, visais atvejais bendruomenė geriau įvertinta kaimo mokykloje. Atsakymai indikuoja, kad bendruomenės stiprumas siejamas su tuo, kaip gerai pažįsti bendruomenės narius.

„Paežeriuose [bendruomenė] stipresnė buvo. [...] Visi savi. Visi ten... Ten sutardavau su daug kuo, viskas ten kitaip buvo.“ (Tomas, 8 klasė)

„Nu Paežeriuose [buvo glaudesnė bendruomenė], nes ten būdavo mažiau vaikų, tai eidavo, nu taip labiau vieną darbą padaryti.“ (Gediminas, 6 klasė)

„Manau, kad taip [Paežeriuose buvo glaudesni santykiai tarp mokinių], nes ten mažai mokinių, vieni su kitais labai sutarė.“ (Jūratė, 8 klasė).

Nepaisant to, informantai teigė esantys įsilieję į naujos mokyklos bendruomenę, jaučiasi priimti klasėje. Dauguma pažymėjo, kad pradžioje buvo sunku, bet galiausiai susibendravo su klasiokais, turi mokykloje bent vieną artimą draugą ar draugę.

Paklausus apie dalyvavimą popamokinėse veiklose (būreliuose, mokyklos renginiuose), pirmiausia, pastebėta, kad veiklos čia yra daugiau. Antra, beveik visi informantai veiklose dalyvauja (dažniausiai renginiuose, ne būreliuose). Tiesa, dalyvavimas apibūdinamas „jei reikia, dalyvauju“, „padarau, ko prašo“. Taigi, jaučiamas tam tikras pasyvumas.

Apibendrinant, informantai didžiąja dalimi yra įsilieję į bendruomenę. Nors gali pasitikėti ne visais bendruomenės nariais, ją laiko gana stipria, tačiau ne tokia stipria kaip senojoje kaimo mokykloje. Atsakymai apie dalyvavimą mokyklos veiklose, rodo, kad veiklos yra daugiau, mokiniai joje dalyvauja, tačiau labiau yra nurodymų vykdytojai.

3.2.2. Motyvacija mokytis

Mokslo rezultatai, visų informantų teigimu, yra normalūs. Informantai teigia, kad mokytis sekasi gerai, kai kuriems net geriau nei kaimo mokykloje. Tiesa, keli informantai pastebėjo, kad pažymiai šiek tiek krito. Tai galima siekti su mokymo kokybės ir reikalavimų pasikeitimu.

Siekiant patikrinti informantų atsparumą akademiniams iššūkiams, jų klausta, kaip jie elgiasi, jei kas nors nesiseka per pamokas. Visi informantai teigė, kad stengiasi problemą spręsti, jei reikia, ieško mokytojų pagalbos. Visi informatoriai taip pat vertina mokslo naudą, teigia, kad mokytis svarbu, nes tai pravers ateityje. Visi respondentai taip pat įsitraukia į klasės darbą, atsakinėja į užduotus klausimus, stengiasi daryti namų darbus. Taigi, apklausti mokiniai nėra „akademiškai iškritę“ iš ugdymo proceso.

Svarbiausia žinia tai, kad visi informantai sutiko, kad miesto mokykloje mokytis yra sudėtingiau, mokytojai daugiau reikalauja.

„Trupuči sunkiau [mokytis], nes mokytojai daugiau nori, kad padarytume. [...] Taip, [įdomesnės čia pamokos], nes mano mokykloj būdavo, duodavo darbo ir eina atsisėst prie kompiuterio.“ (Gediminas, 6 klasė)

„Bet ten [kaimo mokykloje] būdavo, kad net nesimokinęs galėdavai gauti dešimt, o čia vos penkis ar keturis - tai manau irgi yra skirtumas.“ (Jūratė, 8 klasė)

Taip pat informantai pastebi, kad asmeninio dėmesio iš mokytojų čia gauna mažiau.

„Galbūt mažiau su tavim taikosi mokytoja. Ten daugiau asmeniškai kalbėdavo, mokydavo. Čia visus vienodai.“ (Tomas, 8 klasė)

„Bet kadangi pas mus klasėje vos ne trisdešimt vaikų, tai mokytojas nelabai prieis prie kiekvieno paaiškinti, o kai mažiau vaikų, tai visada gali sulaukti pagalbos. [...] Čia tiesiog daug vaikų, tai mokytoja, nu paaiškina, jeigu kažko labai nesupranti, bet neskiria tiek laiko.“ (Jūratė, 8 klasė)

Tačiau nei vienas respondentas neteigė, kad dėl to sunkiau mokytis. Didesnis iššūkis yra atsiradusi baimė suklysti, neteisingai atsakyti. To priežastis – ne iki galo pažįstami klasiokai, baimė, kad jie išsijuoks.

„Čia, manau [baisiau suklysti]. [...] Paežeriuose visi, tiesiog, nieko nesakys ar kažką, o čia yra tokių klasėje, kurie juokiasi [...], kai ne taip atsakai.“ (Jūratė, 8 klasė)

Apibendrinant, patys informantai savo mokymosi rezultatus apibūdina kaip normalius, mokymosi procesą kaip gerą. Kai kuriems krito pažymiai. Pastebimas mažesnis mokytojų skiriamas individualus dėmesys, sudėtingesnis mokymasis.

3.2.3. Lūkesčiai

Šioje temoje naujų pastebėjimų, kalbant būtent apie mokinius, perėjusius iš kaimo mokyklos, nėra. Lūkesčiai dėl tolesnio mokymosi ir ateities profesijų visais atvejais išliko tokie patys.

Paklausus, ką apie ateitį mąsto kiti klasiokai, viena informantė pastebėjo, kad miesto mokykloje daug daugiau vaikų svarsto apie tolesnį mokslą universitete.

„Salomėjos mokykloj daug daugiau [planuoja studijuoti universitete]. [...] gal tiesiog nori pasiekti daugiau, išugdyti save.“ (Jūratė, 8 klasė)

3.2.4. Santykiai su bendraklasiais

Visi informantai santykius su klasės draugais apibūdino kaip normalius arba gerus. Nepaminėti jokie konfliktai, patyčių atvejai. Tačiau 4 iš 6 apklaustų vaikų konstatavo, kad klasėje yra susiformavusios draugų grupelės. Taip pat 4 iš 6 informantų pažymėjo, kad daugiausia bendrauja tik su kai kuriais klasiokais.

„Pačioje klasėje į grupes yra susiskirstę tie draugai. Manau, kad sutariu su grupele gerai.“ (Tomas, 8 klasė)

Paprašius informantų palyginti, kuo skiriasi jų patirtis mokykloje, kai klasėje yra apie trisdešimt mokinių, keliais atvejais paminėtas didesnis triukšmas, šurmulyš. Tai pat svarbu prisiminti jau paminėtą faktą, kad dalis informantų turi didesnę baimę suklysti, nes bijo, kad klasiokai gali išjuokti.

Vienas informatorius paminėjo, kad didesnis vaikų skaičius klasėje yra pliusas, nes yra su kuo daugiau pabendrauti.

3.2.5. Santykiai su mokytojais

Santykiai su mokytojais normalūs, konfliktų atvejai nepaminėti. Mokytojais pasitikima, informantai mano, kad mokytojai yra sąžiningi, vienodai vertina mokinių pasiekimus. Mokytojų kompetencija vertinama gerai ir kartais net geriau, nei kaimo mokykloje.

Kaip jau minėta, mokytojų vertinimas yra griežtesnis, darbo apimtys didesnės, o asmeninio dėmesio mokiniai sulaukia mažiau. Visgi, ne vienu atveju paminėta, kad jei

mokiniui reikia pagalbos, jam siūloma ateiti į papildomas konsultacijas. Pastarosios kaimo mokykloje nebuvo paminėtos nė karto. Tai galimai yra rezultatas didesnio mokyklos biudžeto – mokykla gali leisti papildomai apmokėti mokytojo darbą.

Pastebima, kad miesto mokykloje mokiniai turi ženkliai mažiau mokytojų, kuriems jaučiasi artimi, galėtų atvirai pasikalbėti. Dažniausiai tokiu mokytoju yra klasės auklėtoja.

„- Pasikalbėti tai yra tikrai vienas mokytojas.

- O Paežeriuose buvo toks mokytojas bent vienas?

- Visi būdavo.“ (Tomas, 8 klasė)

„- Nebent auklėtoja, šiaip daugiau nieko.

- Paežeriuose, kaip suprantu, buvo ne vienas toks mokytojas?

- Jo, ne vienas.

- Tai kodėl čia yra kitaip, kaip galvoji?

- Nežinau... Nelabai aš jaučiuosi gerai, nelabai norėčiau su jais kalbėtis apie kažką kitą, ne apie mokslus.“ (Lina, 6 klasė)

„Kol kas kol tik pirmus metus, tai nemanau [kad yra artimų mokytojų], bet jei būčiau nuo penktos klasės, tai gal ir būtų.“ (Jūratė, 8 klasė)

Paskutinė citata pateikia įtikinamą atsakymą, kodėl naujoje mokykloje yra mažiau artimų mokytojų – praėjo per mažai laiko, kad spėtų susigyventi ir atsirasti artimas mokytojas. Nepaisant to, mokytojų sąžiningumas ir kompetencija nėra vertinami blogiau.

3.2.6. Pagrindiniai miesto ir kaimo mokyklų skirtumai

Kokie pagrindiniai skirtumai su kaimo mokykla? Žemiau pateikiama lentelė, kur apibendrinami bei palyginami pirmojo ir antrojo interviu etapų rezultatai. Čia pastebimos bendros naratyvo pokyčio tendencijos.

3.2. lentelė. Pagrindiniai skirtumai tarp miesto ir kaimo mokyklų

Kriterijus	Kaimo mokykla	Miesto mokykla
<i>Savijauta mokykloje</i>	Jaučiasi gerai, patinka čia mokytis	Jaučiasi gerai, tik reikėjo laiko priprasti
<i>Popamokinė veikla (renginiai, būreliai)</i>	Mažai, nereguliariai	Daug veiklos, dalyvauja, bet nerodo daug iniciatyvos
<i>Bendruomenė</i>	Stipresnė nei mieste, visi vienas kitą pažįsta, gali pasitikėti	Stipri, bet pasitikėti gali ne visais nariais
<i>Kaip sekasi mokytis</i>	Gerai	Gerai, kai kuriems šiek tiek smuko pažymiai, bet kitiems paaugo
<i>Požiūris į mokslo naudą</i>	Mokslas yra svarbus, jei nori geresnio darbo	Mokslas yra svarbus, jei nori geresnio darbo
<i>Mokymosi krūvis</i>	Mažesnis, mokytis lengviau	Didesnis, mokytis sunkiau
<i>Lūkesčiai dėl tolesnio mokymosi ir profesijos</i>	Dauguma planuoja siekti profesinio išsilavinimo.	Dauguma planuoja siekti profesinio išsilavinimo.
<i>Tėvų įsitraukimas į mokymosi procesą</i>	Aktyviau įsitraukę tėvai tų vaikų, kurie sieks aukštojo išsilavinimo.	<i>Nepakanka duomenų palyginimui.</i>
<i>Santykiai su klasės draugais</i>	Normalūs, jaučiasi saugiai	Geri, bet klasiškai susiskaidę į grupes. Yra baimė būti išjuoktiems suklydus.
<i>Mokytojų kompetencija ir sąžiningumas</i>	Mokytojai geri, vienodai vertina vaikus.	Mokytojai geri, vienodai vertina vaikus.
<i>Mokytojo dėmesys</i>	Dėmesio skiriama daug.	Dėmesio mažiau, bet kviečia į konsultacijas
<i>Artimi mokytojai</i>	Visi arba bent po kelis mokytojus	Vienas arba nėra, nes per trumpai mokosi.

Šaltinis: sudaryta autoriaus

3.2.7. Individualūs pokyčiai

Siekiant geriau suprasti, kiek mokyklos uždarymo efektai yra universalūs, o kiek individualūs, bus lyginami pirmojo ir antrojo mokinių atsakymai individualiu lygmeniu. Iš viso lyginami penkių mokinių atsakymai (vienos mokinės palyginti tiksliai negalima, nes ji nedalyvavo pirmajame etape). Atsakymai lyginami pagal tas pačias temas kaip ir 3.2. lentelėje, kai kurias temas išskiriant į smulkesnes. Pokyčiai tarp 2022 m. birželio ir 2023 m. balandžio koduojami spalviškai: šviesiai pilka teigiami pokyčiai, tamsiai pilka spalva neigiami, balta spalva – nėra pokyčio arba vaikai šiuo klausimu stiprios nuomonės neišsakė. Brūkšnys reiškia, kad nepakanka duomenų palyginimui. „Nėra pokyčio“ gali reikšti ir kad tam tikroje

kategorijoje išlaikomas vienodai geras lygmuo, ir tai, kad yra vienodai blogesnis lygmuo. Pavyzdžiui, jei vaikas nedalyvavo mokyklos veiklose kaime, bei nedalyvauja naujoje mokykloje – pokyčio nėra.

3.3. lentelė. Pokyčiai pakeitus mokyklą (individuali perspektyva)

	Tomas	Gediminas	Lina	Mantas	Grėtė
1. Savijauta mokykloje					
2. Popamokinė veikla					
3. Įsitraukimas					
4. Bendruomenė					
5. Kaip sekasi mokytis					
6. Mokymosi krūvis	-		-		
7. Požiūris į mokslo naudą					
8. Lūkesčiai					
9. Tėvų įsitraukimas	-	-	-	-	-
10. Santykiai su klasės draugais					
11. Mokytojų kompetencija ir sąžiningumas					
12. Mokytojų dėmesys					
13. Artimi mokytojai		-			

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Akivaizdu, kad dominuoja balti langeliai. Lentelė žemiau susumuoja teigiamus, neigiamus ir neutralius efektus.

3.4. lentelė. Mokyklos pakeitimo efektai pagal temas

	Teigiamas efektas	Neigiamas efektas	Nėra efekto
1. Savijauta mokykloje	1	1	3
2. Popamokinė veikla	4	0	1
3. Įsitraukimas	3	0	2
4. Bendruomenė	0	3	2
5. Kaip sekasi mokytis	2	2	1
6. Mokymosi krūvis	0	3	0
7. Požiūris į mokslo naudą	0	0	5
8. Lūkesčiai	0	0	5
9. Tėvų įsitraukimas	-	-	-
10. Santykiai su klasės draugais	2	2	1
11. Mokytojų kompetencija ir sąžiningumas	0	0	5
12. Mokytojų dėmesys	0	3	2
13. Artimi mokytojai	0	4	0
VISO	12	18	27

Šaltinis: sudaryta autoriaus

27 stebėjimo atvejais mokyklos uždarymas ir vaikų perkėlimas iš mažos į didelę mokyklą poveikio neturėjo. 12 atvejų pokytis buvo teigiamas, 18 atvejų neigiamas.

Kokie akcentai išryškėja? Pagerėjo vaikų popamokinės veiklos galimybės, išaugo įsitraukimas ir mokymosi krūvis (lentelėje žymima kaip neigiamas efektas, nes vaikų požiūriu, jiems yra sunkiau). Tai yra pozityvūs pokyčiai: dalyvavimas popamokinėje veikloje suteikia sąlygas socialinio kapitalo kūrimuisi, taip pat augančiam identifikavimuisi, o išaugęs mokymosi krūvis indikuoja aukštesnę mokymo kokybę. Taip pat pastebima, kad nepatiko aspektai, kuriems reikia daugiau laiko – motyvacija toliau siekti mokslo ir lūkesčiai dėl ateities profesijos. Vaikai į naują mokyklą atvyko su jau susiformavusiais lūkesčiais, o mažiau nei vienerių metų laikotarpis, remiantis šio tyrimo duomenimis, yra nepakankamas, kad įvyktų pokytis. Tiesa, išaugusi mokymo kokybė suteikia sąlygas kokybiškesniam išsilavinimui bei geresniems lūkesčiams dėl ateities, o išsiplėtęs socialinis ratas taip pat kuria prielaidas lūkesčių transformacijai. Galiausiai, pastebima, kad vaikai gauna mažiau individualaus mokytojų dėmesio taip pat sumažėjo aspektai, susiję su asmens buvimu grupėje – identifikavimasis su bendruomene, pasitikėjimas, artimų mokytojų skaičius.

3.2.8. Miesto ir kaimo mokyklų mokinių palyginimas

Apklaustos dvi šeštokės, viena aštuntokė ir vienas aštuntokas. Mokinių atsakymai ryškiau skyrėsi ne visose kategorijose. Kaip ir kaimo mokyklos mokiniai, miesto mokyklos senbuviai savo mokykloje jaučiasi gerai. Su klasiokais dažniausiai sutaria gerai, santykiai normalūs. 3 iš 4 miesto mokyklos mokinių mokytojus vertina gerai, pasitiki jų sąžiningu vertinimu ir turi bent vieną artimą mokytoją.

Skirtumai išryškėja prakalbus apie bendruomenę, aktyvumą, lūkesčius, požiūrį į mokyklos teikiamą naudą.

Bendruomenė

Mokiniai, teigiantys, kad bendruomenė yra stipri, galima pasitikėti jos visais nariais, ir mokiniai, nesantys tikri, ar bendruomenė yra stipri ir ar galima pasitikėti visais mokiniais, pasidalino per pusę. Išryškėjo susiskaidymo į grupes, neįtakumo atvejai. Taigi, pirmas skirtumas yra tai, kad yra mažiau pasitikėjimo bendruomenės nariais.

Antra, mokiniai iš miesto mokyklos aiškiau formuluoja, kodėl jiems svarbu būti bendruomenės dalimi. Minima, kad buvimas bendruomenėje moko priimti sprendimus,

išklausyti kitų nuomonę (pvz., Emilija), patenkina asmeninius poreikius (pvz., Gabija, Jokūbas).

Aktyvumas

Mokiniai iš miesto mokyklos yra aktyvesni mokyklos veiklų dalyviai. Tai yra, išreiškiami entuziazmas ir iniciatyva yra pastebimai didesni. Mokiniai dažniau ne tik dalyvauja, bet prisideda priimant sprendimus.

„Nu šiaip įdomiau gyvent, kai įsitrauki [į veiklas], yra daugiau atsiminimų tokių. O man labiau patinka dalyvauti nei būti kompiutyje, stebėti visus.“ (Kotryna, 6 klasė)

„Nu tai kokį renginį vest tai nelabai, bet šiaip padedu, jei reikia su klase kažkur dalyvauti, niekada neatsisakau.“ (Andrius, 8 klasė)

Lūkesčiai

Visi apklaustieji planuoja siekti aukštojo mokslo. Planuojamos ateities profesijos taip pat yra aukštos kvalifikacijos: kriminalistai, gydytojai, inžinieriai. Pastebima, kad aplinkoje daug mokinių taip pat svarsto apie studijas universitete. Dvi informantės akcentavo, kad didesnėje mokykloje daugiau galimybių tobulėjimui. O viena jų į loginę grandinę susiejo savo aktyvų dalyvavimą mokyklos veiklose, lūkesčius dėl išsilavinimo ir didesnės mokyklos teikiamas naudas (mokinė nuo kitų metų mokslus tęs vienoje iš Marijampolės mokyklų).

„Taip, nes visas šitas [aktyvumas] mane privedė prie sprendimo, kad aš mokinsiuosi ne Vilkaviškyje, o vis tiek didesnė mokykla, daugiau žmonių, nauja aplinka, aš turėsiu susibendrauti su naujas žmonėmis. Tai visas šitas labai padėjo. [...] Aš labai noriu pakeisti savo aplinka, susipažinti su naujais žmonėmis. Net nežinau... Vis tiek, kažkaip, turiu vilčių, kad ten [Marijampolėje] aukščiau galiu pasiekti. Žinau, kad ten labiau paruošia egzaminams, taip pat girdėjau, kad mokytojų metodai mokymo kitokie. Bet jeigu ką, visada turiu galimybę grįžti.“ (Ieva, 8 klasė)

Taigi, lūkesčiai dėl tolesnio mokymosi ir profesijos yra aukštesni miesto mokyklos mokinių, nei kaimo mokykloje.

Mokyklos teikiama nauda

Lyginant su kaimo mokyklos mokinių pirmo etapo atsakymais, miesto mokyklos mokiniai aiškiau formuluoja, ką, jų manymu, jiems suteikia mokykla. Be akademinų žinių, minimi bendravimo, sprendimų priėmimo gebėjimai, didesnis pasitikėjimas.

„Tiesiog, besimokant, kad ir paprastą dalyką, vis tiek grupiniai darbai, komunikacija, taip toliau. Paskui ateity daug lengviau ir šiaip smagiau bendrauti su išprususiu žmogumi. [...] Aš tapau daug drąsesnė. Supratau, kad reikšti mintis nėra blogai. Išmokau šiek tiek komandiško darbo labiau.“ (Ieva, 8 klasė)

„Pasitikėjimo savimi - tarkim, pristatymas koks prieš klasę, kokių projektų. Viešo kalbėjimo baimės įveikimas.“ (Andrius, 8 klasė)

Apibendrinant, mokiniai iš miesto mokyklos yra aktyvesni, daugiau dalyvauja mokyklos veiklose, dažniau imasi iniciatyvos, prisideda priimant sprendimus. Miesto mokyklos mokiniai aiškiau formuluoja, kodėl jiems svarbu būti bendruomenės dalimi, tačiau pačios bendruomenės stiprumas vertinamas prasčiau nei kaimo mokykloje. Mokiniai turi aukštesnius lūkesčius savo ateičiai, dalis mokinių atsakymų aiškiai indikuoja sąsajas tarp aktyvumo, lūkesčių ir ko jie tikisi iš mokyklos. Bendrai imant, mokyklos mokinių atsakymai piešia labiau savimi pasitikinčio, ambicingesnio mokinio paveikslą.

4. Diskusija

4.1. Kodėl labiausiai neigiamai paveiktas bendruomeniškumas ir identifikavimasis?

Pirma, patys informantai akcentuoja, kad miesto mokykloje yra kur kas daugiau vaikų ir ne su visais vienodais sutaria, dažniausiai bendrauja su viena grupele, o štai kaimo mokykloje visus pažinojo. Nors draugų ir pažįstamų rato dydis išliko panašus, tačiau naujoje mokykloje tai gali sudaryti tik dešimtadalį miesto mokyklos mokinių, kai tuo tarpu kaimo mokykloje, informantai galėjo asmeniškai pažinoti beveik visus mokinius ir mokytojus. Dėl to, bendruomenės laikomos stipresnės mažesnėje mokykloje, jos nariais galima labiau pasitikėti. Antra, verta prisiminti, kad kaimo mokykloje mokėsi vos po kelis penktokus, šeštokus, septintokus ir aštuntokus. Ne visi jų perėjo į naują mokyklą, tad dažniausiai į naujas klases vaikams reikėjo ateiti vieniems. Taigi, vaikai pateko į svetimą bendruomenę po vieną ir dėl to

jiems yra nedrašu. Galiausiai, neatmetama galimybė, kad priprasti prie naujos bendruomenės paprasčiausiai pritrūko laiko – nuo mokslo metų pradžios naujoje mokykloje iki antrojo interviu etapo praėjo mažiau nei aštuoni mėnesiai.

Visus aptartus aiškinimus ekonomistai vadintų trumpalaikiais transakcijų arba prisitaikymo kaštais. Literatūroje apie mokyklų uždarymą ir vaikų perkėlinėjimą tai vadinama „sutrikdymu“ (angl. *disruption*) – dėl mokyklų sujungimo ar kitokios pertvarkos pastebimi neigiami pokyčiai (pavyzdžiui, dėl mokytojų patiriamo streso suprastėjusi mokymo kokybė, arba šio tyrimo atveju – blogesni santykiai tarp mokinių).⁶⁹ Iš esmės laikomasi dviejų prielaidų: 1) sutrikdymai yra trumpalaikiai ir ilgainiui visai išnyksta; 2) labiau nukenčia perkelti į naują mokyklą vaikai. Antroji prielaida pasitvirtino šiame darbe – perkelti iš kaimo mokyklos vaikai visi be išimties akcentavo, kad stipresnė bendruomenė jautėsi mažoje kaimo mokykloje. Siekiant patikrinti, ar pirmoji prielaida taip pat pasitvirtina, reikėtų daugiau duomenų – vieneri metai yra nepakankamas laiko tarpas. Tiesa, sąlygos šiai prielaidai pasitvirtinti yra sukurtos – naujoje mokykloje yra daugiau popamokinės veiklos, didesnis mokinių dalyvavimas. Bendros veiklos su klasiokais turėtų didinti tarpusavio pasitikėjimą ir bendruomeniškumą.

4.2. Lūkesčiai dėl tolesnio mokymosi ir ateities

Lūkesčiai, kaip minėta, neretai yra stipriai formuojami šeimoje. Mažoje kaimo mokykloje vaikai ilga laiką nematė kitokių mokslo ir karjeros perspektyvų, tad perėjus į naują mokyklą lūkesčiai taip greitai nepasikeitė. Be to, perkelti vaikai mokėsi šeštoje-aštuntoje klasėse, tad atėjo jau su gana nusistovėjusiomis nuostatomis. Teorija sako, kad su laiku jie turėtų keistis, pavyzdžiui, per kolektyvinių lūkesčių – kiek procentų visų mokyklos mokinių tikisi įgyti aukštąjį išsilavinimą – įtaką. Miesto mokyklos mokiniai teigia, kad jų aplinkoje universitete studijuoti planuoja labai daug mokinių – aspiracijos yra aukštesnės. Ar tai su laiku pakeis ir perkeltų mokinių planus, atsakyti kol kas sunku – teorija nesako, kiek laiko reikia pokyčiams, kaip jie keisis, ir svarbiausia, kokių dar sąlygų reikia, kad lūkesčiai pasikeistų? Pavyzdžiui, kokią įtaką turi vaiko SES? Ar miesto mokyklos vaikų lūkesčiai aukštesni dėl mokyklos ar dėl aukštesnio šeimos SES? Kaip minėta anksčiau, teigiama, kad mažesni kaimo paauglių išsilavinimo siekiai gali būti susiję ne su nepalankiomis gyvenimo kaime sąlygomis, o su socialiniais interakciniais procesais, vykstančiais kaimo šeimose ir bendruomenėse.⁷⁰ Tai rodytų, kad mokykla gali atsverti SES. Tad viena iš galimų kryptių tolesniems tyrimams galėtų

---

⁶⁹ Pvz., Beuchert et al., 2016

⁷⁰ Howley 2006 (iš: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1549-0831.2012.00086.x>)

būti apie tai, kaip galima keisti jau susiformavusius ir nusistovėjusius lūkesčius, kokia apimtimi mokykla gali atsverti šeimos įtaką, kaip veikia kolektyviniai lūkesčiai. Svarbu tolesniuose tyrimuose daug dėmesio SES kontroliavimui.

5. Išvados

Šiame darbe siekta išsiaiškinti, ar didesnėse mokyklose yra geresni nekognityvinių aspektų rodikliai ir ar perkėlus vaikus iš kaimo mokyklos šie rodikliai ir lūkesčiai dėl ateities paaugs. Tyrime remtasi dvejomis pagrindinėmis prielaidomis:

1. Didesnėje mokykloje dėl intensyvesnių socialinių santykių, mokiniai daugiau dalyvaus mokyklos veiklose, labiau identifikuos save su bendruomene ir turės aukštesnius lūkesčius dėl tolesnio mokymosi ir profesijos, lyginant su vaikais iš mažesnės mokyklos.

2. Vaikai, perkelti į didesnę mokyklą turėtų rodyti pakilusius nekognityvinių aspektų rodiklius ir aukštesnius lūkesčius.

Tiriant nekognityvinius aspektus buvo pasitelkti kokybiniai metodai. Beveik metus laiko buvo tiriami tie patys 5-8 klasių mokiniai: iš jų paimti pusiau struktūruoti interviu dar jiems besimokant kaimo mokykloje (Vilkaviškio r.), o po mažiau nei metų tie patys mokiniai dar kartą apklausti naujoje didelėje miesto (Vilkaviškio m.) mokykloje, jų atsakymai sulygininti. Taip pat, palyginimui paimti interviu iš didesnės miesto mokyklos „senbuvių“ – mokinių, kurie ten mokėsi ilgiau.

Pirmasis interviu etapas atkleidė, kad mokiniai kaimo mokykloje jaučiasi gerai, saugiai, sutaria su mokytojais ir bendraklasiais. Didesnė dalis apklaustų planuoja siekti profesinio išsilavinimo ir dirbti aukštos kvalifikacijos nereikalaujančius darbus. Tik du respondentai planuoja siekti aukštojo mokslo. Lūkesčius stipriai formuoja šeimos ir artimųjų pavyzdys, bei tėvų įsitraukimas į vaiko ugdymą. Vaikai nerimauja dėl perkėlimo į naują mokyklą, nes dabartinėje mokykloje, pasak vaikų, yra lengviau, paprasčiau mokytis, mokytojai skiria daugiau dėmesio.

Antrasis interviu etapas atkleidė, kad perkelti vaikai naujos mokyklos bendruomenę laiko silpnesne, nes nepažįsta visų mokinių, negali pilnai pasitikėti kitais, o klasėje vaikai susiskirstę į grupes. Perkeltų mokinių įsitraukimas į veiklas išaugo, nors didelio entuziazmo ir iniciatyvumo neužfiksuota. Mokiniams mokytis čia sunkiau, mokytojai griežtesni, mažiau skiria asmeninio dėmesio, mažiau artimų mokytojų. Lūkesčiai dėl ateities, požiūris į mokslo

svarbą, santykiai su klase nesikeitė, lyginant su kaimo mokykla. Apibendrinant, pagerėjo vaikų popamokinės veiklos galimybės, išaugo įsitraukimas ir mokymosi krūvis, nepakito aspektai, kuriems reikia daugiau laiko – motyvacija toliau siekti mokslo ir lūkesčiai dėl ateities profesijos, taip pat vaikai gauna mažiau individualaus mokytojų dėmesio ir sumažėjo aspektai, susiję su asmens buvimu grupėje – identifikavimasis su bendruomene, pasitikėjimas, artimų mokytojų skaičius.

Lyginant kaimo ir miesto mokyklų mokinių atsakymus, pastebima, kad mokiniai iš miesto mokyklos yra aktyvesni, daugiau dalyvauja mokyklos veiklose, dažniau imasi iniciatyvos, prisideda priimant sprendimus. Miesto mokyklos mokiniai aiškiau formuluoja, kodėl jiems svarbu būti bendruomenės dalimi, tačiau pačios bendruomenės stiprumas vertinamas prasčiau nei kaimo mokykloje. Mokiniai turi aukštesnius lūkesčius savo ateičiai, dalis mokinių atsakymų aiškiai indikuoja sąsajas tarp aktyvumo, lūkesčių ir ko jie tikisi iš mokyklos. Bendrai imant, mokyklos mokinių atsakymai piešia labiau savimi pasitikinčio, ambicingesnio mokinio paveikslą.

Ar šie duomenys leidžia patvirtinti iškeltas hipotezes?

H1. Geriau mokyklos bendruomenėje įsitvirtinęs mokinis (aukštesni dalyvavimo ir identifikavimosi rodikliai) turės aukštesnius lūkesčius dėl ateities. Perkeltų mokinių atsakymų palyginimas su didelės mokyklos mokinių atsakymais, rodo, kad pastarieji yra aktyvesni bendruomenės nariai, aiškiau suvokia bendruomenės naudą IR turi aukštesnius lūkesčius dėl mokslo ir profesijos. Keli mokiniai iš kaimo mokyklos taip pat siekia aukštojo mokslo, bet jų aktyvumas mažesnis. Tačiau mažesnę aktyvumą galima paaiškinti tuo, kad kaimo mokykloje apskritai nelabai vyko popamokinės veiklos. **Tad šią hipotezę galima patvirtinti.**

H2. Labai mažoje kaimo mokykloje (apie 50 vaikų) besimokantys mokiniai turės žemesnius lūkesčius nei didesnėje mokykloje (apie 200 vaikų) besimokantys mokiniai. Miesto mokykloje visi apklausti mokiniai planuoja siekti aukštojo mokslo, o kaimo mokykloje tik mažiau nei trečdalis apklaustųjų. Taip pat, miesto mokyklos mokiniai teigė, kad jų aplinkoje yra labai daug mokinių, kurie taip pat sieks aukštojo mokslo. Pastebima, kad kaimo mokykloje vaikai yra patekę į tam tikrą lūkesčių ir galimybių burbulą – vaikai kopijuoja šeimos pavyzdį, renkasi ateities kelią pagal tai, ką mato artimiausioje aplinkoje. Tai aktualu būtent žemesnius lūkesčius turintiems vaikams. Jie dažnai svajoja apie nekvalifikuotą darbą, kur kas dažniau kalbą apie darbą užsienyje. Deja, bet šio tyrimo rėmuose, galima teigti, kad mokykla neparodo

platesnių pasirinkimo galimybių. Tuo tarpu, miesto mokykloje apklausti vaikai rodė kur kas didesnę motyvaciją ir dalinosi ambicingesniais planais. Jų tėvai yra ir labiau įsitraukę į mokymosi procesą bei į pokalbius dėl ateities. **Taigi, antrąją hipotezę galima patvirtinti.**

H3. Dalyvavimas ir identifikavimasis bus aukštesnis didesnėje mokyklos (apie 200 vaikų), nei labai mažoje mokykloje (apie 50 vaikų). Dalyvavimo rodikliai aukštesni miesto mokykloje, bet identifikavimasis yra prastesnis nei kaimo mokykloje. Identifikavimasis žemyn smukdo būtent prastesni pasitikėjimo, bendruomeniškumo ir artimų mokytojų rodikliai. Be to, įdomu būtų tuos pačius vaikus apklausti po dar metų ir patikrinti ar identifikavimasis po kurio laiko paauga. **Bet kokių atveju, šią hipotezę galima patvirtinti tik iš dalies.**

H4. Mokiniai, perkelti į didesnę mokyklą (apie 200 mokinių), po kurio laiko turės aukštesnius lūkesčius dėl tolesnio mokymosi ir savo ateities, nei patys turėjo labai mažoje mokykloje (apie 50 mokinių). Jokių skirtumų nepastebėta. Galimai, dėl per trumpo laiko tarpo. Vaikai perkelti į naują mokyklą jau su įsitvirtinusiū požiūriu. Jį pakeisti nėra lengva, reikia ir laiko ir didesnio pasitikėjimo savo jėgomis. Šio darbo teorinis modelis teigtų, kad būtent pasitikėjimą, lūkesčius turėtų kelti didesnė socializacija, įsitraukimas į platesnes veiklas, aktyvesnės mokymosi pastangos ir apskritai, atsivėrimas platesniam pasauliui. Visgi, tyrimo trukmė per trumpa stebėti šiuos pokyčius. Dėl šios priežasties **ketvirtosios hipotezės griežtai atmesti negalima – tam reikėtų papildomų tyrimų.**

6. Rekomendacijos

Siekiant sėkmingesnio ir mažiau streso keliančio vaikų perkėlimo į naujas mokyklas, taip pat siekiant sukelti kuo mažesnę šoką jų pasiekimams ir suteikti geriausias sąlygas pasiekimų augimui, remiantis šio darbo rezultatais yra pateikiamos dvi pagrindinės rekomendacijos:

1. **Užtikrinti sklandžią vaiko integraciją.** Reikia suprasti, kad iš mažų kaimo mokyklų perkeliama vaikai į naujas klases dažniausiai ateina vieni patys. Jie yra nepratę prie didelio vaikų skaičiaus, gali būti nedrąsūs, atsirasti baimių apsijuokti. Be to, perkelti vaikai gali turėti mažiau socialinių įgūdžių, reikalingų didesnėse bendruomenėse. Todėl

perkeltiems vaikams svarbu suteikti reikiamą pagalbą, integruoti į bendruomenę, nes priešingu atveju vaikas gali atsiriboti ne tik veiklose, bet ir akademiškai.

2. **Supažindinti su platesniu galimybių ratu.** Vaikai iš kaimo mokyklų ateina su jau susiformavusiais lūkesčiais dėl ateities. Jie dažnai būna nulemti šeimos, taip pat (ne)pasitikėjimu savo jėgomis. Perkėlus vaikus į didesnę mokyklą, reikia išnaudoti to teikiamas galimybes ir pasistengti vaikams pristatyti platesnį galimų pasirinkimų lauką. Čia, žinoma, neteigiama, kad siekis studijuoti profesinėje mokykloje yra blogas. Šios rekomendacijos esmė, kad vaikai ne visuomet žino apie įvairius galimus pasirinkimus, o apsiriboja tik tuo, ką žino, tad tikslas būtų išplėsti lauką labiau informuotam pasirinkimui.

Šaltinių sąrašas

- Alrashidi, Oqab, “Academic Engagement: An Overview of Its Definitions, dimensions, and Major Conceptualisations”. *International Education Studies*, (9 (12), (2016), 41-52.
- Beuchert, L., Humlum, M. K., Nielsen, H. S., & Smith, N. “The short-term effects of school consolidation on student achievement: Evidence of disruption?” *Economics of Education Review*, 65, (2018), 31-47.
- Bowen, Gary L., Roderick A. Rose, Jpelle D. Powers, Elizabeth J. Glennie, „The Joint Effects of Neighborhoods, Schools, Peers, and Families on Changes in the School Success of Middle School Students“, *Family Relations*, 57 (4), (2008), 504-516.
- Brofenbrenner, Urie, Stephen J. Ceci, „Nature-nuture reconceptualized in developmental perspective: A bioecological model“. *Psychological Review*, 4, (1994), 568-586.
- Coleman, James S., „Families and schools“. *Educational Researcher*, 15, (1987), 32–38.
- Coleman, James S., „Social Capital in the Creation of Human Capital.“ *The American Journal of Sociology*, 1988, 94 (S95). Iš <https://www.socialcapitalresearch.com/literature/operationalisation/measurement/>
- Cooley, Charles Horton, *Human Nature and the Social Order*. Niujorkas: Scribner's, 1902, 179-185., Urie Bronfenbrenner ir Stephen J. Ceci, „Nature-nuture reconceptualized in developmental perspective: A bioecological model“, *Psychological Review* 101, 4 (1994), 568-586.
- Crasone, Robert, Monica Kirkpatrick Johnson, Glen H. Elder, „School Size and the Interpersonal Side of Education: An Examination of Race/Ethnicity and Organizational Context“. *Social Science Quarterly*, 85 (5), (2004), 1259-1247.
- De Haan ,Monique, Edwin Leuven, Hessel Oosterbeek, „School Consolidation and Student Achievement“, *The Journal of Law, Economics, and Organization*, 32 (4), 2016, 816–839.
- Dority, Bree L., Eric C. Thompson, „Economic Issues in School District. Consolidation in Nebraska“. *Great Plains Research: A Journal of Natural And Social Sciences*, 2013, 144-157. Taip pat Valerie E. Lee and Julia B. Smith, „high School Size: Which Works Best and for Whom?“, *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 19 (3), (1997), 205-227.
- Elta, „Pasikeitė Lietuvos mokyklų žemėlapis: per 20 metų mokinių sumažėjo beveik perpus“. Delfi.lt, žiūrėta 2022 m. rugsėjo 2 d. <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/pasikeite-lietuvos-mokyklu-zemelapis-per-20-metu-mokiniu-sumazejo-beveik-perpus.d?id=88671657>
- Finn, Jeremy D., „withdrawing From School“, *Review of Educational Research*“, 59 (2), (1989), 117-142.
- Höppner, Grit, „Rethinking Socialization Research through the Lens of New Materialism“. *Frontiers in Sociology*, 7, (2017). <https://doi.org/10.3389/fsoc.2017.00013>
- Howley, Craig, Jerry Johnson, Jennifer Petrie, *Consolidation of Schools and Districts: What the Research Says and What It Means*. Boulder, CO: National Education Policy Center, 2011.

- Humlum, Maria Knoth, Nina Smith, „The impact of school size and school consolidations on quality and equity in education“. EENEE Analytical Report No. 24, 2015.
- Young, Deirdra J., „Self-Esteem in Rural Schools: Dreams and Aspirations“ (pranešimas konferencijoje National Conference of the Society Provision of Education in Rural Australia, Adelaidė, 1997 liepa)
- Johnson, Monica Kirkpatrick, Robert Crosnoe, Glen H. Elder, Jr., „Students attachment and academic engagement: the role of race and ethnicity“. *Sociology of Education*, 74(4), (2001), 318–340.
- Johnson, Monica Kirkpatrick, Robert Crasnoe, Glen H. Elder Jr., „Students’ Attachment and Academic Engagement: The Role of Race and Ethnicity“. *American Sociological Association*, 74 (4), (2001), 318-340.
- Kearns, Robin A., Nicolas Levis, Tim McCreanor, Karen Witten, „‘The status quo is not an option’: Community impacts of school closure in South Taranaki, New Zealand“. *Journal of Rural Studies*, 25, 2009, 131-140.
- Kenny, Lawrence W., „Economies of Scale in Schooling“. *Economics of Education Review* 2 (1), (1982), 1-24.
- Kuziemko, Ilyana, „Using shocks to school enrollment to estimate the effect of school size on student achievement“. *Economics of Education Review*, 25 (1), (2006), 63-75.
- Lee, Valerie E., Robert G. Croninger, „Elements of social capital in the context of six high schools“ (pranešimas konferencijoje Social Capital: An International Conference Bridging Disciplines, Policies, and Communities, East Lansing, Michigan State University, 1998 balandis).
- Lee, Valerie E., David T. Burkman, „Dropping Out of High School: The Role of School Organization and Structure“, *American Educational Research Journal*, 40 (2), (2003), 353-393.
- Leithwood, Kenneth, Doris Jantzi, „A Review of Empirical Evidence About School Size Effects: A Policy Perspective“, *Review of Educational Research*, 79 (1), (2009), 464-490.
- Luyten, Hans, (ed.), *School size effects revisited: a qualitative and quantitative review of the research evidence in primary and secondary education*. Universiteit Twente, 2013. 126 p.
- McCracken, J. David, Jeff David T. Barcinas, „Differences Between Rural and Urban Schools, Student Characteristics, and Student Aspirations in Ohio“. *Journal of Research in Rural Education*, 7 (2), (1991), 29-40.
- McMillan, David W., David Chavis, „Sense of Community: A Definition and Theory.“ *Journal of Community Psychology*, 14, (1986), 6-20.
- Montserrat, Fargas-Malet, Carl Bagley, „Is small beautiful? A scoping review of 21st-century research on small rural schools in Europe“. *European Educational Research Journal*, 00(0), 2021, 1-23.
- Newman, Fred M. (sud.), *Student Engagement and Achievement in American Secondary Schools*. (Niujorkas: Teachers College Press, 1992).

- Nacionalinė švietimo agentūra, „Lietuvos miestų ir kaimų mokinių pasiekimai: skirtumai, jų priežastys, galimi įveikos būdai“. Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 4 d. <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/12/Miesto-ir-kaimo-mokiniu-pasiekimai.pdf>
- Paežerių pagrindinė mokykla, „Mokyklos istorija“, <https://www.paezeriai.vilkaviskis.lm.lt/index.php/istorija>. (Žiūrėta 2023 m. gegužės 9 d.)
- Pooley, Julia Ann, Lynne Cohen, Lisbeth Pike, „Can sense of community inform social capital?“, *The Social Science Journal*, 1 (42), 2005, 71-79.
- Putnam, Robert D., *Kad demokratija veiktų: pilietinės tradicijos šiuolaikinėje Italijoje*. Robert D. Putnam su Robertu Leonardi ir Raffaella Y. Nanetti (1993). – Vilnius: Margi raštai, 2001.
- Richman, Jack M., G. L. Bowen, Michael E. Woolley, „School Failure: An Eco-Interactional Developmental Perspective“, kn. *Risk and Resilience in Childhood. An Ecological Perspective*, sud., Mark W. Fraser (Michigan: NASW, 1997).
- Švietimo valdymo informacinė sistema. Bendrojo ugdymo mokyklų skaičius pagal tipą ir vietovę. Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 4 d. <http://www.svis.smm.lt/bendrasis-ugdymas-2/>
- Thorsen, Helge Sandvig, „The effect of school consolidation on student achievement“. Discussion paper, INSTITUTT FOR SAMFUNNSØKONOMI, Department Of Economics, 2017
- Trinidad, Jose Eos, „Will it matter who I’m in school with? Differential influence of collective expectations on urban and rural US schools“. *International Studies in Sociology of Education*, 29:4, (2020), 344-365.
- Valstybės kontrolė, *Ar pokyčiai švietime lemia geresnius mokinių pasiekimus Nr. VAE-11*, Vilnius, 2020. <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/23933/ar-pokyciai-svietime-lemia-geresnius-mokiniu-pasiekimus> (žiūrėta 2023 m. gegužės 1 d.)
- Vieno, Alessio, Douglas D. Perkins, Thomas M. Smith, Massimo Santinello, „Democratic School Climate and Sense of Community in School: A Multilevel Analysis“, *American Journal of Community Psychology*, 36 (3/4), (2005), 327-341.
- Withem, Mark, „The Economics of [Not] Closing Small Rural Schools“ (Kandidatų ir vadovų simpoziumas filosofijos daktarams: dėmesys regionų problemoms, Townsville, Queensland, Australija, 1997).
- Wotherspoon, Terry, „Education, Place, and the Sustainability of Rural Communities in Saskatchewan“. *Journal of Research in Rural Education*, 3 (14), 1998, 131-141.
- Woolcock, Michael, „Social Capital and Economic Development: Toward a Theoretical Synthesis and Policy Framework“. *Theory and Society*, 2 (27), 1998. 151-208.

Priedai

1 priedas. Interviu išrašai

Pirmas interviu etapas

Dovydas (vardas pakeistas)

5 klasė

Vilkaviškio Salomėjos Neries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius

2022-06-08

Kiek met tau?

Vienuolika.

Kokia dabar klasė?

Penktą.

Kaip sekasi?

Gerai.

Patinka eiti į mokyklą?

Jo. Patinka.

Kas patinka mokykloj?

Mokytis.

Kokie dalykai patinka?

Nu pavyzdžiui, rašyti.

Lietuvių kalba?

Jo.

Skaitai knygas?

Nelabai...

Kaip su klasiokais sutari?

Gerai.

Turi mėgstamiausią draugą?

(kraipo galvą, kad ne).

Ką po pamokų veiki?

Einu į biblioteką.

Čia į biblioteką?

Jo.

Ką bibliotekoje darai?

Žaidžiu prie kompiuterio.

Ką mėgsti žaisti?

Robloxą.

Patinka šitas žaidimas?

Jo!

O lauke su draugais ką nors veikiat?

Jo, būna, žaidžiam.

O jie iš mokyklos irgi tie draugai?

Nu jo.

Čia ir pradinės klases lankei?

Aš seniau lankydavau Marijampolėj, bet persikraustėm šičia, tai ir pradėjau eiti į šitą mokyklą. Po to eisiu į Pilviškius, nes uždarys mokyklą.

O kur labiau patiko - čia ar Marijampolėj?

Nu pavyzdžiui, Marijampolėj.

Marijampolėj labiau patiko?

Nelabai, čia geriau.

O kas čia yra geriau?

Nu bent yra paveikt kažką, su draugais pažaišt...

O Marijampolėj nebuvo?

Buvo.

O kaip mokykla Marijampolėje?

Nekaip, čia geriau.

Kas Marijampolėj nepatiko?

Ojej, visko ten nepatiko!

(juokiasi) Pavyzdžiui?

Nu... Mokytojai nepatiko.

Kas buvo su mokytojais?

Nelabai prisimenu jau.

Mažas buvai, kad neprisimeni?

Nu kai mažas buvau, gyvenom Marijampolėj.

Tai kiek jau laiko tu čia šitoj mokykloj?

Ooo nežinau... Nu gal porą metų. Atvažiavom, nes mes Marijampolėj bute gyvenom, bet paėmė, tai važiavom šičia gyvent.

Supratau. O kaip tu jauties šitoj mokykloj?

Gerai.

Nebaisu?

Ne.

Mokytojai, draugai - viskas čia gerai?

Jo.

O vyksta čia kokių renginių, švenčių?

Nu nežinau, būna čia renginių kažkokių...

Kokių Kalėdinių ar vasarą?

Vasaros prisimenu...

Dalyvauji su klase?

Nu būn ten, dalyvaujam.

Įdomu dalyvauti?

Taip.

Kaip sporto salė, veikiat kažką?

Jo, sportuojam.

Kaip sekasi tau mokytis?

Gerai...

Sakei, patinka rašyti labiausiai. turbūt pažymiai ir geriausi iš ten?

Nu būna gauni, nes iš fizinio vis gaunu dešimtukus.

O, tai sportininkas! Ką užaugęs norėtum veikti?

Nežinau, dirbt...

Kokį darbą?

Kalėjime.

Kalėjime?! Prižiūrėtoju būti?

Jo (šypsosi).

O tai esi matęs, girdėjęs, kaip ten viskas?

Buvo atvažiavę ketvirtadienį?

Ne, (neaiškus įrašas)

Supratau... O kaip tau atrodo, per pamokas ko nors reikalingo išmoksti?

Jo.

Kaip galvoji, reikia eiti į mokyklą?

Jo...

Kodėl?

Nu jeigu neisi, praleisi pamokas.

Ir tada kas bus?

Ir po to... Ir po to... Nežinau...

O yra dalykų, pamokų, kurių nemėgsti čia?

Nu jo, nežinau.... Matematika...

O yra dalykų, kuriuos norėtum pakeisti šitoj mokykloj?

ne, viskas patinka.

Draugiškai sutariat su mokytojais?

Jo.

Yra koks vienas mėgstamiausias?

Nu... Mūsų auklėtoja.

Ką auklėtoja mokina?

Nu mokina technologijas, dailes.

Ką veikiat per pamokas tas?

Nu, kažką darom...

O tai dabar, sakei, į kokią mokyklą išvažiuosi toliau mokytis?

Į Pilviškius.

Čia kažkur netoli?

Nu reikia važiuot, pasukti ir važiuot, nes mokykla randasi... Nes močiutė mano šalia gyvena.

O tai lauki į naują mokyklą? Ar nelabai nori?

Laukiu.

Kodėl lauki?

Nu nežinau... Bus gal naujų draugų.

Neliūdna, kad šitą mokyklą uždaro?

Labai liūdna.

Pasiūlgsi?

Pasiūlgsiu visko.

Dar yra kokių mėgstamų mokytojų kaip auklėtoja?

Nu nelabai.

Padedą mokytojai, jei kas nors neišeina?

Jo, padeda.

Saugei jauties mokykloje?

Jo.

O būna mokykloje patyčių?

Nu būna vyksta.

Dėl ko?

Nu nežinau... Jei kažką pasako... Kiti gal pyksta.

Dažnai taip atsitinka?

Kartais būna.

Mokytojai kaip nors padeda išspręsti?

(purto galvą). Nes prisimenu, kaip aš dabar su klasioku kai... Mama turėjo ateiti, nes klasiokai susipešė.

Mama buvo atėjus. Kaip sprendėt?

Nu aiškinos...

O kaip mama tavo - patenkinta, kaip tau sekasi mokykloje? Padedą pasiruošti pamokoms?

Nežinau, tai jo. Nes tėtis tai namie sėdi, o mama darbe.

Sakei, užaugęs kalėjime dirbti norėtum.

Kaip manai, kokių dalykų labiausiai reikia išmolti?

Nu pavyzdžiui šaudyt į taikinius.

Aš dar apie Marijampolę noriu paklausti.

Tu ten mokeisi, sakei, nelabai patiko. Kaip ten su klasiokais bendraudavai, nepameni?

Nu pavyzdžiui, buvo labai smagu, nes pusseserė mokinosi.

O dar kokių klasiokų, gerų draugų buvo?

Tai pusbrolis klasiokas buvo.

O kiek čia jūsų klasių yra?

Nu tai antrokai, šeštokai, septintokai ir aštuntokai.

Turi čia kokį geriausią. draugą?

Nu nelabai.

O čia mokykloje draugiški visi vienas su kitu? Gerai sutaria?

nu būna ir nelabai.

Būna, kad kas kartais iš pamokų pabėga?

Nu nežinau...

Vardais čia nereikia sakyti, taip apskritai, ar būna.

Nu kartais.

Bibliotekoje yra mokytoja kokia?

Bibliotekininkė.

Pasišnekat su ja?

Jo.

O čia yra koks mokytojas, kuriam drąsiai išsipasakot gali? Toks kaip draugas.

Nu būna bendrauji su savo mokytoja.

O kiti mokytojai?

Kiti tai geri...

Primink, o su klasiokais po pamokų bendrauji?

Nu bendraujam.

Susitinkat kur nors?

Nelabai.

O kaip tuomet bendraujat?

Nu pavyzdžiui lauke visados būnam. Vienas Vilkavišky gyvena, kitas Paežeriuos.

Nuvažiuoji į Vilkaviškį?

Nu būna, su tėvais nuvažiuojam apsipirkti.

O kaip į mokyklą atvyksti?

neee, netoli.

Į naują mokyklą jau teks atvažiuoti?

Nu jo.

Kaip bus, au autobusiuku?

Nežinau.

Supratau. Ačiū už atsakymus ir skirtą laiką.

Gediminas (vardas pakeistas)

5 klasė

Vilkaviškio Salomėjos Neries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius

2022-06-08

Kaip sekasi tau čia mokykloje?

Gerai.

Patinka tau čia?

Patinka.

Kas labiausiai patinka?

Man labiausiai patinka, kad mokytojos labai draugiškos.

Kokių dalykų?

Kokios dailės mokytoja...

Kaip tai atrodo?

Padedą daug, pavyzdžiui.

Paklausia, kaip sekasi, pavyzdžiui?

Taip.

Kaip šiaip šitoj mokykloj jauties?

Mmm, žiūrint, koku metu ir per kelintą pamoką. Per pirmą pamoką pavargęs, per antrą truputį pavargęs, per trečią labai išalkęs.

O tu čia kažkur šalia gyveni, Paežeriuose?

Iš toliau važiuoju.

Tai anksti keltis reikia.

Mhm

Kaip tu atvažiuoji?

Autobusu.

Kiek laiko tau reikia važiuoti?

Pusvalandį kažkur.

O tai yra kokių artimų draugų šitoj mokykloj?

Artimų draugų nelabai, nelabai.

Nesutariat, ar kaip čia yra?

Yra su kuo pabendrauti, bet nesam tokie artimi.

Kodėl taip?

Gal tiesiog nelabai daug supranta kitų.

O tai kiti vaikai vyresni?

Vyresni.

Kiek jūsų penktokų čia yra?

Trys.

Aa, tai nedaug. O už mokyklos ribų yra ten kažkokių draugų?

Yra.

Ką po pamokų veikiat?

Po pamokų arba aš laikiu autobuso, arba iš karto namo važiuoju.

Jautiesi šitos mokyklos kokia dalimi ar nelabai? Ar patinka čia pabūti?

Patinka pabūti su draugais, nes namie nelabai turiu su kuo pakalbėti.

Tai čia su tais penktokais daugiausiai bendrauji, ar dar su kuo nors?

Su šeštokais.

Ką veikiat per pertraukas?

Kalbam, juokaujam.

Po pamokų dar kokių veiklų turi, kokį būrelį?

Ne.

Nenori ar nėra?

Nenoriu.

O ką šiaip mėgsti daryti, kuo užsiimti?

Nu šiaip kalbėti su draugais ir, pavyzdžiui, nuveikti namuose kažką reikalingo, kokius sutvarkyt namus, malkų atnešt žiemą.

Apie ką su draugais šnekat?

Apie pamokas, ką veikiam per pamokas.

O ką per pamokas veikiat - mokotės ar šnekat (juokiasi)?

Dažniausiai mokomės, bet kartai būna, pavyzdžiui, kokios septynios pamokos, pavargstam ir kalbam visą pamoką.

Kaip mokytojai reaguoja?

Tiesiog sėdi, paskui išleidžia, kai padarai ir išleidžia.

Tai duoda užduotis ir po to anksčiau išleidžia?

Aha.

O dažnai būna?

Tiktai per lietuvių pamokas konsultacijas.

Kaip kitose pamokose - griežti mokytojai?

Nelabai.

Sunku mokytis?

Nea.

Kaip sekasi? Geri pažymiai?

Nu žiūrint, kokiose pamokose.

Tai kurie dalykai geriausiai sekasi?

Geriausiai sekasi fizinis ugdymas, blogiausiai sekasi gal kokia tikyba.

Tai ką, tikyboje atsiskaityti reikia?

Ne, tiesiog mažai darom, mažai atsakau.

O koks dalykas labiausiai patinka?

Informatikos, kad reikės sėdėti prie kompiuterio, piešiam, dar kažką darom.

O kaip namų darbus darai?

Nelabai (šypsosi), kartais.

Kodėl? (juokiasi)

Tingiu (juokiasi)

Sunkūs būna namų darbai?

Jo, per matekatiką. Būna kartais pusę puslapio uždeda.

Tai nemažai... O šiaip, kaip galvoji, svarbu mokytis?

Jeigu reikia... Nu, pavyzdžiui, jeigu nori gauti didelę specialybę, reikia. Jeigu tu ten nenori svarbaus darbo, negauti didelių pasiūlymų ten pavyzdžiui, tai dešimt klasių ir pereit į profesinę mokyklą.

O tu kaip galvoji daryti?

Nu galvoju, pabaigti dešimt klasių, nueiti į profesinę kokius metus. Paskui susirasti darbą ir gyvent gyvenimą.

O kokį darbą norėtum?

Norėčiau išvažiuoti į kokį užsienį, kokį fabriką padirbt.

O namie irgi kas nors panašiai dirba?

Seniau būdavo dirbdavo, dabar jau niekas nebedirba.

Supratau. Čia profesinė čia vietoj?

Vilkavišky.

Daug klasiokų taip panašiai galvoja?

Ne, vienintelis aš beveik.

O ką kiti galvoja?

Nežinau, neklausiu.

Nešnekat apie ateitį?

Ne.

Gerai. O profesinėje, kaip manai, ar reikia ten mokytis?

Reikia ir mokytis, kad galėtum daugiau gauti pasirinkimų, kuo dirbt. Ir kad gautum didesnius pažymius, kad galėtum svarbesnį darbą gauti, didensį atlyginimą, paaukštinimą.

Kaip galvoji, kokiam darbui čia vat reikėtų, koks čia būtų tas svarbesnis darbas?

Nu žiūrint, kokia profesija. Pavyzdžiui, dėt kokias detales į automobilį. Paskui riekėtų gal kirpyklai atidaryt. Gal policijai reikia profesijos didelės.

Ką daryt, tu fabrike sakei, norėtum?

Dar prie kokių dėžių, kraut.

Čia Vilkavišky norėtum dirbti?

Užsieny.

Ten ir gyvent norėtum?

Praleist pusę metų arba metus, užsidirbt didelius pinigus, su šeima juos išleisti, susirasti darbą, paskui gaut atostogas, eini į tą patį darbą užsieny, kur anksčiau dirbai...

Tai yra iš pažįstamų, kas taip darė?

aha, mamos sesės vyro brolis, dar mano brolis.

Turi vyresnį brolių?

aha.

Kur jis užsieny dirbo?

Vokietijoje.

Sakei, čia jūsų mokykloj nedaug, bet bendraujat su klasiokais?

Jo.

Geriausią draugą turi?

Aha.

Čia mokykloje?

Jo.

Susitinkat po pamokų?

Ne.

O koks mokytojas labiausiai patinka? f

Patinka labiausiai gal... Gal dailės mokytoja, nes kaip auklėtoja daug leidžia. Būna ten kokios klasės valandėlės, paklausia, ar norim kokios arbatos, dar kažko. PAdeda pasirinkti, kokias ekskursijas norim.

Dažnai važiuojat į ekskursijas?

Ne.

Kada važiuot?

Pavasarij, man atrodo. Gegužės 5.

Kur važiuot?

Į Duonos fabriką. Darėm duoną, siuvom, valgėm.

Įdomu buvo?

Aha.

O kaip mokykloje, vyksta kokių renginių?

Vyksta, kai būna kokios atostogos, kokio diena, kai nebūna... Pavyzdžiui kai būna pradinukų ekskursijos. Arba kai turėjom važiuot į ekskursiją, neužteko lėšų, tai pašaukė kokį žmogų, kad užsiimtų, kad užsiimt, piešt, kalbėt apie gyvenimą.

Tai atvažiuoja pas jus kažkas, pasakoja kažką?

Nu jo. Būna atvažiuoja papiešt, pakalbėt apie gyvenimą. Buvo atvažiuavę kalbėt apie save, kaip mes mokykloje jaučiamės, kaip...

Tai kaip mokykloj jaučiatės?

Gerai.

Norėtum ką nors pakeisti čia?

Gal kad būtų daugiau vaikų.

Kas pasikeistų, jei būtų daugiau vaikų?

Būtų daugiau su kuo pakalbėti, būtų daugiau su kuo paklausinėti, pavyzdžiui, per pamoką. Pavyzdžiui, kaip padaryti tą, jeigu mokytoja išeina.

O tu nuo pradžių šitoj mokykloj?

Nuo nulinės klasės.

Tai kiek čia, šešti metai?

Taip.

O kai uždarys, į kokią...

Į Salomėją.

Į Vilkaviškį?

Aha

Lauki?

LAukiu, nes ten yra pusbrolis, kuris daug žino ten. Galėsiu daugiau laiko praleisti su pažįstamais.

Turi ten pažįstamų, draugų?

Taip.

Ką dar galvoji apie perkėlimą?

Galvoju, kad gal nereikėtų. Galėtų čia.. Pavyzdžiui, vietoj vaikų, kurie eina į dideles mokyklas ir turi kokią ligą, kur sunkiai jiems galvojasi, galėtų į šitą mokyklą perkelt, mokyklą jiems padaryti.

O pats į Salomėją nori, lauki?

Nu norėjau nuo anų metų, kai buvau ketvirtokas, bet mama dar pasakė likt metus, atsisveikint su visais.

Nebaisu, kad bus ten daug vaikų, didelės klasės?

Ne.

Ten jau į šeštą klasę eisi?

Jo.

O čia dalyvauji renginiuose?

NElabai PAVyzdžiui, jeigu į svečius atvažiuoja, tai tada būnu. Bet jeigu ten daryt kažką, pavyzdžiui, spręst, kas gali atvažiuot, tai nelabai.

O pasirodymų, koncertų, vaidinimų?

Nu būna per mokyklos metų pradžią, pavydžiui Rugsėjo 1-ą, per žiemos atostogas, per vasaros, kai vasara prasideda.

Dalyvauji šituose?

Aha.

Kaip dalyvauji?

Nu būna, tiesiog, su mokytojais toks dalykas, susipažinti, pasikalbėti, apžiūrėti, su klasiokais susipažinti.

O po pamokų, kad kažką padėti, nežinau, ruoštis, piešti kokias dekoracijas, daryti, ar pasirodymą statyti?

Ne. Dabar kai kurie repetuoja, kad mokyklos uždarymui. Mokytoja galvojo daryti šokius, bet daug kas nenorėjo.

Šokius, tai jūs, kad koki pasirodymą, ar diskoteką?

Nu tokias lyg mokyklos išleistuves su šokiais.

Supratau. Tai tu nerepetuoji?

Ne.

Ką jie ten repetuoja?

Muzikas savo, kurias su savo auklėtoja daro, muzikos mokytoja.

Kodėl tu ne...

Nes pas mus penktoji-šeštoji klasė niekur nelabai yra, ką vaidinti. Niekas nedalyvausim arba, tiesiog, mokytoja sugalvos, pavyzdžiui, paskutinėm dienom kokią muziką, kokią žinom sudainuot.

O kas čia repetuoja - pradinukai?

Pradinukai ir aštuntokai.

O anksčiau kokių nors renginių, vaidinimų kažkur yra tekę būti tokiam?

Būdavo. Būdavo, pavyzdžiui, per šventes dažnai.

Patiko ar nelabai?

Patikdavo, nes būdavo ten tie šokiai, pavalgydavom prie stalo, arbatos išgerdavom...

Ką per klasės valandėles veikiat?

Kalbam, ką galėtumėm, nu pavyzdžiui, kur išvažiuot, kalbam, ar neturim problemų pamokose. Arba piešiam.

Paminėjai pamokas. Tai nėra kokių problemų?

Nelabai.

Sunkumų kažkokių?

Yra sunku biškį, nu labai sunku su matematikos mokytoja. Kaip neseniai atsikraustė, labai daug uždeda namų darbų.

Mokytoja nauja yra?

Jo, matematikos, labai daug užduoda.

Bet čia kai į penktą klasę perėjai nauja mokytoja?

Jinai prisijungė prie mokyklos po žiemos atostogų.

Tai ji iš kažkur atvažiavus?

Turbūt, iš kur - nežinau, bet iš kažkur.

Jauna mokytoja?

Ne.

Tai kas yra negerai per pamokas?

Tai daug užduoda darbų per pamokas, būna kokios trys pamokos ar dvi, užduoda kokius tris lapus per pamokas padaryt.

O pamokas aiškiai išdėsto?

Nelabai.

O kaip kiti mokytojai?

Nu tokie ramūs, lėtai dėsto, mažai užduoda.

Tai pažymiais nesiskundi?

Ne.

Gerai sekasi?

Jo, kūno kultūroj.

Kiek išeina?

Dešimt!

Tai sportininkas būsi.

Nemanau...

O kaip, sunku ar nesunku mokytis?

Nesunku.

O būna koks dalykas, kuris taip vat nesiseka?

Yra. Kartais būna metų vidury su lietuvių nesisekė. Mažai mokinausi.

O kaip tuomet sprendi šitą, kai nesiseka?

Mokytojai sako, užpyksta, pasako, kad skambins mamai, pradedu labiau mokytis. Paskui, pavyzdžiui, paveju savo klasiokus.

O vienas kitam kaip nors padedat su mokslais?

Nelabai, nu ten, pavyzdžiui, parkerį, jeigu reikia, paskolinti.

O jeigu nesupranta ko nors?

Paklausiam kitų arba duodam atsakymus.

O su vyresniais bendraujat kaip nors?

Ne, su mokytojom tiktais. Paklausiam apie pamokas ir viskas.

O kaip mokytojai?

Paaiškina, ką daryt, parodo, jei blogai padarai. PAskui pažiūri ir nueina pas kitus paaiškinti tą patį.

Sakei, dailės mokytoja patinka, auklėtoja yra. Dėl to, kad bendrauja su jumis kažkaip gerai?

Bendrauja, mažai darbų duoda. LEidžia, pavyzdžiui, arbatą gerti per pamoką savo. Galim pasirinkti, jei viską padarė, ką veikti, ką piešti, ką daryti.

O šiaip, kaip galvoji, rūpit jūs mokytojams? Kaip jums sekasi.

Jo...

PAsikalbat su kokių mokytoju apie, nežinau, ateitį?

Jo, su muzikos mokytoja. Sako, kuo norėtumėt būt užaugę, kokia jūsų mėgstamiausia veikla, kokia veikla, tokią muziką priskiria.

Nu tai va, su klasiokais per muziką šnekat apie ateitį, tai ką kiti pasakoja?

Kad norėtų padirbt su šeima kažkur.

O apie svajonių darbų ką?

Nelabai. Nu sako pabaigt dvyliką klasę, daug nesako, kur nori dirbt.

O aplinkui čia, draugai, pavyzdžiui, lanko mokyklą? Į mokslą rimtai žiūri?

Rimtai žiūri, nori pabaigti dvyliką klasių. Nori gauti didelį darbą.

Kažkaip mokytojai papasakoja, kokių patarimų duoda apie ateitį ar kažką apie gyvenimą?

Duoda, kad būna, kad reikia tiesiog, kad kiti patys geriau padarytų, išmoktų.

Buvai minėjęs, kad atvažiuoja kažkas ką nors papasakoti. Tai kas čia atvažiuoja?

Atvažiuoja pavyzdžiui pakalbėti apie mus, apie mūsų veiklą mokykloj, apie save.

Bet kas čia - buvę mokiniai, mokytojai?

Kažkokie mokytojai...

Esi ką įdomaus išgirdęs?

Būna. Vieną kartą darėm laikrodžius, daug išmokom apie laiką, kaip daryt laikrodžius.

Ką dar apie gyvenimą papasakoja?

Pavyzdžiui, sako, kad pažinot valandas laikrodžiui... Nes jeigu nepažinosi, nežinosi, kiek pamokų...

O kiti žmonės ką pasakoja?

Pasakoja, kaip sakiau, apie mus, kaip susidraugauti su kitais, kaip būt draugiškiems.

Naudinga buvo?

jo.

Ką apie draugiškumą pasakojo?

PAsakojo, kad padėt draugams, kad reikia padėti būtinai, nes jeigu nepadėsi, jie irgi gali tau nepadėti.

Tai jeigu draugui reikėtų kažkokios pagalbos mokykloj, padėtum?

Žiūrint kuriam.

O yra taip buvę?

Jo, reikėjo nusipirko bilietą, neturėjo, kaip iš jo gauti bilietus, nes laimėjo dvidešimt eurų, nežinojo, kaip išimt. PAdėjau sužinojau, kas galėtų padėti išimti tuos pinigus.

O mokykloje jaučiatės saugūs?

Jo. Bet būna, pavyzdžiui, nueinam, kalbam vienas apie kitą, sakom, kad apginsim vienas kitą.

O patyčių pasitaiko mokykloj?

Ne, nesu matęs ir negirdėjęs.

O mokytojai kalba apie tai ką nors?

Sako, nesityčiot, nes bus tas pats kaip ir jiems. Pavyzdžiui, gali būti, kad ir iš tavęs kada nors pasityčios.

Aš dar norėjau grįžti prie tavo planų mokytis profesinėj, norėjau paklausti - visą laiką toks planas buvo?

Seniau galvodavau baigti iš karto dvylika klasių ir įstoti į kariuomenę.

Kariuomenėje turi pažįstamų? Kodėl kariuomenė?

Ne, tiesiog žiūrėdavau filmų, patikdavo.

O kodėl persigalvojai?

Pastebėjau, kad sunku. Daug pamirštu.

Neskatino mokytojai kažką...

Skatino, sako, baik dvylika klasių.

O namie kaip?

Apie tai nekalbam. Galvojam, kad reikia susirasti kokį lengvesnį darbą.

Sakei brolių turi?

Vieną brolių ir dvi seses vyresnes.

Visi užsieny dirba?

Ne, tik sesė ir brolis.

O tėvai?

Tėtis seniau dirbdavo. Pavyzdžiui, tvarkydavosi namie.

Žinai, kas yra bendruomenė?

Bendrauja kai visi, daug žmonių susiranka?

Nu vat visi jūs mokykloj esat bendruomenė, daugmaž vienas kitą pažįstat. Tai kaip

sakytum, jūs tokie artimi esat, jaučiatės, kaip viena bendruomenė, kaip kumštis?

Pavyzdžiui, kai dvi klasės būna, tai jo. Bet kai būna kokios trys klasės, mažiau kitus pažįsti, mažiau gali pasitikėti.

O pavyzdžiui, džiaugiesi, kad šitą mokyklą lankai?

Truputį jo, nes mažiau vaikų, galima daugiau mokytojo dėmesio gauti.

Jei kokia bėda, turi mokytoją, pas kurį galėtum ateiti pasiklausti, pasikalbėti?

Galiu nueiti pas kiekvieną mokytoją.

O ne dėl pamokų pasikalbėti.

Galiu nueiti pas socialinę pedagogę arba sekretorę.

Mokytojai stengiasi dėl jūsų?

Aha, stengiasi, kad daugiau laisvo laiko gautume.

Nuo kitų metų išvažiuoji į kitą mokyklą, kaip manai, ar pasikeis kas nors?

Pasikeis, nes mažiau dėmesio gausim iš mokytojų.

Supratau. Ačiū už atsakymus.

Lina (vardas pakeistas)

5 klasė

Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius

2022-06-08

Sakei, tau vienuolika metų, mokaisi penktoje klasėje. Kaip tau, patinka čia mokytis?

Taip, labai patinka. Nes čia viskas, nu kaip pasakyti, aš čia nuo nulinės, tai šita mokykla tai labai patinka, aš čia pažįstu daug ką.

O tai tu čia kažkur šalia gyveni?

Taip.

Tu kitoj mokykloj kažkiek laiko mokeisi?

Mhm, jo. Nepilnus du metus.

Bet tu pirma čia mokeisi, tada ten vykai ir vėl grįžai?

Taip,

Kur mokeisi, jei ne paslaptis?

Vilkaviškio pradinėje mokykloje.

Kodėl ten mokeisi?

Mama ten buvo, buvom persikėlę.

Patiko ten mokytis?

Taip patiko, ten nedaug draugų turėjau, mokytoja gera, bet čia labiau patinka.

Kodėl?

Nežinau, tiesiog.

O kas ten tokio kitokio buvo?

Gal ten biskį nepripratus, ten reikėjo greičiau daryti, daugiau. Nu taip su mokslais sunkiau buvo....

Mokytojai griežtesni?

Ne, nebuvo, tiesiog su mokslais: kitokie jie, kitokios pratybos. Nu žodžiu...

Ten didesnė mokykla buvo?

Jo.

Kiek klasėje vaikų?

Klasėje buvo aštuoniolika su manim.

O kaip klasėje - draugiškai būdavo?

Taip, draugiškai?

O čia kaip?

Irgi draugiškai.

Kiek jūsų čia yra klasėje?

Penktokai trys ir šeštokai trys.

Turi kokią artimiausią draugę?

Taip.

O šiaip mokykloje saugiai jautiesi?

Taip. Čia mano mama dar dirba.

Mokytoja?

Ne, nu ji, galima pasakyti, lauke dirba.

Gerai sekasi mokytis?

Nu žiūrint ką. Pavyzdžiui, matematika kažkas kliūva.

O kas labiausiai patinka?

Gal žmogus ir gamta. Nu dar istorija, dailės.

O kaip mokytojai?

Nieko, viskas gerai.

Padedą mokytojai?

Aha, paklausia, paaiškina.

Su mokytojais būna ką nors bendraujat?

Būna. Su matematikos nelabai, bet su kitom tai...

O turi kokią mėgstamiausią mokytoją?

Turiu. Daug... Nu ne daug, bet turiu auklėtoją, nes ji dailę dėsto, ir istorijos ir, sakiau, žmogaus ir gamtos.

O tai jaučiatės artimi čia vienas kitam, rūpit vienas kitam?

Taip.

Jei reikėtų kokios pagalbos, kaip manai, padėtų tau?

Ką žinau, padeda. Paklausi - atsako.

Kaip manai, mokytojams rūpit jūs?

Ta prasme, ar padeda mums?

Tai yra, ar padeda jums, ar paklausia, kaip jums sekasi, kažkokių patarimų. Ne tik apie mokslus.

Taip.

Pasišnekat ne tik apie mokslus?

Nu su auklėtoja tai dažniausiai pasikalbam.

Apie ką pasikalbat?

Nu būna visai. Apie kokias ekskursijas, apie šiaip orą, dar ten... Nu žodžių, užmiršus biskį...

Viskas gerai. O apie ateitį pasikalbat? Tavo ateities planus?

Jo, ką dirbtum, kokia ateitis.

Tai ką galėtum papasakoti apie savo ateities planus?

Aš labai norėčiau vaidybos, nes man kažkaip aktoriai patinka. Visokios ten dramos ir taip toliau.

O čia iš filmų, serialų patinka aktoriai ar spektaklių?

Iš filmų ir serialų.

Tai tavo planas yra pabaigt dvylika klasių ir stoti kažkur?

Aha.

Kaip manai, reikalingas yra mokslas mokykloje?

Taip, nu tai reikia, jeigu, pavyzdžiui, nepavyktų kažkaip įstoti, vis tiek dar reikėtų kažkur perstot.

O kaip apskritai gyvenime, reikalingas mokslas?

Taip, nes jeigu nemoki skaičiuoti, tai negalėsi kokia buhalterė būti ar dar kažkas.

O naudingo kažko išmoksti?

Aha.

Nekyla minčių, kodėl aš čia sėdžiu (juokiasi)?

Nu buvo, bet čia rugsėjo pradžioj, kol įsivažiuoji.

Stengiesi mokyti?

Nu bandau, ką galiu.

Jaučiasi mokykloje bendruomenė?**Draugiški visi esat?**

Draugiški, bet ne taip labai, neini apsikabinti.

Bet jautiesi mokyklos dalimi?

Nu biskį.

Pas jus čia vyksta kokių nors renginių, švenčių?

Tai jo, būna... Šiais metais, galvoju, ar buvo ar ne... Lygtais šiais metais nebuvo, bet anais buvo, visokios diskotekos... Bet čia seniai buvo. Beždžioniukų diskotekos buvo, išleistuvės buvo, nu ten mamos, tėvo šventės. Nu tiesiog švenčių krūva. Kokie va gimtadieniai, bet ten tenai klasėje.

Tai dalyvauji, kai vyksta tie renginiai, pasirodymai?

Dažniausiai dalyvauju, bet ne visada.

Ar patinka?

Per pusę taip

Dabar apie naują mokyklą. Nuo kitų metų reikės eiti į naują mokyklą. Į kokią eisi?

[neaiškus įrašas]... į Salomėją.

Mhm. Kaip dėl to jauties?

Nu biskį jaudinuosi labai. NĖs tenai irgi nauja mokykla, reikės viską greičiau dirbti, mokytojos nelauks ten, nes ten daug vaikų bus. Man taip klasiokė sakė. Nes aš ten, nu iš šitos mokyklos perėjo ten, tai turiu draugų.

Tai draugai iš ten papasakojo?

Aha.

O mokytojai ką nors ar tėvai yra pasakoję apie tą kitą mokyklą?

Tėvai nieko... Nu pasakojo, kad ten viskas greičiau bus. Mokytoja va pasakojo, kad ten irgi turi būti [neaiškus įrašas]... irgi viskas bus ten greičiau, nieko nelauks, nes ten daug vaikų. Nu tai dėl šito biskį labai jaudinuos.

O kažkokių burelių čia po pamokų yra?

Ne, nevyksta.

Kitoj mokykloj, kaip manai, kas bus naujo dar? Ar yra, ko ten lauki?

Ta prasme?

Na, išeisi į naują mokyklą, ir ar yra dalykų, kurių norėtum, kad ten būtų kažkas? Ar būrelių, ar draugų.

Nu tai draugai tenai yra...

Bet labiau bijai, negu lauki?

Mhm, biski bijau. Nes dar mokytojų nepažįsti visai nieko, nieko nežinau, ar pasitaikys ar kokia gera, ar bloga. Šiaip tai sakė, būna ir gerų mokytojų, bet nu vis tiek toks jau....

Supratau... Žodžiu, sakei, kad sekasi mokytis, patinka...

Gerai, nu tai kaip pasakyt... Tik iš matematikos taip čiut čiut ten... Bet šiaip istorija gerai...

Bet namų darbus ruoši?

Jo, bet jau ten neužduoda daug...

Na taip, jau mokslų metų pabaiga...

Nu būna visai. Jei kokia šventė, tada irgi nereikia.

Kalbant apie tavo draugus, kaip tu galvoji, ar jiems svarbu mokslas?

Gal nelabai žinau...

Mokykloj saugiai jauties? Nepasitaiko čia patyčių?

Kaip ir ne.

Yra kas bėga iš pamokų? Vardais nereikia sakyti.

Iš mūsų klasės lyg ir ne. Nebent aš buvau sirgus...

Žodžiu, planuoji tęsti mokslus. O jau žiūrėjai, kur norėtum mokytis po mokyklos? Ar dar taip toli negalvoji.

Dar tik galvoju. Dar su mama aptarti, su tėvais viską.

O norėtum išvažiuoti į kitą miestą mokytis?

Taip ir bus, turbūt. Mama, aišku, norėtų, kad sesės keliais.

O kokie sesės keliai?

Į Kauną, paskui į Vilnių mokytis tenai.

Tavo tėvai čia Vilkaviškyje užaugę?

Taip, mama Pilvišky, o tėtis Vilkavišky.

Užaugus norėtum didesniai mieste ar čia gyventi?

Dar nežinau, dar nesuku galvos.

Sakei, klasėje yra geriausia viena draugė, taip? Ką po pamokų veikiat?

Šiaip kalbamės, ką veiksime, tiesiog einam pasivaikščirot tenai, pažaist, dar kažką lauke paveikti. Apie tai dažniausiai kalbam arba apie kokias šventes. Arba, pavyzdžiui, mokytojai pasako "kitą savaitę bus kelionė", tai apie tai kalbam.

O su klasiokais, su draugais apie ką pasišnekat?

[pauzė] Kokius juokelius dažniausiai. Nu dažniausiai va tokius. Nu kartais apie mokslą, jei padėti reikia kažką.

O su mokytojais apie ateitį pasišnekat?

Nu tai jo, reikėjo sakyti, kur stosi po mokyklos, ar šiaip tenai eisi pagal sesę, nes sesė baigė dešimt klasių... Mane maišo su sesės vardu (juokiasi).

Ar yra kokių dalykų šitoj mokykloj, ką norėtum pakeisti, jei dar mokytumėsi čia?

Mmm... Net nežinau... Nelabai... Viskas normaliai, paprasta mokykla, ką pasakyt. Nėra tokio įspūdžio, bet nėra ir tokio, kad "eii nepatinka..."

Kaip galvoji, mokytojai sąžiningai su mokiniais elgiasi, visus vienodai įvertina ar yra ką labiau mėgsta, ką mažiau?

Šiaip tai visos yra [sąžiningos], bet gal matematikos, nes ji labiausiai... Nu kaip pasakyt... Nu biskį pyktis ima, nes, pavyzdžiui, tenai, kokiam klasiokui, kuris jau turi mažiau dirbt, nes jam, nu, kaip pasakyt, tokia liga, tai man biskį pyktis ima, nes jam viską reikia... Nu tenai mažiau reik daryt, mums reik kokius tris lapus padaryti, o jam tik vieną lapą. Tai žodžiu, biskį pyktis toks mane ima.

Gaila, kad uždaro šitą mokyklą?

Taip, nes čia, pavyzdžiui, jau žinau šitą mokyklą labai gerai, man čia arti, nereiktų ten važiuoti, o čia galiu keltis kada noriu, o dabar reikės šeštą kelt. Tai va, dėl to.

Yra draugų, kurie su tavim pereis į naują mokyklą?

Yra, šeštokų sakė pereis. Iš penktokų tik, sakė, vienas pereis į Pilviškius.

O, pavyzdžiui, po pamokų, lauke pagrinde būnat?

Taip, lauke būnam...

O norėtum kokių būrelių?

Norėčiau, gal kokios vaidybos.

Minėjai anksčiau, kad čia tavo mokykloje dirba. O ką tėtis veikia?

Tėtis buvęs policininkas, bet jis dabar ūkininkas.

O sesė?

O sesė dabar stoja į... Nu ji nori dainavimo mokytoja nori būti.

Tai sesė kur mokosi?

Nežinau dabar, kaip vadinasi. Akademijoje Vilniuj...

Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje?

Va va va va. Jo, šitoj.

O kiek sesė už tave vyresnė?

Nu jai suėjo dvidešimt metų, tai už mane čia devyniais metais vyresnė.

Tai pasišnekat su sese?

Tai aišku! Ji grįžta, ji pasiilgus būna.

Toks kaip pavyzdys sesė yra?

Mhm, šiaip toks didelis pavyzdys man. Jei ko nesuprantu, ypač su muzika, tai ji man paaiškina, išaiškina, pamoko.

Tai kas didžiausias pavyzdys būtų tau?

Aš gal norėčiau eit kaip sesė, bet kitą specialybę rinktis. Arba kaip mama. Nu bet gal labiau kaip sesė... Nes ji irgi gerai mokėsi, dar geriau už mane, ji čia viską puikiai baigė. Baigė, aišku, buvo visokių pažymių.

O kaip namie? Tėvai verčia mokytis?

Nu taip, nu taip. Manau visiems taip būna. Priverčia. Bet ne visada, būna dienų ir pailsėt, žinot.

Pasikalbat, apie tai, kaip sekasi mokykloj?

Taip! Beveik kiekvieną dieną. Paklausia, kaip sekėsi, koks, pavyzdžiui, dabar išeina kūno kultūros ar koks matematikos pažymiai.

Ar su mokytojais kartais pasiteirauja, kaip tau sekasi?

Kad nelabai. Nu gal, bet aš nežinau.

Aišku, o į klasės susirinkimai būna tėvų?

Dabar šiais metais nebuvo.

O kokių bendrų renginių su tėvais būna?

Būna, dabar rengia ekskursijas, kur ir tėvai gali eit.

O mokykloje yra mokytojų tokių pavyzdžių, kaip sesė namie, sakei, yra? Kurie įkvepia.

Mane įkvepia tie, kur jau sakiau, dailės, istorijos, šiaip dar kūno kultūros. Pavyzdžiui, aš negaliu padaryti, man sunku, bet ji vis tiek mane įkvepia padaryti, sako "žinau, kad gali".

Tai ačiū tau tada už pokalbį.

Mantas (vardas pakeistas)

7 klasė

Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius

2022-06-08

Sakei, pats iš Vilkaviškio važiuoji?

Jo. Nu mane perkėlė, nes aš šiaip į Salomėją ėjau, bet nu biškį...

Nesisekė su mokslais?

Ne ne, su mokslais tai viskas gerai, bet čia biškį... prisidirbęs... Perkėlė čia į mažesnę. Sako mėnesį, nu bet tai jau aštuoni mėnesiai kaip aš čia.

Čia šiomet?

Jo.

Kaip tenais sekėsi?

Ta prasme?

Nu mokslai, ir apskritai.

Nu tai mokslai tai gerai. Nu ką aš žinau. Nu tai su mokytojais nesutarėm.

O kas buvo?

Ką aš žinau. Tai dabar tai jau viskas gerai. Buvo visko (juokiasi).

O su mokslais sakai gerai sekėsi? Nakildavo problemų?

Tai ir dabar nėra.

Netingi mokyti?

Ką aš žinau. Visko būna. Nu ką aš žinau, mokinuosi kiek reikia. Nesu ten mokliukas, kad papildomai, bet ką liepia, padarau.

O namų darbus?

Nu tai jo darau kartais...

O kai perkėlė, kaip sekasi?

Oi, tai čia kai perkėlė, tai dar blogiau gaunas biškį...

O blogiau kas?

Prisidirbau iš viso aš čia. Bet dabar jau viskas gerai. Čia mūsų daugiau buvo, bet jau du pašalino. Iš viso mus tris atkėlė, tai vienas likau.

O tai tuos kur pašalino, tai visai jau nebesimoko, ar kitur išėjo?

Tai vienas iš Gižų, kitas iš {???}. Nu ten visai nieko nereikia...

O dabar uždarys šitą mokyklą, tai kur po to?

Aš į Salomėją grįšiu.

Pas buvusius klasiokus?

Nežinau, bet tai manau, kad jo.

Bus aštunta klasė?

Jo.

Tvarkoj. O tai kaip čia sekasi su klasiokais sutarti?

Nu tai ką aš žinau, gerai. Normaliai.

Kur geriau?

Realiai tai nežinau. Gal net sakyčiau čia... Nu matot... Tai ten visus aš jau nuo seniai pažįstu. O čia tai tik susipažinau.

O mokykla, apskritai, kur labiau patiko?

Jaučiu, kad ten labiau mokykla patiko.

Kodėl?

Tai kad ten didesnė mokykla. Čia, pavyzdžiui, pamokos prasideda 8:15, mane atveža pusę aštuonių, tai faktiškai valandą reik laukt skambučio, tiesiog išvis nėra ką veikt, tiesiog sėdi ir lauki. O ten tai dar, aštuntą prasideda, nueini, kada nori, kad ir be dešimt aštuonių, nes arti gyvenu tos mokyklos.

Pavyko susibendrauti su šitos mokyklos mokiniais?

Tai jo jo.

Koks santykis su naujais draugais, sutariat?

Nu kai kurie draugiški... Yra pora...

Pora ko?

Tuoj ateis, pamatysit... Tokie su akiniais....

Čia jau teko kokiose veiklose be pamokų dalyvauti? Renginių kokių vyko?

Tai jo, vyko čia. Šeimų čia kažkokia diena buvo.

Tai sakai, ten mokykla labiau patiko. O mokytojai?

Nu kai kurie čia, kai kurie ten. Nu bet čia mokytojai geresni. Tik matematikos ten mokytoja geresnė būdavo. Šitos tai ko paklausi, tai nieko neina jos paklaust, - "Rašyk!", - ir viskas. Paklausi, tai rėkia jina.

O tai kuo geresni čia tie mokytojai?

Nu čia nespaudžia šičia.

Čia lengviau?

Jo, su jais susišnekėt dar eina. Nu tipo, nu ir ten eidavo, bet čia tokie geresni.

Jei galėtum rinktis, kur mokytis, čia ar Salomėjoj, kur rinktumėsi?

Tai tenais, nes ten arčiau.

O jei abi mokyklos šalia būtų?

Nežinau, vis tiek tenais. Aš ten nuo penktos klasės.

Ten po pamokų eidavai į kokias papildomas veiklas?

Ne, aš dviračius lankau, tai...

Sportą dviračių?

Jo.

Tai ir dabar lankai?

Jo, nuo ketvirtos klasės.

O ką galvoji apie mokyklos baigimą, kiek klasių?

Nu tai po aštuonių eisiu į gimnaziją "Aušrą", o po to, nežinau, arba į Kauną, arba į Vilnių važiuosiu mokintis.

O jau kažką galvoji, ką ten?

Dar kažkaip ne, nu bet tipo, kažką su sportu. Kūno kultūrą.

Nu jo, Kaune yra Sporto universitetas.

Tai jojo, tą.

Kaip galvoji, ko nors naudingo išmoksti?

Išmokstu, fakts.

Pavyzdžiui? Kas praverstų gyvenime?

Australijos sostinę (juokiasi). Ne, šiaip nežinau, čia dabar nepapasakosiu aš jums... Gyvenimo nemokina, nemokina.

O svarbu mokytis?

Tai svarbu, išsilavinimą reik gaut.

Kodėl?

Tam kad darbą geresnį gautum, pinigų turėtum.

Kur norėtum užaugęs būti?

Ne, tai aš noriu būti tas profesionalus dviratininkas. Ir iš to duoną valgyt kaip sakoma.

O namie yra iš tėvų kažkas ar ten giminaičių irgi sportininkų ar kažko?

Jo jo, yra.

Tai pagal juos ir imi pavyzdį?

Jo, yra teta, ji jojikė, turi žirgyną savo, važiuoja į varžybas.

O tai namie pasišnekat su tėvais apie šiaip mokslus ar dar kažką?

Tai jo, jo, jo.

Rūpinas?

Tai aišku, pasišnekam.

Apie ką pasišnekat?

Taip tai kaip sekėsi mokykloje, visa ten ko reikia, pavyzdžiui, tai ir tuos dviračius čia (neaiškus įrašas), dviratį geresnį. Viską padeda.

O turi kažkokių brolių, sesių ar kažko?

Turiu sesę.

Vyresnę gal, ar ne?

Ne, jina penktokė.

Tai kas tuos dviračius paskatino? Kas sudomino?

Nežinau, aš taip ten toks sportiškas viskas, man tiesiog energijos daug ir ketvirtoj klasėj treneris atėjo ir klausė kas nori ir taip užsirašiau, tai važinėjam po varžybas, pavasarį skrisim į Ispaniją. Latvijoje, Lenkijoje dabar bus stovykla ten.

Idomu, o tai esi jau keliavęs?

Jo jo esu ir Latvijoje buvęs, ir Lenkijoje visur.

Supratau. Tai namie žodžiu, taip kaip, kad kaip tėvai spaudžia mokytis?

Nu tai nespaudžia, nes šiaip mokinuos, tai nēr dėl ko spaust, bet šiaip jau liepia liepia.

Ai bet kaip sakei, tau, žodžiu, gerai sekasi visai?

Jo, tik su tuo elgesiu, bet dabar tai jau viskas gerai.

O tai koks dalykas labiausiai patinka?

Nu tai kūno kultūra.

O koks tada nepatinka labiausiai?

Nepatinka? Šitoj mokykloj tai matematika, o anoj mokykloj matematika labiausiai patikdavo.

Patiko labiausiai?

Ką?

Labiausiai patiko?

Nu jo, bet čia ta mokytoja tokia (13.23?)

O tai dabar sakykim šitoj mokykloj vat yra kas nors bent vienas artimas draugas kažkoks ar nelabai čia?

Ką aš žinau, nelabai.

Tenais, ane, likę visi draugai?

Nu bet ir čia yr tų gerų draugų.

Aha. O kaip galvoji mokytojai daugiau dėmesio skirdavo šitoj mokykloj ar anoj?

Tai šitoj, nes čia mažiau mokinių ir prie visų suspėja, o ten, o ten, pavyzdžiui, klasėj trisdešimt mokinių, o čia dešimt, tai.

Tai jie čia ir duoda to dėmesio daugiau?

Nu jo.

Tai kaip čia per pamoką jie ką daugiau asmeniškai prieina paaiškint kažko ar kaip?

Tai taip kaip aš tai, tai man tai nereikia, aš šiaip viską tai pats padarau, bet šiaip jo, jei ko nežinai, paklausi, prieina.

Bet čia sakei lengviau, ane? Mokytis.

Ne, šiaip nu kursus tai toks pats, bet nežinau tipo lengviau mokintis, tai man ten ar ten normaliai.

Bet čia mokytojai sakėi.

Jo jo, geresni, geresni.

O tai jie daugiau, ką, geriau bendrauja, mažiau pyksta, daugiau kaip?

Jo, jo, jo. Su jais ir paprikolint, kaip sakoma, galima.

O ne apie pamokas, ne apie mokslus pasišnekat su mokytojais kažką?

Jo jo, pasišnekam.

Apie ką?

Ką aš žinau, taip ten visokių temų, kokių būna, tom šnekam.

Ką nors apie ateitį?

Ne, nešnekam.

Taip kaip galvoji, kur labiau mokytojams rūpi mokinių sėkmė, čia ar ten toj mokykloj? Ar alėtum išskirti?

Nu nežinau, nežinau (neaiškus įrašas), nežinau net.

O gerai, dabar jeigu, sakykim, mes pabandytume palyginti mokytojus ne taip, kaip jie tiesiog ar pyktesni, ar kokie, bet vat, kur geriau žino savo, išmano savo sritį, čia ar ten?

Ką aš žinau, mokytojai kaip mokytojai ten maždaug, bet tai manau, kad tenais tokie profesionesni, bet ir čia manau, nu panašiai, panašiai. Čia praktiškai nu čia ta pati mokykla, nes daba tai šitie priklauso tai Salomėjai.

O neatvažiuoja iš Salomėjos čia mokytojų ar kažkokių va dėstytojų?

Atvažiuoja viena rusų.

Na tai buvo mokykloje šitoj arba anoj koks nors mokytojas, toks kaip pavyzdys, toks kurį gerbtų labiausiai iš vaikų?

Nu gerbt tai, nu žinau, kad vienas buvo, dabar nepamenu tiksliai kuris tenais. kažkuris tai buvo.

Nu o šiaip va ten, kas tavo šiaip gyvenime toks kaip herojus, pavyzdys, nebūtinai iš mokytojų, žmogus koks nors, kurio pėdom sekt norėtum?

Ką aš žinau, tėvai.

Gerai sutariat namuose su tėvais?

Aha.

O tėvai čia Vilkavišky, šitam kažkur aplinkuj, Vilkavišky dirba, gyvena ar kaip?
Jo, Vilkavišky.

Kuo užsiima, jeigu ne paslaptis?
Ten tėtis tai jis ten kažkaip, jis ten tik nuėina į tą darbą, pažiūri, ten kažką pasako ir grįžta namo.

Vadovas kažkoks?
Jo tai kažkas.

O mama?
Mama, mama tai namie būna.

Kas nors iš artimų, pažįstamų, nežinau, kitam mieste turit kažkokių pažįstamų?
Jo jo, Vilniuj, tai aš šiaip būčiau, šita neseniai vyksta daba koncertas Maneskin, norėjau važiuot šita, vakar būčiau važiuavęs, jo vakar pirmadienį, ne šiandien trečiadienis, tai pirmadienį norėjau važiuot į Vilnių, ai bet galvoju.

O tai ten yra kas giminaičiai?
Jo, ten teta, dėdė, ten trys tetos ten mano gyvena.

O kažką iš bendraamžių arba vyresnių, vyresnių, pavyzdžiui, kur irgi studijuotų kažką, turi?
Jo.

Giminaičių?
Ne. Jo! Turiu, turiu ten, turiu pusseserę ten, jinai Kaune mokinasi.

O pasišnekat kažką, ar nelabai?
Ką aš žinau, nelabai.

O kaip anoj mokykloj, sakykim iš tavo draugų, kaip jie galvoja, ką baigt mokyklą, 12-ą klasių?
Ką aš žinau, sakė iki ten, iki dešimt pabus ir į profkę. Nežinau, nežinau, jei tipo Salomėją pabaigs, nes ten iki dešimt ir viskas, ir baigs mokyklą, o ką toliau jie galvoja, tai aš nežinau. Aš tai bent jau negalvoju.

Tu nori kažkiek daugiau dar pasimokyti?
Nu tai jo, į ateitį.

Matai, ane, naudą kažkokią, prasmę iš to?
Jo.

O tai tėvai, ką, irgi skatina, palaiko šitą?
Tai jo jo.

Džiaugiasi dėl šito turbūt? O nebuvo idėja kažką kada nors tik dešimt pasibaigti?
Ne, nebuvo.

Tai dabar grįši į Salomėją, tai kaip manai, kaip ten seksis?
Manau, kad gerai, nu tai aš jau tas nesąmones jaučiu, kad aš jas išaugau ir tiesiog jau man neįdomu jos.

Susitvarkė?
Jo.

O, pavyzdžiui, kur geresnis vat toks santykis su klasiokais, su nebūtinai su klasiokais, šiaip su mokiniais, kaip galvoji, čia artimesni visi ar ten toj mokykloj?
Nežinau, realiai tai nežinau, gal čia, gal ten, čia tai aš gal tik su trejais bendrauju, praktiškai, nes keturi iš jų (neaiškus įrašas).

Nu bet va, pavyzdžiui, nežinau čia.
Čia šiaip draugiški tie mokiniai, nu tai ten irgi, bet nu normaliai, normaliai.

O bendruomenė kokia stipresnė, čia, šitos mokyklos ar?
Nu tai tenais stipresnė.

Kodėl taip galvoji?
Ką aš žinau, nes ten tiesiog didesnė mokykla viską.

Toks didesnis kaip, ten nežinau, geresnis bendruomenės klasės jausmas, toks labiau kaip kumštis jaučiatės daugiau tenais, ar kaip?
Na tai, čia normaliai, nu ką aš žinau, ne per labiausiai atsimenu viską.

O ten renginiuose kokiuose, šventėse mokyklos dalyvudavai bendrai su klase kokia, įsitraukdavai į veiklas popamokines?
Jo jo.

Kas ten, pavyzdžiui, vykdavo?
Tai visokie renginiai sporto ten, viskas. Čia irgi vyksta.

O kaip čia, dalyvauji?
Jo.

Čia su sportu, ane, renginių vyksta visokių?

Ne, čia iš viso renginių per metus kokie du tik vyko.

Netrūksta biški daugiau?

Na, ne čia normaliai.

Užtenka?

Jo.

Tai ten, kas vykdavo, kur dalyvaudavai be sporto?

Taip ten visur, tos, kaip ten, konkursai tie visokie, matematikos, tai dar ten ko.

Ai, olimpiadose?

Jo, va olimpiadose.

Nu gerai, o tai, pavyzdžiui, šitoj mokykloj, kaip galvoji mokiniai labiau pasiruošę mokytis čia ar Salomėjoj?

Tenais, nu čia kai kurie, pora yr, kurie mokinas, bet ten labiau.

Ten tiesiog geriau mokinas ar net ir labiau tokia motyvacija didesnė turi mokytis, kaip galvoji?

Aš ar jie?

Apskritai, nu jo tenai?

Ką aš žinau.

O tu?

Ką aš, ai aš tai, ką aš žinau, man vienodai ir ten, ir ten ta motyvacija.

Tau gerai sekas?

Jo.

O čia šitoj mokykloj, ką keistum, jeigu galėtum?

Nežinau, tų mokinių čia mažai, nežinau, nieko aš čia nekeisčiau.

Kaip galvoji, geriau vistiek, kai daugiau mokinių ar mažiau?

Kai daugiau, tai įdomiau būna. Tai, kai yr daugiau, jaučiu.

Kodėl?

Nežinau, smagiau.

O mokytojai, ai nu sakei, čia lengviau biški, atlaidžiau, ane, žiūri į?

Jo.

Bet tai gerai, o kaip tu galvoji, va čia atlaidžiau žiūri, tu pereisi dabar, nu vertinimas tada kitoks, nevienodas jų, čia geresni pažymiai pas mokinius, ne?

Aš nežinau, kokie jų tie pažymiai.

Nu, bet va, pavyzdžiui.

Bet čia, pavyzdžiui, per technologijas tai tenais reikdavo tai drožinėti, tai valgyt daryt, tai siuvinėti, o čia tiesiog piešiam, nupiešiam piešinį ir dešimt įrašo.

Tai jo, bet va mokiniams, pavyzdžiui, ane, jie šičia mokus, jie čia gauna gerus pažymius, nes su jais lengviau mokytojams, bet atvažiuos jie, sakykim, į Salomėjos Neries mokyklą, ten griežtesni mokytojai, ten iš karto jiems sunkiau turėtų būt?
Aš tai nežinau kaip jiems bus, tai gal biški.

O, pavyzdžiui, kaip pats galvoji, tau geriau pasiruošti va, sakykim, universitetui šičia ar Salomėjoj? Nu, bet tu į gimnaziją dar eisi, bet.

Galbūt tenais.

Supratau. Ačiū už pokalbį.

Tomas (vardas pakeistas)

7 klasė

Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius

2022-06-08

Kiek tau dabar yra metų?

Keturiolika.

Tai čia septinta aštunta klasė?

Septinta.

Aha. Tai kaip sekasi čia mokytis šitoj mokykloj?

Gerai.

Nuo pradžių čia mokaisi?

Nuo pradžių.

Patinka čia?

Taip.

Kodėl?

Visi savi jau, smagu, pripratęs aš jau.

Tai su klasiokais sutari ir su kitais vaikais?

Taip, ir su klasiokais, ir...

Kaip su mokytojais santykiai?

Geri.

Draugiški?

Taip.

Kaip su mokslais sekasi?

Nu galėtų būt ir geriau.

Kažkokie dalykai nelabai sekasi?

Nu jo... Matematika labiausiai nesiseka, bet šiaip viskas normaliai...

Kaip apskritai verini mokslo naudą?

Aš vertinu... Tai yra, ko reik mokėt ir yra kol nelabai reik mokėt. Nežinau...

Tai mokykloj gauni, ko reikia, ar nelabai?

Nu normaliai, yra. Gauni, bet nereikės.

O kokie ateities planai po šitos mokyklos ir poto?

Tai pabaigti iki dešimtos klasės ar vienuoliktos ir eiti į profkę, mechaniką. O šiaip noriu eit tarnaut.

Į kariuomenę?

Taip.

Tai čia savanoriu?

Taip.

Tai čia devyniems mėnesiams. O po to?

Pasilikti ten?

Nu pažiūrėt, kaip ten. O jeigu jau neišeis, tai turėsiu automechaniką išsilaikęs ir pasidaręs viską. Tai tokie du planai.

O čia Vilkavišky norėtum dirbti?

Kaune.

Kaune. Tai ten turi kažkokių pažįstamų?

Taip. Turiu.

Irgi dirba kažką panašaus?

Mm.. Kitokio...

Mhm. O kalbant apie šitą mokyklą, jaučiasi čia kažkokia bendruomenė tvirta, ar nelabai?

Nu jaučiasi...

Nesijauti atsiskyres ar atskirtas kažkoks?

Ne.

Su visais čia gerai sutariat?

Mhm (prietariamai).

O šiaip kaip vertini šitą mokyklą?

Gerai. Čia gal lengviau. Kaip didesnėse mokyklose gali būti sunkiau, tai lengviau čia.

Mokytojai lengviau žiūri? Ar kas?

Nu tiesiog, yra lengviau mokintis, lengviau ten viską daryti. Pavyzdžiui didesnėje būtų sunkiau.

Kitais metais reikės eiti į kitą mokyklą. Kur tu esi nutaręs eiti?

Į Salomėją. Prie pat namų, patogiai viskas.

Tu iš miesto važiuoji čia?

Taip.

Aha. O kaip dėl naujos mokyklos jauties?

Biškį gąsdina.

Kas, kokie dalykai?

Tai kad tiesiog nauja ervė ir žmonės nauji.

Ten kokių pažįstamų nėra?

Yra, bet nu dabar jau nelabai bus, nes jie eina į kitas mokyklas, nes bus devintokai. Yra, aišku, kuriuos pažįstu, bet jų mažiau.

O kiek čia yra bendraamžių?

Normaliai... Septintokų tai turbūt... Septintokų ir aštuntokų tai... Reikia paskaičiuot man... Septintokų šeši, o aštuntokų keturi.

Tai visais sutari?

Tai, su visais. Su kuo labiau, su kuo mažiau, bet visi bendraujam.

O tu vienas iš septintokų važiuoji iš miesto ar yra dar?

Yra dar.

Tai po pamokų bendraujat su klasiokais ar labiau mieste su žmonėm?

Visai būna. Kartais su mokyklos ten draugais bendraujam, kartais su savo mieste, kur yra. Visaip.

O čia kokių renginių, veiklų, popamokinių dalykų vyskta?

Lyg ir ne, nevyksta.

Tai vis tiek, po pamokų tu labiau važiuoji iš karto namo ir ten lankai ką nors, ar ne?

Lankau buriavimą dabar.

Kur čia būriuojat?

Ežere čia šalia.

Supratau. Šiaip, apie ką pasišnekat su draugais? Kokios temos vyrauja?

Visokios.

Ką nors, nežinau, apie mokslus...

Nu būna pasidalinam, būna, kad nelabai gerai pašnekam apie mokslus (juokiasi). Visai būnasi. Su berniukais gal daugiau apie mašinas... Arba šiaip tokios bendros temos, kas vyksta.

Apie ateitį, ateities planus po mokyklos pašnekat?

Nu pakalbam su kai kuriais.

Tai kokios nuostatos vyrauja, panašiai kaip tu - pasibaigt dešimt klasių?

Daugmaž. Aš tai iš pradžių norėjau kodavimu užsiimt, bet supratau, kad man nelabai patiks. Bandžiau programuot tokį vieną projektėlį mažą, man nelabai gavosi, tai supratau, kad aš neturiu to susikaupimo. Nu nėra ten... O kiti savo susigalvojo, kas jiems geriau, kas jiems patinka.

Aha. Kaip kariuomenė atsirado tavo mąstyme?

Šiaip visą laiką, nuo vaikystės darželyje norėjau policininku būti iki kokios geros trečios ketvirtos klasės, po to taip į kariuomenę labiau.

Tai gal turi į pažįstamų tenais?

Nea.

O dvylikta klasė ir universitetas buvo mintyse?

Nelabai. Nu aišku, yra galvoje apie išsilavinimą, bet tikrai ne universitetą.

O kaip manai, mokykloje ką nors išmoksti, kad reikalinga kariuomenėje bus?

Nu tai jo.

Pavyzdžiui?

Nu pavyzdžiui, geografijos ten, kaip orientuotis. Iš matematikos apskaičiavimai kažkokie. Fizikos čia gal labiau mechanikai būtų. Bet nu bet yra iš ko galiu pasimokyti.

Ar turi vieną ar kelis mėgstamiausius mokytojus?

Nelabai, iš tikrųjų. Gal auklėtoja mūsų - dailė mokytoja - ir geografijos, rusų mokytoja, lietuvių, tokios kur labai jau iš širdies.

O su mokytojais gali pasikalbėti ne apie mokslus?

Taip.

Su visais?

Su dauguma.

Pasišnekat per pamokas ar kaip?

Tai visai, arba per pamokas, arba per pertraukas.

Duoda kokių patarimų ar ko?

Kartais duoda.

Jeigu reikėtų pagalbos, yra mokytojais, į kurių galėtum kreiptis?

Taip.

O su klasiokais kaip jautiesi? Jei ištiktų bėda kokia nors, padėtų?

Padėtų...

O kaip tėvai. Jie irgi Vilkavišky?

Taip, gyvenam ten, bet dirba mama čia mokykloje mokytoja.

O tėtis?

O tėtis, aš jo nelabai turiu.

Supratau. Tai mama turbūt labai gerai žino, kaip sekasi tau mokykloje. O brolių sesių turi?

Turiu.

Vyresni?

Vyresnė.

Jau baigus mokyklą?

Baigus mokyklą, jau darbą turi, Kaune jau gyvena.

Ar yra iš mokytojų toks kaip pavyzdys, kuriuo galėtum sekti?

nelabai.

O iš draugų?

Iš draugų... Nemanau... dabar galvoju...

O turi šiaip gyvenime kaip pavyzdį?

Normaliai aš tų pavyzdžių turiu. Dabar neatsimenu, bet turiu aš tų pavyzdžių.

O kaip galvoji, mokytojams rūpi mokinių sėkmė?

Taip.

Nuoširdžiai rūpinas?

Nu jo.

O jei reikia pagalbos kokios, suteikia individualų dėmesį?

Suteikia.

Tai kaip tai atrodo?

Per pamokas, per pertraukas ką pasako.

Kaip apskritai vertini - gauni to, ko reikia mokykloje?

Nu taip.

Jei mokykla toliau dirbtų, toliau čia mokytumėisi, ar norėtum kažką galbūt pakeisti, kažką patobulinti.

Nu, norėčiau iš tikrųjų.

Tai ką?

Tai... Padaryt pamokas įdomesnes ir svarbesnes kažkiek.

Tai dabar kokie dažniausiai trūkumai pamokose?

Kad kai kurios temos būna ne tokios, kurių tau reiks ir kad nelabai įdomu būna pamokose.

Kaip galvoji, kokios temos būtų reikalingiausios, ko labiausiai mokykloje reikėtų išmokti?

Tai... Paprastas dalykas, kaip namuose gali padėti. Nu kad padėtų savarankiškai labiau būti.

O kokios įdomiausios pamokos būna?

Tai turbūt man geografija ir fizikos kažkiek.

Tai kaip su mama: klausinėja, kaip sekasi? spaudžia, prižiūri, kaip sekasi?

Seniau labiau spausdavo, dabar biškį atlaidžiau.

O kaip draugų, klasiokų požiūrio nežinai - patinka, nepatinka čia?

Kai kuriems patinka, kai kuriems ne. Bet daugumai patinka.

Apkritai, saugiai jautiesi mokykloje?

Saugiai.

Nebūna patyčių mokykloje?

Patyčių tai tiesiog... Neimi į galvą ir negalvoji. Bet jų nelabai ir vyksta, nebent taip ant juokų.

O mokytojai nėra "užsisėdę" ant kokių vaikų?

Ne.

Visus vienodai laiko?

Taip.

Kaip galvoji, kas naujoj mokykloj bus kitaip?

Tai mokymasis, bendravimas bus kitoks, nes nauji vaikai tenais.

Daug pažįstamų pereis į tą pačią mokyklą?

Koks vienas.... Tikrai kad ne visi, nes kitiems ten, pavyzdžiui, arčiau Pilviškėse kokiose. O kitiems kitur.

Daugiau klausimų nebeturiu, ačiū už atsakymus.

Agnė (vardas pakeistas)

7 klasė

Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius

2022-06-08

Ar tau patinka mokytis šitoj mokykloj?

Nu iš tikrųjų patinka.

Kas labiausiai patinka?

Mažai žmonių, tai yra žiauriai gerai, nes, iš tikrųjų, nepervargsti nuo triukšmo ar dar ko nors, nes jo čia per daugiausiai ir nėra. Čia ir pamokose daugiau dėmesio gauni mokslam. Taip, kad mažai mokinių ir dėmesio daug gauni per pamokas.

O tu visą laiką čia mokeisi?

Ne, aš čia atėjau nuo ketvirtos klasės.

Dabar tu septintokė?

Taip.

O prieš tai kur mokeisi?

Pilviškėse. Gimnazijoje.

Aha, tai ten didesnė mokykla?

Nu tai, gimnazija yra didelė mokykla.

Čia tau labiau patinka?

Iš tikrųjų taip. Nu vien dėl to čia atėjau, nes ramiau. Sesė nuo pat nulinės klasės čia. Ir pagalvojau, kad aš irgi noriu čia.

O kaip, jeigu galėtum palyginti, nežinau, ne tik triukšmą, bet ir mokymosi patirtį, kur tau geriau?

Mokymasis taip pat čia yra gal šiek tiek lengvesnis, bet, iš tikrųjų, yra žymiai geriau. Taip ad dėmesio daugiau gauni ir šiaip yra tikrai geros sąlygos mokytis.

Kaip su mokytojais sutari?

Aišku, yra tų konfliktų, kaip visuose (juokiasi). Manau, visiems būna. Bet nėra blogai.

O kur geresni mokytojai buvo?

Manau lygiai. Kiekvienoj mokykloj yra tų mokytojų, kurie nėra prie širdies ir yra tikrai gerų.

Grįžtant prie šitos mokyklos. Kaip jautiesi čia?

Laisvai, kaip namie. Tas pats, ar namie būdama, ar čia. Nėra svarbu, nes mokykla kaip namai.

Nekelia streso, baimės?

Visiškai ne.

Gerai santykiai ir su mokiniais?

Taip, čia yra tiesiog paprasti vaikai. Visi, visi paprasti, visi kaip vienas.

Turi čia kokių artimiausių draugų?

Tikrai taip.

O yra bent vienas mokytojas artimas?

Klasės vadovė. Klasės vadovė, taip.

Tai pasišnekat ne tik apie mokslus?

Viską jina, viską galiu pasakyti, jina paslaptį laikys. Tiesiog kaip mama antra.

Pasikalbat ir po pamokų?

Nu būna, būna. Tiesiog savo temom gali, nebūtinai mokslo, gali savo klausimus klausti, patars.

O Pilviškėse pameni, kad būtų buvę kažkas panašas?

Ne, visiškai skirtingai.

Ten mokytojais griežtesni?

Ne tai, kad griežtesni, bet jie kėlė savo "kas aš", tiesiog skirstydavo vaikus. Jau čia nėr tokio skirstymo, visi lygūs.

O pagal ką tenai skirstydavo?

Kuris geriau mokosi, kuris prasčiau. Jau jeigu kuri geriau, tas yra aukštesnio lygio vaikas ir su juo visai kitaip elgsis, nei su tuo žemesnio lygio.

Tai dėl šito žymiai geriau jautiesi?

Taip.

Kaip manai, ar dėl to ir lengviau mokytis?
Tai žinoma. Yra lengviau tada, kai tu jautiesi savim, nebijai paklausti, nebijai atsakyti.

Jo čia, čia gerą paminėjai. Pas jus kaip, klasės jungtinės su aštuntokais. Tai, sakytum, visi nejaučiat tos didelės baimės?
Ne, visiškai. Gali visišką nesąmonę pasakyti, nieks nekreips dėmesio.

Skatina diskusijas kažkaip? Per pamokas. Išreikšti savo nuomonę kokių klausimu. Kitaip pasakysiu. Jeigu suklysti, arba turi kitokią nuomonę, tai išklauso?
Išklauso ir pasako, kas yra gerai, kas yra blogai toj diskusijoje, ką ne taip supratau.

Bet nėra, kad jei neteisingai atsako, kažkaip iš karto pyksta?
Ne, ne, paaiškina viską iš naujo, kad suprastum viską iki galo.

Kalbant apie pamokas, tai jeigu kažko nesupranti, tai sulauki pagalbos, mokytojui rūpi, kad mokinys suprastų?
Taip, tas labiausiai rūpi, kad išmokint, kad viską suprastų, kad ne veltui būtų praleistas tas laikas. Kad ne veltui aiškina, o po to viską pamiršti.

Primink, kada mokeisi Pilviškėse?
Iki trečios klasės.

Aha. Aišku, tas jau senokai buvo, bet ar tenai, jeigu pavyktų prisiminti, ar mokytojas taip pat stengėsi išaiškinti? Jam rūpėjo?
Nu, ne visada, nes aiškina, aiškina, jai viskas, atrodo nesuprasi, nuleidžia rankas. Parašo du ir viskas. Nežiūri iki galo tiesiog.

Ar čia kažkokių popamokinių renginių, veiklų vyksta?
Ha, aš juose dažniausiai nedalyvauju, jeigu vyksta, nes aš tiesiog laiko neturiu. Man tiesiog yra kitų užsiėmimų, už mokyklos ribų. Aš kitą mokyklą lankau.

Ta prasme, kaip būrelį kažkokį?
Muzikos mokyklą.

Vilkavišky?
Taip.

O tu važiuoji iš ten čia? Ar čia gyveni?
Aš čia šalia gyvenu.

Mhm. O kaip su pačiais mokslais sekasi?
Nuu, kaip tinginys yra, tai tikrai nėra labai gerai, bet pasistengus būtų geriau.

Bet šiaip nejauti kažkokio streso, spaudimo dėl mokslų?
Visiškai ne.

O patinka mokytis?
Žiūrint, kokios pamokos. Ne visos, aišku. Kiekvienam yra tas mėgstamiausias dalykas ir nemėgstamas dalykas, kur eini į pamoką ir drebi, kaip nenori. Tas pats kaip aš dabar išėjau iš matematikos ir galvoju "Ačiū dievui".

O taip bendrai paėmus, kaip galvoji, kokia mokyklos nauda, mokslo nauda žmogui. Ar reikia mokytis?
Manau reikia, maksimaliai reikia, nes nebus išsilavinimo, negausi gero darbo, bus sunku gyvenime.

O tai kokie būtų planai tavo ateities?
Aš noriu kosmetologe būti. Nenoriu stot kažkokio aukštojo mokslo, kas būtų kažkas kaip jūsų, bet norėčiau kažkas, kas man patinka, tai yra su menu susiję.

Bet žodžiu, norėtum pabaigt dvylika klasių?
Po dešimt klasių į profesinę mokyklą su dvylika klasių imt ir profesiją. Įgyti profesiją, tada gal kokią kolegiją, nes į universitetą, jau nemanau, kad priims (juokiasi).

O kaip apskirtai, vis tiek pasikalbat su draugais, koks kitų požiūris, kokie planai?
Ta dalis mokinių, kurie tiesiog "ai" ant tų mokslų - visiškai nuspjaut - ir yra dalis, kurie stengies. Čia kiekvienoj mokykloj tas pats, manau.

Kaip manai, ar mokykla tau suteikia kažkokių reikalingų žinių?
Yra reikalingų ir yra labai daug nereikalingų, pastebėjau. Visiškai, yra tokių dalykų, kuriu neprireiks gyvenime.

Bet, bendrai paėmus, dabar eini jau septintus metus į mokyklą, kaip manai, ar ką nors naudingo gauni, ar jauties, kad švaistai laiką?

Yra, ta prasme, to naudingo mokslo, bet, aišku, yra ir tų nereikalingų dalykų, kur sėdi ir galvoji, ką tu veiksi su tuo, ką mokina.

O namų darbus darai?

Nedarau. Ne ne ne, visiškai.

Kodėl? Nėra laiko?

Tiesiog nėra prasmės. Kas iš jo to, jei padarysi, jei supranti, kad tai dalykas, kurio tikrai nereiks gyvenime, pavyzdžiui, matematika, tie trikampiai, nu visiškai nesamoni. Ir kai paklausi mokytojos, kam to reikės - nuleidžia rankas, nususuka, net neatsako. Tai tikriausiai ir pati nežino.

O kiti mokytojai? ar galima su jais platesnėm temom pašnekėti?

Yra tokių mokytojų, kurie viską išaiškina, kam to reikės, kam reikia tai žinoti.

Mokiniai žiūri į mokytoją ir vis tiek vertina, kaip dirba. Yra tokių, kuriuos nuoširdžiai gerbia, nes suprantat, kad tas žmogus rūpinasi ir savo temą gerai išmano.

Nu tarkim, yra kiekviena mokytoja, kuri dėsto savo temą... Manau, yra pas mus tokia problema, kad ne visos mokytojos yra tam skirtos. Geografijos nėra tam skirta, ji tik tikybą turėtų dėstyti, bet nėra pas mus galimybių turėti kol kas, vis tiek uždaro tą mokyklą, neverta buvo ieškoti mokytojos. Tai yra tokių dalykų, kad ne viską pati supranta, bet šiaip suprantam pilnai, kad nėra tų galimybių ir vertinam, ką pati moka ir ką kitus išmokina.

O kitų mokytojų igūdžiai, kompetencijos?

Man labai patinka lietuvių mokytoja. Nežinau, jinai yra stipraus charakterio, bus viskas pagal ją.

O kokie dalykai pas mokytoją labiausiai patinka? Koks mokytojas labiausiai patinka? Griežtas, draugiškas, kokie būdo bruožai?

Nu tas, kur nėra per daug griežtas, nėra per daug linksmas. Turi būti normaliau, kad neatsipalaiduotų. Nes bus tas linksmas mokytojas, manau, nu nuleis rankas tiesiog,

nebus to mokslo. Aišku, reikia ir pajuokaut kartais.

O kaip, nežinau, ar iš mokyklos administracijos, ar iš mokytojų, vyko kokie pokalbiai apie mokyklos uždarymą?

Kad per daug nieks čia ir nekalbėjo. Aišku, gaila, kad uždaro, nes yra realiai, tas mokyklas mažas, pastebėjau, daug kur uždaro, o tas nėra labai gerai, nes tos mažos mokyklos geriau vaikam. Tos didelės ne prie širdies daugumai. Kas išeina, tai nemanau, kad nori išeiti, bent jau aš nenoriu išeiti, bet yra kaip yra.

O tai į kokią mokyklą pereisi?

Taip pat mažą, aš jau pasirinkau Gižų mokyklą. Manau tas pats bus kaip ir šičia.

O yra kas dar panašiai galvoja, kad irgi nori į mažą mokyklą?

Nežinau, bent jau pas mane yra keletas draugų, kurie tikrai nori. O keletas tai nori į aukštesnę mokyklą, kaip pavyzdžiui Vilkaviškio "Aušros" mokyklą, gimnazija ten, man atrodo, yra. ten nori sunkesnio mokslo siekti. Bet yra tų, kur nori į tas mažesnes.

Dabar kiti klausimai. Kaip tavo tėvai, jie čia aplinkui dirba?

Nenorėčiau atsakyti į šitą klausimą.

Gerai. O brolių, sesių turi?

Sesę jaunesnę, trečiokę.

Čia mokosi?

Taip.

Tave į muzikos mokyklą veža?

Taip, mama vežioja. Yra sąlygos gan geros mokytis, tai kodėl gi ne.

Tai ten kelintus metus jau?

Penktus jau baigiau, dar trys metai liko, po to jau eisiu aukščiau kažkur. Konservatorijoje kokioj.

Tai čia gautusi šalia kosmetologijos?

Taip, va tas ir tas man kažkaip va kelia visą... Nuo pat mažens aš kažkaip muzika domėjaisi. Iš savęs nežinau, ką išsidirbinėjau iš kosmetologijos: ir kirpta, ir plika, ir visokia buvau. Mama grįžta namo, o aš jau apsikirpus graži. Tai čia jau nuo mažens.

O kaip namie su tėvais, pasižnekat kaip mokykloj sekasi?

Mano mama yra toks žmogus, kuri viskuo domisi, jau net kartais per daug. Jau kartais kas jai nepatinka, užsiplieskia - padarys, viskas. Šita tema su mama sunku kalbėt. Jei kas nepatiks, užsiplėks, baisiau bus.

Bet vis tiek kažkiek pasikalbat?

Nu dažnai.

Šiaip norėjau dar paklausti apie gyvenimo herojus. Ar turi žmonių, kurie tave įkvepia?

Kaip čia taip paaiškint...

Ar yra įžymybė, gal iš mokyklos, gal iš šeimos žmogus, kurį gerbi...

Tai kad ne, nemanau. Tiesiog yra toks dalykas kad pati noriu ir viskas. Nėra, kad kažkas patiko ir viskas.

O su mokytojais nėra, kad pašnekat kažkaip, kokių patarimų duoda?

Nu aš mokytojos klausiau, kaip man geriau daryt, lietuvių mokytojos. Klausiau, kaip daryti, ar eiti į profesinę, ar kaip. Sakė, nežinau, daryk kaip nori, bet geriau nelaukt, jeigu yra proga, geriau iš anksčiau...

Aišku. Ačiū už atsakymus.

Grėtė (vardas pakeistas)

7 klasė

Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius

2022-06-08

Kelintokė dabar esi?

Septintokė.

Aha. Kaip tau sekasi, patinka čia?

Taip.

Kodėl?

Ką aš žinau, nes nėra labai daug mokinių ir mokytojai skiria daugiau dėmesio tau.

Ar nuo pat pradžių čia mokaisi?

Taip.

Kaip tas mokytojų dėmesys pasireiškia?

Kad geriau supranti viską ir išmoksti.

Kaip apskritai čia jauties?

Labai gerai.

Kas čia labiausiai patinka?

Ką aš žinau, kad nėra labai daug mokinių, niekas nėra užkastas ir... Tiesiog labai nesukišta daug mokinių.

Pažįstat vienas kitą visi?

Jo.

O apskritai, artimas ryšys tarp žmonių čia?

Taip.

Geri draugai?

Taip.

Jauties bendruomenės dalimi?

Jo.

Patinka čia, džiaugiesi čia eidama?

Taip.

Čia pas jus kokių renginių vyksta?

Taip.

Dalyvauji?

Taip.

O gyvenime, kaip manai, reikalingas mokslas?

Kokios veiklos pas jus čia vyksta?

Būna visokios šventės, kai būna kokios Velykos. Nu tiesiog tokios šventės. Išleidimai, priėmimai vaikų.

Įsitrauki į organizavimą?

Taip.

O popamokinės veiklos kažkokios čia turi?

Ne, nes mus dažniausiai išveža labai greitai.

O tu iš miesto važiuoji?

Iš miesto.

O mieste kokių burelių nelankai?

Ne.

O šitoj mokykloj, jei ji liktų dirbti, ar norėtum kažką pakeisti, pagerinti?

Ne.

Viskas čia tinka?

Taip.

Kaip mokytis sekasi, jei nepaslaptis?

Gerai.

Gerai. Patinka?

Jo.

Stengies?

Taip.

Kokie dalykai labiausiai patinka?

Geografija.

O kas mažiau patinka?

Matematika.

Geografijos mokytoja gal kažkokia geresnė?

Jo, jinai irgi gera. Tiesiog patinka geografija. Lengviausia.

Kaip apskritai, naudinga eiti į mokyklą?

Taip, išmoksti naujų dalykų ir papildai savo žynyną.

Taip.

Kur jis praverčia?

Visur.

Darbe reikalinga?

Taip.

Kaip savo ateitį po mokyklos planuoji?

Dar negalvoju tiek toli.

Bet vis tiek gal svajoji, kuo dirbt norėtum?

Dar nieko.

O mokytis kaip galvoji?

Gimnaziją.

O po to?

Nežin

Morta (vardas pakeistas)

8 klasė

Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius

2022-06-08

Kelintokė dabar esi?

Aštuntokė.

Kitais metais kur?

Į "Aušros" gimnaziją.

Tu čia nuo pradžių mokaisi?

Nuo pat nulinės klasės.

Ir kaip sekasi?

Nu, pradinėje buvo smagu, bet po to kai mažėjo vaikų ir kai veiklos nebuvo tokios didelės gal tas įdomumas pamažėjo, bet šiaip vis tiek smagu.

Taip patinka čia?

Kartais patinka, kartais nelabai. Visada būna emocijų kitokių.

Tai šitoje mokykloje kas labiausiai patinka?

Gal kad mokytojai visada atkreipia dėmesį jeigu reikia kažko, pagalbos. Ir kad pas mus yra tas dalykas kaip tolerantiškumas labai.

O minusai kokie būtų?

Gal kad mažai vaikų, palyginus ir kad tokių yra įdomesnių vaikų.

Tai mokyklos su tais mokiniais artimas ryšys? Su klasiokais?

Su klasiokais sutariu, gerai jaučiuosi su jais, jaučiuosi saugi.

O kaip su mokytojais?

Su mokytojais... Aišku, visokių mokytojų pasitaiko, kartais ir sunkesnių, kartais eina ir labai gerai sutarti.

Apskritai, jautiesi bendruomenės dalimi mokykloje?

Na jaučiasi...

Kažkas jus vienija?

Tai taip, turim, kas vienija.

Tai kas vienija?

Tai kai būna renginiai ir mus visus sukviečia, tiesiog, pagiedam ar himną, ar ką, ir tas

vieningumas, tas ryšys... Arba kai projektus darom, nepaliekam kitų žmonių, tiesiog visus sukviečiam.

O su klase koks santykis: palaikot vienas kitą, padedat, bendraujat?

Tai aš labiau iš kitos klasės turiu draugių, o, aišku, mano klasiokės dvi labai gerai sutaria, o ten vienas vaikinai, tenais tiesiog toks... Kaip čia pasakius... Labai agresyvus, palyginus.

Grįžtant prie veiklų. Dalyvauji tose veiklose?

Tai taip. Tai dabar bus ir pradinukų išleidimas, o mes kaip vyriausi kaip tik sakysim žodžius.

Kaip sekasi tau mokytis?

Labai gerai

Turi mėgstamiausių dalykų?

Chemija, lietuvių, kūno kultūra.

Ir mokytojų, sakei, jie suteikia tą dėmesį. Tas dėmesys kaip pasireiškia?

Gal kai kažko nesupranti, jie patys mato, kad nelabai supranti ir jie tavęs paklausia ir prieina, o ne tai, kad mato, kad nesupranti ir tiesiog praignoruoja, nes taip dažnai būna kitose mokyklose. Bet kai yra tas mažas skaičius, tai labiau susitelkia į kiekvieną vaiką ir jie lengviau, turbūt.

Mokiniam ar mokytojams?

Abiems, turbūt.

O nėra baimės atsakyti neteisingai, baimės kalbėjimo, dalyvavimo?

Nepasakyčiau, kad yra. Yra tas nejaukumas, kai, pavyzdžiui, per matematiką kažko nežinai, o mokytoja sako, kaip tu gali nežinai, nes mes mokinomės. Bet gali ir pamiršti, tai yra normalu.

Tai žodžiu, mokytojai tokie dauguma yra palaikantys?

Dauguma.

O būna, kad klasėje vieniems geriau sekasi, kitiems geriau, tai mokytojas atsižvelgia į visų poreikius? Sakykim, dalis klasės padarė užduotį, dalis nesuprato, kaip tada mokytojas elgiasi klasėje?

Dažniausiai mokytojas klausia, kuris nesuprato vaikas, ir pirmiausia išsiaiškina atsakymą, kiekvieną išnagrinėjam dalyką ir jei dar kažkas turi klausimą, jiems paaiškina, tai tie, kas padarė, daro toliau, o su tuo vaiku aiškinasi tol, kol jis supras.

Apskritai, mokymasis patinka?

Gal palyginus jau ilgas procesas, pamokos įdomiu būdu sudėtos. Kaip ir šiandien, buvo biologija, geografija, chemija, matematika, chemija, matematika. Tai taip sunkiau yra.

Nu jo, šokinėti tarp dalykų. Sakei eisi į gimnaziją. Kokie tavo planai po jos?

Tai čia kaip ir darbą kokį norėčiau dirbt?

Ne tik darbas, šiaip ateity save kaip matytum.

Ammm, gal prie psichologikos labai domina, jau nuo kokios vienuolikos metų. Arba teisės kažkas tokio.

Aš suprantu, kad po gimnazijos norėtum kažkur įstoti mokytis studijuoti toliau?

Taip

O mokslas yra geras dalykas? Kaip tu vertini?

Jisai yra geras dalykas, kai jo nėra, kaip čia pasakius, per daug. Nes tikrai ne visų dalykų reikia mokytis. Ten matematikoje yra labai daug visokių dalykų, kai kurių net atrodo neprireiks gyvenime. Bet vis tiek mokini, nes tai pagrindai yra.

O mokykla, kaip galvoji, paruošia gyvenimui?

Gal ne tai, kad mokinimasis, bet visas tas procesas, ir bendravimas, ir sutarimas, ir tiesiog labiau save geriau pažinti.

Tai matai prasmę eiti į mokyklą?

Tai taip.

Gerai. O kaip su namų darbais (juokiasi)?

Labiau visi daro taip, kad kai padarai, tai tada jau viskas, bet retas kuris daugiau pasimokina. Tiems dalykams, kurių mažiau moko, skiri daugiau dėmesio, o kitiems mažiau,

pavyzdžiui, anglų, ten man beveik nereik ko mokytis.

O kaip kituose dalykuose? Yra dar, kur saktum, per lengva tau?

Gal lietuvių. Literatūra man lengva. Sintaksė, ant kalbos tai sunkiau. Literatūra ir anglų lengviausia.

O yra mokytojų, kurie duoda papildomų užduočių, pakreipia?

Būna, anglų mokytoja davė projektą skaidres padaryti. Matau, kad mokytoja ir mane pasikviečia mane daugiau kažką padaryti. Matau, kad mato, kad daugiau moku ir daugiau reikalauja. Kiekvienas mokytojas vis reikalauja kuo daugiau.

Yra tokių artimų mokytojų, su kuriais gali pasikalbėti ne tik apie mokslus, bet šiaip kreiptis, jei yra kokių klausimų?

Taip, anglų mokytoja. Nes ten biškį buvom ją supykde, kad neklausėm, tai ji supyko. Tai atnešiau alyvų ir laiškelių atsiprašymo. Tai jinai apkabino mane ir tas pasirodė, tas ryšys, kad nepykstu ir viskas gerai, ir vadina mus sumielintais vardais. Matosi, kad mokytoja nori dirbti su vaiku ir vaikas norės dirbti su ja. O kities mokytojams, kai dažniausiai būna, kad jeigu nežinai, tai arba praignoruoja, arba rėkia. O pas mus tai mokytojai kaip savi.

Tu kalbi, kad pas jus mokykloj daugiau tų tokių savų mokytojų?

Taip.

Šiaip, koks, tavo manymu, yra geras mokytojas?

Tai jis turi mokėti vaiką išklausti ir nepeikti dėl jo blogo atsakymo, nes vis tiek ne kiekvienas vaikas gali mokėti taip gerai, kaip kitas vaikas ir nelyginti tų vaikų, nes, tikrai ne visi viską moką vienodai. Ir tai turėtų suprasti. Ir kad, pavyzdžiui, jeigu atsitinka kokia problema, kad suprastų ir paguostų, o ne tiesiog parėkia arba pakomentuoja kažką. Kai pavyzdžiui, kad kišasi į tuos dalykus, kur net negalėtų kištis, kai pavyzdžiui, nusidažo plaukus arba kažką tokio. Buvęs mano draugei įvykis, čia iš kitos mokyklos, kaip man sakė, kad sakė, kodėl nusidažai plaukus, kad negalima - nu čia nėra mokytojų reikalas.

Tai žodžiu, pas jus mokykloj neteko susidurti su tokiu elgesiu?

Pas mus toksai savitas dalykas - visa mokykla šilta, jauki.

Paminėjai, kad mokytojai mokinius skirsto. Tai pas jus irgi šito nebūna?

Tai gal kartais pasitaiko, bet ne toks didelis dalykas. Kai mato, kad vaikui sekasi, jam leidžia viską pasakyti, bet aišku sugrįžta prie vaiko, kuris nesupranta. Nu nepalieka jo, kad nesuprastų. Vis tiek sugrįžta. O šiaip, kad skirstytų, tai ne.

Tavo požiūriu, kažkokios baimės prieš mokytojus nėra?

Nėra. Mokytojo nereik bijot, tiesiog turi gerbti ir suprasti, jis irgi žmogus.

Kokie dalykai mokytojui kelia pagarbą?

Jeigu tas mokytojas tavęs išklauso, nepertraukia. Nes vis tiek tai nėra mandagu. Ir šiaip, jei tau rūpi to žmogaus nuomonė, turi pilnai išklaudyti ir tik po to kalbėti.

Kaip manai, mokytojai jus gerbia?

Nu... Jeigu tu gerbi ir jis tave gerbs.

Bet apkritai, santykiai tarp mokinių ir mokytojų, pagarba, pasitikėjimas?

Visko būna, gali tai nepatikti ir tiesiog... Kai tavęs negerbia tai ir pats nenori to mokytojo gerbti. Būna, kad vaikas kažką padaro, mokytoja kažką pasako. Bet daugiau vaikas to dėmesio prašosi, bet čia ne gerąja prasme.

Ar yra asmuo kaip pavyzdys tau, herojus? Šeimoje, mokykloje...

Tai gal labiau kaip mano brolis, mama. Jie tokie idealai. Mano brolis yra iš tos gimnazijos, į kurią eisiu, bus dvyliktokas.

Jis mokėsi čia?

Taip.

Tu iš miesto važiuoji?

Aš gyvenu šičia.

Kaip namuose, pakalbat su šeima apie tai, kaip sekasi mokykloje? Vienas apie kito dieną?

Tai aišku, nes, vis tiek, rūpi, kaip praėjo diena ir mano tėvams. Ir jeigu kažkas blogo atsitinka, mes pasikalbam apie tai, nėra taip, kad nesikalbėtume ar tas ryšys būtų atšalęs. Jis labai artimas, labai šiltas.

Brolis padeda su mokslais, jei reikia?

Mano brolis lanko sportą, tai dauguma laiko būna užsiėmęs. Bet jeigu reikia, tai ateinu. Jeigu pamena, padeda. Aš jam kartais irgi padedu.

O kaip sakytum, tėvai įsitraukę į tavo mokymosi procesą?

Tai būna, patikrina ir elektroninį dienyną, pažiūri pažymius, praverčia sąsiuvinčius. Ne tai, kad kontroliuoja, bet rūpinasi, kad mokėčiau tai, nes vis tiek eisiu į gimnaziją.

Bendrai iš bendraamžių, koks labiau požiūris: labiau stengiasi dėl ateities ar kaip?

Tai čia būna vaikų, kad ir labiau žiūri į tą gyvenimą. Bet pas mums labiau toks "ai svarbiausia teigiamas bent". Tai man toks požiūris labai juokingas, nes man, palyginus, to net septyneto neužtenka.

Tai yra...

B: Nelabai rūpi, jie sako, kad nėra gyvenimas visas, nors mokykla daug ką ir duoda. Bet jie tiesiog sako, kad, ai, man bus šešiolika, eisiu dirbt.

Su tavim dar eis kas nors į gimnaziją?

B: Ne, vienintelė.

Supratau, ačiū už atsakymus.

Žemyna (vardas pakeistas)

8 klasė

Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos Paežerių skyrius

2022-06-08

Jungiu įrašinė, kad nepamirščiau, tai nebijok. Galim pradėti nuo to, kiek tau dabar yra metų?

Šešiolika.

Tai dabar aštuntokė?

Aha.

Kitais metais ką darysi?

Eisiu į profesinę.

Tai, kaip šitoj, tu šitoj mokykloj, kiek laiko mokais?

Aš šitoj mokykloj nuo nulinės klasės, į pirmą klasę atėjau šešių metų, kaip čia dabar, iš pradžių man sekėsi priprast biški nelabai, nes nauji vaikai ir panašiai, bet paskiau pripratau, viskas gerai man čia ir nu tiesiog saugiai čia jaučiuos, viskas gerai su mokytojais, viskas gerai sutariam, draugiškai, visi vaikai irgi gerai, viskas gerai, sutariam.

Tai turi, žodžiu, čia artimų draugų?

Jo, turiu.

Tai jo, svarbiausia tas saugumas. O tai su mokytojais nėra taip, kad kažkokios baimės eiti į mokyklą, ar dar kažko?

Ne, ne niekada nebuvo tokios baimės.

O kaip mokytojai, patinka?

Patinka, būna, yra tokių mokytojų, kur nepatinka, nu tiesiog nelabai juos mėgsti, bet stengiuosi aš to išvengti ir neparodyti, nepasakyti.

Supratau, o kaip šiaip santykis su kitais mokiniais, sutariat?

Gerai, sutariam.

Tokie jaučiatės tokia bendruomenė, draugai, kaip kumštis toks labiau vienas ar visko būna?

Nu būna pykčių, būna tokių dalykų, kad susipykstam, būna, kad nebendruojam, tarkim, kokia porą dienų, o po to bėga, draugauja, taip būna.

Supratau, o kaip šiaip sekas mokytis?

Gerai.

Nėr kažkokių sunkumų ar?

Ne, nėr, nu gal pradinėse klasėse labiausiai (neaiškus įrašas) sunku matematika mokytis, matematika nelabai man sekėsi, bet šiaip tai dabar man, nu, geriau matematika, o kiti dalykai irgi gerai.

O kaip šiaip mokytis įdomu tau, patinka?

Patinka, mam labai patinka istoriją mokytis labai gerai ir geografija, nes tenais apie kitas šalis mokomės, kultūrą, žmones ir taip, panašiai.

Tai jo, supratau. Tai turbūt ir tie mokytojai labiausiai tų dalykų patinka?

Taip, nu mokytojai, tai visi patinka, bet kaip, matematikos mokytoja nelabai biški, tokia griežtesnė jinai.

O kaip šiaip su mokytojais, jie tokie rūpinasi jumis?

Taip, rūpinasi, galima sakyti, mokytojai, jei koks renginys būna, stengiasi mums padėti, kad mes greičiau išmoktume, tarkime, padarytume tą ką nors, kad lengviau paskui mum būtų, būtų ant tos dienos, kai renginiai, tarkim, būdavo ir šiaip, jeigu, kas nors nutinka, arba reikia, ko nors, nueinam pas mokytojus, paprašom, mums duoda, tarkim, jeigu išleist namo, mama paskambina, paprašo mokytojų, kad išleist ir išleidžia mus. Ir šiaip viskas gerai su mokytojais, rūpinasi, stengiasi, kad būtų viskas gerai mokykloj.

O kaip per pamokas, padeda, jeigu kažko nesuprantat.

Taip, padeda, mums užduoda, iš pradžių papasakoja, tada užduoda ir ko nesupranti tada pasakai, kad nesupranti ir tiesiog ateina padėti tau.

O nebūna taip, kad, jeigu kažko nesupranti, tai numoja ranka ir net nebespasakoja?

Ne, būna kartais, kad, jeigu kažką darau nesuprantu, tai tiesiog aš to nedarau, nes matau, kad mokytojas su kitais vaikais dabar

užsiemęs būna, tai aš to nedarau, palieku, paskui kitą darau, kai mokytoja laisva būna, ateina, aš pasakau, kad to nesuprantu ir padarau.

Bet mokytojai, žodžiu, visada pasiruošę paaiškinti, padėti?

Taip.

Nėra taip, kad, jeigu keli vaikai kažką supranta, keli nesupranta, tai mokytojas dirba tik tais su tais?

Ne, jeigu nesupranta kiti vaikai, tai paaiškina, jeigu, tarkim, kiti supranta, o kiti nesupranta, tai mokytoja paprašo, kad paaiškintų kitiem vaikam, būna kartais taip.

O nebūna baisu kažkaip kalbėti su mokytojais, atsakynėti kažkaip, jeigu neteisingą atsakymą pasakyt, nebaudžia?

Ne.

Tai žodžiu mokytojai tokie yra, patinka tau, geri?

Taip.

O kaip išvis vat apibūdintum, kas yra geras mokytojas?

Geras mokytojas, tai yra tas, kuris tau išaiškina pamoką, jei nesupranti kažką tau padeda, paaiškina, tarkim, jei po pamokos pasilieki, tai jis tau padeda papildomai. Rūpinasi kitais mokiniais, ne tik vienu tavim, prižiūri kitus, kad būtų viskas gerai.

O tai tokių mokytojų ir turit, aš kaip suprantu.

Taip.

O kas tada blogas mokytojas būtų?

Blogas mokytojas tai gal matematikos, nes matematikos mokytoja nelabai man patinka.

Supratau, o ar yra bent vienas mokytojas, su kuriuo galėtum pasikalbėti ne tik apie mokslus, o šiaip apie gyvenimą, kažkokios pagalbos paprašyt, kažkokio patarimo?

Taip, yra. Galėčiau paprašyt mokytojos Livijos, savo auklėtojos, lietuvių mokytojos galėčiau paprašyt, taip pakalbėt, su jom galėčiau pakalbėt ir jos man padėtų.

O klasėj arba šiaip tarp draugų čia irgi yra tokių, kurie va tau, jei išiktų kokia nelaimė,

tai kažką padėtų, pagelbėtų ar šiaip patartų, nebūtinai nelaimė?

Nu manau, kad, yra, padėtų tikrai.

Tai nesijauti viena tokia?

Ne, niekada.

Supratau. Gerai, tai tada minėjai, kad į profesinę žadi eit, tai kodėl taip nusprendei?

Nes, kai į Salomėją, aš nežinau, kas tenais vyksta ir kai pamačiau, kad atvežė du berniukus čia į septintą klasę ir pamačiau, kokie jie yra, nes jie iš Salomėjos, tai man fantazija tiesiog atšoko nuo tos mokyklos ir aš galvoju gal geriau eisiu aš į tą profkę, nes vistiek tenais pabaigsiu tas dvyliką klasių ir bus geriau nei iš vienos mokyklos nueisiu pasimokyt tenais, paskiau šokt į kitą mokyklą, tai nėra skirtumo man.

Tai apie tą Salomėjos mokyklą, kaip suprantu, esat girdėję, kad ten nieko gero, toks įvaizdys susidarė?

Jo.

Tai kas ten blogiau?

Tai tenais, kaip sakė, tenais ateina vaikai tik pasėdėt ir viskas.

O tai čia draugai pasakojo ar šiaip iš Vilkaviškio, kas tenais mokos, iš tokių girdėjot?

Ne, tai būna, kad girdi, kiti pasakoja apie mokyklas ir eini sau pro šoną ir girdi, kad pasakoja kažką taip tokio, kad vienas, tarkim, tą padarė, kitas tą padarė.

O kaip pas jus yra, ateina tik pasėdėt ar labiau pasimokyt?

Iš Salomėjos?

Ne, tiesiog, vat jūsų čia.

Mes tai ateinam į mokyklą, tai mokomės, nu bent aš stengiuosi mokytis, kad gaučiau gerus pažymius, ne taip, kad tik tai dvejetai ir "n" raidės. Pas mane pažymiai yra pakankamai geri mano lygiui ir visur kitur ir geri pažymiai.

Kaip kiti, pasikalbat su draugais, kaip kiti svarsto ką daryt ar į profesinę eit, ar į gimnaziją, ar į kur?

Vieni eis į Salomėją, kiti į Aušrą, kiti į Vilkaviškį gal, o dar kiti tai nežinau kur.

Ką baigus profesinę mokyklą įsivaizduoji gyvenime, kad veiki, kokią įsivaizduoji ateitį savo, kokia svajonė?

Galvoju, kad gyvensiu pas sesę Anglijoj, užsidirbsiu tenais, kad tenais gyvensiu ir dirbsiu, ir gal dar mokysiuos toliau, tą aukštąjį išsilavinimą.

Tai sesė yra vyresnė tenais?

Jo, vyriausia.

Tai dar turi?

Taip, dvi seses ir du brolius.

Čia visi mokotės ar skirtingai?

Ne, jau suaugę visi, aš jauniausia.

O ką kiti veikia, jeigu nepaslaptis?

Viena, vyriausia sesė, užsieny dirba ir vaiką auginasi, brolis užsieny dirba, viena sesė čia su manim gyvena ir savo vaiką augina, o brolis Marijampolėj dirba irgi.

Supratau, o namie pasišnekat apie, tai, kaip tau mokykloj sekasi, paklausia, kaip diena praėjo?

Dažniausiai aš su mama, kai niekur nereik eiti ir nieko nebūna namie, aš su ja dažniausiai kalbu, tarpusavy kalbamės apie viską, apie mokyklą pasakau jai, kas vyko visą dieną, ką vakar veikiau ir panašiai.

Kaip apskritai galvoji, naudinga, reikia eiti į mokyklą ar ne, mokytis?

Aišku, kad naudinga, nes jeigu tu nemokėsi nieko, tai tu liksi dundukas ir ką tu galėsi veikt - nieko.

Tai kaip galvoji, mokyklą paruošia gyvenimui, naudingų dalykų kažkokių gauni?

Nu taip, pusę iš tėvų gaunu ir pusę iš mokyklos gaunu.

O ką šiaip dar po pamokų, užsiimi kažkokiais būreliais, veiklom?

Dabar kolkas ne, bet galvoju gal rudenį eiti į šokių būrelį.

Supratau, o kalbant apie šitą mokyklą, yra kažkokių dalykų, ką norėtum pakeist ar kažkas kitaip, kad būtų, jeigu jinai dar liktų dirbt?

Tai gal, tiesiog, norėčiau padaryt, kad gal daugiau mokytojų čia ateitų mokyt ir gal vaikų

daugiau būtų, nes, kai dabar išeina vaikai ir automatiškai mokytojai išeina, viskas nebelieka šitos mokyklos ir taip pagalvojus man jos yra gaila, nes jinai labai daug metų šita mokykla pastatyta yra ir, tiesiog, mokinosi mano broliai, mano sesės ir aš mokinuosi dabar iki aštuntos klasės ir devintoj į profkę.

Čia vistiek pasišnekat su draugais, tai kaip vertinat mokyklos uždarymą?

Iš pradžių galvoju gal visai nieko, bet paskui geriau pagalvojus gal labiau, tiesiog, kai išeisiu į kitą mokyklą, aš jos pasiilgsiu, nes, kadangi, esu aš čia pripratus prie visko ir taip panašiai, tai bus sunku.

Tai į naują mokyklą biški yra nerimo kažkokio?

Gal jo, nes eisiu į kitą mokyklą, nežinosiu, kas tenais yra.

O kaip galvoji, kas ten bus kitokio, toj mokykloj?

KItokie vaikai, su kitokiu charakteriu, kitokie mokytojų charakteriai, ypač, kai man buvo pasakoję, kad vaikai su charakteriu tokiu, kad gali pasiūst ant tryjų raidžių tave, tai aš gal su tais vaikais nebendrausiu, o su kuriais norėsiu, su tais ir bendrausiu, bandė mane perkalbėt, kad aš neičiau į tą profesinę, bet aš sakau, kad eisiu į ją ir viskas.

Kas bando perkalbėt?

Draugai. Tiesiog sako tenais tokie vaikai, kad geriau neit tenais, sakau, aš, ne, vistiek eisiu ir viskas.

O kur tie draugai patys žada eit?

Viena mergaitė eis į Gižus, mano klasiokė viena eis į Salomėją, kita į Aušrą, dar kiti eis į Salomėją, o kita tai nežinau, kur eis.

O pas jus nebūna tokių, kaip ten sakėi profesinėj toj pasakoja, kad pasiunčia ar dar kažką, o čia kaip santykis, pagarba yra tarp mokinių ir mokytojų ar visko pasitaiko?

Būna kartais, kad, tiesiog, jeigu vaikas blogos nuotaikos ir mokytoja dar labiau sunervina jį, tai, tiesiog, būna kartais, kad kažkas ją pasiunčia, bet nepilnai, ant pusės žodžio.

Tai, žodžiu, patinka čia, tai, kad mažai vaikų, netrukdo?

Ne. Aš jau pripratau, iš pradžių, kai mažiukai būdavom, tai būdavo pilna, pilna vaikų, dabar į penktą klasę atėjus, tai vis mažėjo, mažėjo.

Ne per mažai?

Nu pas mus klasėj keturi vaikai. Ką padarysi, kitose po tris, po du.

Bet norėtum didelėj mokykloj mokytis, kur kokie 500 mokinių? Negalvoji apie tai?
Ne, nelabai.

Supratau, ačiū, aš daugiau klausimų neturiu, trumpai čia mes pašnekėjom, susisieksim turbūt arba rudenį, arba pavasarį kitą.

Antras interviu etapas

Tomas (vardas pakeistas)

8 klasė

Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinė mokykla

2023-04-25

Tai tvarkoj tai sakei mokėsi 8 klasėje, tai tada pradėsiu nuo labai paprastų klausimų: kaip tau šitoj mokykloj sekasi mokytis?

Nu gal visai gerai sekasi, pažymiais nepasakyčiau.

Kaip apskritai jautiesi šitoj mokykloj?

Normaliai, mokykla kaip mokykla.

Tai tas perėjimas iš Paežerių į šitą mokyklą – kažkokio didelio pokyčio nebuvo?

Ne.

Sunkumų pradžioje kažkokių?

Nu buvo tų sunkumų.

Kaip pradžia atrodė?

Nu tai klasėje visi savi, vienas kitą pažįsta, o aš vienas.

Tu vienas į šitą klasę atėjai?

Taip.

Kaip dabar sutariat?

Gerai. Nu ne su visais, bet su dauguma.

Kaip tu vertintum, ar pavyko tau įsilieti į bendruomenę?

Pavyko.

Jautiesi šitos mokyklos dalimi?

Taip.

Kaip manai, gali pasitikėti žmonėmis šitoj mokykloj?

Nevisai, bet yra žmonių, kuriais gali pasitikėti.

O apskritai bendruomenė mokyklos, aišku, čia dar net nepilnus metus išbuvai, bet stipri jinai, bendruomeniškam, vieninga?

Gan stipri.

O su Paežeriais jeigu palygintum, kaip tenais: bendruomeniškesni buvo, vienas tokie labiau vienas kitą pažįstantys, ar čia stipresnė bendruomenė?

Paežeriuose stipresnė buvo.

Kodėl?

Visi savi. Visi ten.. Ten sutardavau su daug kuo, viskas ten kitaip buvo.

Supratau. O čia vyksta kokie renginiai, veiklos popamokinės?

Vyksta.

Tu dalyvauji kokiuose būreliuose ar kažkur?

Būreliuose, bet mokyklos grynai kad ne.

O mokyklos renginiuose?

Tai jei liepia, dalyvauju.

Aha, nu tai jūsų klasei, pavyzdžiui, reikėjo kažkokį pasirodymą ką nors ten daryti ruošti ar kažką panašaus?

Reikėjo.

Kaip dalyvavot, kaip sekasi jums klasėje visą pasiruoštą?

Gerai. Nu visi susitaria, bet aš tai kad būčiau labai įsitraukęs, tai ne.

Tai aš ir norėjau paklaust, kaip tu savo vaidmenį matytum, bet kaip ir atsakei. O tai yra kažkokių skirtumų, kalbant apie tą popamokinę veiklą, su Paežeriais?

Kad Paežeriuose tos popamokinės veiklos mažiau būdavo.

O kaip pačiose pamokose sekasi, kaip mokslai čia?

Prastesni pažymiai, paprasčiau Paežeriuose buvo. Bet manau, kad juos galima pagerinti.

O šiaip mokytojus, mokymosi tą visą patirtį lyginant, ar čia yra kažkokių skirtumų?

Galbūt mažiau su tavim taikosi mokytoja. Ten daugiau asmeniškai kalbėdavo, mokydavo. Čia visus vienodai.

Tai ten daugiau tokio individualaus dėmesio skirdavo?

Aha.

O čia mažiau. Bet tai tarkim, čia dėl to kažkaip dėl to ir yra, pavyzdžiui, sunkiau kažką mokyti, jeigu yra kažkokių sunkumų?

Taip.

O patys mokytojai griežtesni, draugiškesni, dar kažkas?

Kai kurie griežtesni, kai kurie draugiškesni.

O kaip, pavyzdžiui, klasėje vyksta pamokos darbas - kažkokių didelių skirtumų yra?

Ne.

Mhm. Per pamokas kaip tau sekasi: jautiesi aktyvus, atsakinėji į klausimus?

Nelabai

Gal gali pakomentuoti, kodėl?

Aišku baimė suklyst ir kad išsijuoks.

O būdavo šito Paežeriuose tos pačios baimės ar čia yra...

Ne, nebūdavo.

Kaip manai, kodėl yra tas skirtumas?

Nes ten visi pažįstami buvo.

Supratau. O kokie planai būtų tavo po mokyklos baigimo: ką norėtum dirbt, kur norėtum mokyti ir panašiai?

Norėčiau dirbti iš karto po mokyklos.

Iškart po mokyklos?

Taip.

O sritį kažkokią tu jau įsivaizduoji, kur norėtum?

Jo, įsivaizduoju.

Gal gali, jei ne paslaptis, pasidalinti?

Mechanika ir šiaip inžinerija – ten norėtūsi kažką daryt.

O tu apie studijas tolesnes kažkokias kažkur galvoj?

Dar kol kas ne.

Kaip tu norėtum baigti 12 klasių ar 10 ir tada kažkur kitur eiti?

Noriu po 10 profesinę baigti.

Gerai, o tai šiaip apskritai kaip tu vertini mokslą mokykloje, mokyklos suteikiamas žinias, jų naudą?

Nu yra tikrai temos, kurios naudingos, kitos nelabai tokios, kur tu naudosi gyvenime.

Su kitais naujais čia draugais pasikalbate ką nors nu apie ateities planus?

Jo, pasikalbam.

Gal atsimeni koks bendras vyrauja nu maždaug planai kokie, kas ką norėtų daryti?

Tai visaip: vieni nori ir į universitetus, kiti į profesines, o kiti baigti 12 klasiu, o toliau kaip nežino.

O kaip pačioj klasėj santykis su tais klasiokais: ar jau yra draugų, su kuriais bendrauji?

Pačioje klasėje į grupes yra susiskirstę tie draugai. Manau, kad sutariu su grupele gerai.

O yra, pavyzdžiui, tarp mokytojų bent vienas toks artimesnis, su kuriuo galėtum pasikonsultuoti, prašyti pagalbos kažkokios, ar šiaip pasikalbėti?

Pasikalbėti, tai yra tikrai vienas mokytojas.

O Paežeriuose buvo toks mokytojas bent vienas?

Visi būdavo.

Tai čia mažiau. Supratau. kaip galvoji, kodėl šitaip?

Tai irgi, nes daugiau mokinių, tai mokytojui kur čia kalbėtis su mokiniais...

Čia grįžtant prie to bendruomenės klausimo. Apskritai, tau asmeniškai yra svarbu būti kokio nors kolektyvo, bendruomenės dalimi?

Manau taip, svarbu.

Kaip galvoji kodėl, ką tai duoda?

Smagiau tiesiog grupėje negu vienam. Geriau, nes vienam viską daryti nelabai smagu kažkaip yra.

O pavyzdžiui, kaip galvoji, žmogui, kuris yra bendruomenės dalis, gerai, saugiai joje jaučiasi, ar jam gali būti lengviau dėl to ir mokytis?

Manau, gali.

Jeigu prisimint nuo šio rugsėjo iki dabar tą visą transformaciją kol atsirado daugiau draugų, kol įsitvirtinai bendruomenėje, tai va tavo mokslai ir pažymiai, pavyzdžiui, kada buvo aukščiau, kada sunkiau buvo mokytis, susikaupti, kada daugiau motyvacijos buvo?

Motyvacijos tai buvo pradžioj mokslo metų daugiau, kai dar pritapinėjau. Nes baimė buvo kažką ne taip pasakyt, suklyst. Ir dar nežinojau, kaip čia su pažymiais, kaip čia vertina viską, tai viską kaliau. O dabai kai pripratau, apsileidau kažkaip (juokiasi).

Tai tokį paskutinį apibendrinantį: jeigu reiktų dabar tau rinktis didesnę arba mažesnę, kokią pasirinktum ir kodėl?

Pasirinkčiau mažesnę. mažesnėje mokykloje man geriau buvo mokintis, viskas buvo geriau, tie vaikai... Su visais sutardavai, su mokytojais galėdavai pakalbėti.

Supratau. Ačiū už atsakymus.

Gediminas (vardas pakeistas)
6 klasė
Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinė mokykla
2023-04-25

Pasitikslinimas, kokioje dabar klasėje mokaisi?
Šeštoj klasėj.

Supratau. Tai kaip tau sekasi šitoj naujoj mokykloj?
Visai gerai, draugiškai visi.

Patinka čia?
Jo.

Kaip sekėsi visas kol pripratai persikėlimas, tie pirmi mėnesiai?
Pritpratau visai greitai, nes visi yra draugiški.

tai klasė priėmė?
Jo.

O tu dar kas nors iš pažįstamų iš Paežeių su tavimi persikėlė?
Taip.

Tai koks pagrindinis, sakykim, matytum čia skirtumą? Kas čia kitokio?
Daugiau vaikų, mokytojų daugiau.

Ir tau kaip kaip tas pasikeitimas?
Sunku priprasti, pamiršti labai daug...

O tas didelis kiekis vaikų kažkaip papildomai netrukdo? Kaip tu dėl to jautiesi?
Nelabai, nes yra daugiau su kuo bendrauti.

Tai čia tau šitas kaip ir patinka?
Jo.

Kažkokių naujų draugų pavyko susirasti?
Taip.

Iš klasės?
Iš klasės ir iš kitų klasių.

Tai, žodžiu, draugiškai bendraujant. Ką veikiate po pamokų, gal susitinkant?
Ne.

Tu, primink, atvažiuoji čia į mokyklą?
Autobusu atvažiuoju.

Supratau. Ar jau sakytum, kad pripratai, čia pritapai?
Pripratau jau.

Mhm. Tai kaip tu vertini vat šitos mokyklos mokinius arba savo klasiokus? Pasitiki jais?
Pasitikiu, nes labai dažnai... Draugiški, viskas...

O kaip su mokytojais?
Mokytojai yra, nu jie žino, ką daro, žino, ką veikt.

Ar tu jau jautiesi šitos mokyklos tokiu bendruomenės nariu, įsitvirtinęs į šita mokyklą, ar jau pripratęs?
Taip.

O kaip galvoji, kur buvo tokia glaudesnė, draugiškesnė, vieningesnė bendruomenė - čia ar Paežeriuose?
Nu Paežeriuose, nes ten būdavo mažiau vaikų, tai eidavo, nu taip labiau vieną darbą padaryti.

Kur tau labiau patinka - čia ar Paežeriuose?
Labiau čia patinka.

Kas čia labiau patinka?
Patinka nes daugiau mokytojų. Yra su kuo daugiau pabendrauti.

Tai tu kaip galvoji - tu kažko naujo čia daugiau sužinai?
Išmokstu daugiau, sužinau daugiau apie mokyklą.

Naujų pomėgių kokių gal netyčia atradai čia, gal būrelį koki pradėjai lankyti?
Tai pradėjau žaisti futbolą.

Čia šitoj mokykloj būtent tas būrelis yra?
Šitoj.

Tave pakvietė nauji draugai, mokytojai?

Mokytojas pakvietė.
Tenais Paežeriuose nelabai būdavo tokių?
Būdavo tiktai šokių.

Aha, supratau. Ar saugiai tu čia jautiesi?
Mhm, taip.

Ar čia vyksta kokių naujų renginių? Ne tai, kad naujų, bet apskritai kažkokių veiklų, žaidimų, užsiėmimų, renginių, švenčių?
Būna dažnai atvažiuoja kas nors papasakot kažką salėj.

O tu, pavyzdžiui, nu ten kokį pasirodymą klasės jeigu reikia statyt, ar kažkaip įsitraukti į tas veiklas, jei reikia...
Jeigu reikia pasiruošti, pavyzdžiui, ar šokį, tai pasimokinu.

Supratau. O kaip tau sekasi čia mokytis?
Visai gerai. Daugiau eina sužinot, nes mokytojai daugiau kalba.

O čia sunkiau, lengviau, tas pats - kaip?
Truputį sunkiau, nes mokytojai daugiau nori, kad padarytume.

O pavyzdžiui, pažymiai, tu gali skaičiaus nesakyti, bet, apskritai, tau nukrito, pakilo?
Pakilo.

Supratau. Tu sakai kad daugiau išmoksti čia, o tau įdomesnės čia pamokos ar kaip?
Taip, nes mano mokykloj būdavo, duodavo darbo ir eina atsisėst prie kompiuterio.

Tai čia ką mokytojas ką daro kitaip?
Moko dažniau vaikus.

Gal pačius mokinius daugiau įtraukia? Nereikia jokių pristatymų dar kažko daryt?
Pristatymus, būna, jeigu reikia, mėnesio, pavyzdsžiui, reikia pasiruošti, knygą perskaityti.

Kaip per pamokas tu jautiesi - aktyviai įsitrauki, atsakinėji?
Nu atsakinėju.

O su namų darbais kaip?
Sunkiau truputį, nes labiau tingiu kartais.

Kodėl? Čia sunkesni namų darbai? Ar mažiau laiko?

Mažiau laiko, nes daugiau užduoda namų darbų.

Supratau. O po pamokų, pavyzdžiui, tu turi kokią nors temą, sritį, kur tu dar papildomai kažką domiesi, pasiskaitai, pasižiūri? Ar, pavyzdžiui, jeigu per pamoką kažkas sudomino, kokia nors tema, būna, kad papildomai dar ieškai informacijos?
Nelabai.

O kokia tavo pamoka įdomiausia, mėgstamiausia čia?
Kūno kultūra.

Tarkim, jeigu tau per pamoką nepasiseka kas nors arba nesupranti, ten neįdomu, ten gavai kažkokį blogesnį pažymį - kaip tu jautiesi?
Dažniausiai klausiu mokytojo, jei nesuprantu, paaiškina.

Tu ieškai pagalbos?
Taip.

Suprantu. Tai yra žmonių, į kuriuos čia gali kreiptis pagalbos?
Yra.

Tai mokytojai skiria tau dėmesio? Užtenka?
Dėmesio užtenka.

Supratau. O kaip namie, ar pasikalbate apie tai, kaip sekasi tau? Klausia dėl pažymių?
Taip. Tėtis klausia dėl pažymių, ar viskas išeina, ar padėt su namų darbais.

Ar pasikalbate su naujais draugais, ir senais, ką norėtumėt veikti, pavyzdžiui, po mokyklos baigimo?
Būna pakalbam, ar važiuosim prie kokio ežero kur pasimaudyti.

Supratau, o kaip tu galvoji, ar svarbu yra mokytis?
Taip, nes mes turim daugiau išmokti, kad galėtume geresnį darbą gauti.

O ką ta mokykla, pavyzdžiui, kaip žmogui, ką dar tau suteikia? Kokių be mokslo žinių, bet ar dar kažko čia gauni?
Daugiau apie pasaulį sužinau.

Kaip tu galvoji, tu dabar mokaisi didelėj mokykloj, prieš tai mokeisi mažoj mokykloj - tą pasaulį pažinti kurioj mokykloj tau yra lengviau?

Didesnėj, nes sunkiau viskas.

O gal tau ir tie nauji draugai kažką papasakojo naujo kažko, ko nežinojai?

Taip.

Gal pavyzdžių kokių atsimintum?

Padedu su namų darbais, pavyzdžiui, jeigu nesuprantu.

Ką svajoji, pavyzdžiui, dirbt, kokią tu savo matai ateitį po kokių 10 15 metų?

Dirbčiau kokioj svetimoj šaly, važiuočiau užsidirbt.

Tai tu kaip tu galvoji, koks tavo planas dėl tolimesnių mokslų po mokyklos. Tu šitą mokyklą baigti nori ar kaip?

Po šitos mokyklos bandyčiau stoti į Kauno profesinę mokyklą.

O kokią specialybę? Dar negalvojai?

Negalvojau dar.

Supratau. Tai tu sakei, kad tau čia labiau patinka - šiek tiek daugiau draugų, daugiau ką veikt. O klasėje, sakei, gerai jautiesi, ar ne?

Taip.

Yra bent vienas toks artimas draugas, su kuriuo gali dažnai pasišnekėt, prašyti pagalbos?

Taip.

Po pamokų ar tenka pabendrauti su klasiokais?

Būna kartais susirašom.

Susitinkat?

Nesusitinkam.

Kaip mokytojai čia, kaip galėtum apibūdinti šitoj mokykloj, bent jau tuos, pas kurios mokaisi? Kaip sekasi sutarti su jais, ar jie geriau moko, ar jie griežtesniu - žodžiu, viską, ką manai.

Čia griežtesni, nes bando išmokinti vaikus.

Bet, o jie tau suteikia pakankamai laiko, paaiškina, jeigu tau reikia?

Duoda tiek, kiek reikia, o jei nesuprantu, sako, paklauskite.

Pavyzdžiui, anksčiau visi sakydavo, kad mažoje mokykloje mokytojai duoda daugiau dėmesio mokiniui, nes ten tiesiog mažiau mokinių, o didelėje mokykloje kad kitaip yra. Tai tu pajautei šitą kažkokį skirtumą ar nelabai?

Nelabai, nes mažoj mokykloj būdavo mažiau duoda darbo ir neturi, su kuo kalbėti, niekas nenori paklausti, nes bijo.

Jeigu tau reikėtų dar kartą rinktis, tarkim, eiti į didelę mokyklą arba į mažą, tai kokią pasirinktum?

Manau, kad į didelę.

Supratau. Tai gerai, tai tiek šį kartą, ačiū už tavo laiką, už tavo atsakymus ir tada sėkmės ir viso.

Jūratė (pakeistas vardas)
Papildoma mokinė iš Paežerių
8 klasė
Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinė mokykla
2023-04-25

Kokioj dabar klasėje mokaisi?

Aštuntoje.

Tai pirmas klausimas, ar tau čia patinka mokytis ir kaip sekasi?

Iš pradžių, kai atėjau šiais metais, buvom sunku, nes nauji žmonės, nauja aplinka, bet, kai pripratau, susiradau naujų draugų, tai dabar viskas gerai.

Tai jautiesi artima su žmonėmis šioje mokykloje?

Na dabar jau taip.

Tai pavyko susirasti naujų draugų?

Taip

Jie iš klasės ar iš kitų klasių?

Ir iš klasės, ir iš visos mokyklos.

O su tavim į šią mokyklą kas nors atėjo iš pažįstamų iš Paežerių?

Atėjo. Kai kurie klasiokai ir turėjau iš seniau kitų draugų iš kitų užsiėmimų.

Supratau. Ar pasitiki mokiniais šioje mokykloje?

Ne visai, bet keletą yra...

Kodėl yra toks, kad tik kai kuriais galima pasitikėti?

Na, manau, kad dėl to, nes kai kurie, nežinau net, kaip paaiškinti. Nes ne visi iš pradžių priėmė mane į klasę, bet kai susibendravau su kai kuriais, tai viskas gerai, bendraujam.

Gal gali papasakot, kaip pradžioje sekėsi klasėse?

Tai kai atėjau, buvo nedrausų, nes didelė klasė ir iš mažos klasės, kur penki vaikai buvo, ateiti į kur vos ne trisdešimt, tai buvo keista, šurmuly. Tiesiog dauguma klasiokų buvo pasiskirstę nuo penktos klasės ir nelabai pritapau. Bet paskiau, kai daugiau pabendravom, tai taip ir dabar bendraujam.

Tvarkoje. Tai jeigu, sakykim, tau kiltų kažkokių sunkumų ar tiesiog reikėtų kažkam pasipasakoti, ar būtų čia žmonių iš mokyklos, su kuriais galėtum pasikalbėti? Manau, kad taip.

Ar jautiesi šitos mokyklos bendruomenės dalimi?

Dabar jau tai taip, bet kai tik atėjau labai keista buvo ir nelabai jaučiausi.

Ar džiaugiesi lankydama šią mokyklą?

Džiaugiuosi, gaila, kad pirmi ir paskutiniai metai, nes labai smagu - mokytojai labai geri, klasiokai kai kurie irgi. Bet manau, kad ir toliau bendrausim ir nėr ko liūdėt.

Grįžtant prie bendruomenės, ar tau yra svarbu įsilieti į bendruomenę, prie jos pritapti?

Manau, kad kiekvienas esam savotiškas ir nebūtina pritapti prie kitų, kad jiems patikti. Svarbiausia būti savimi. Na, kažkiek aišku, svarbu, bet ne itin.

Gal aš kitaip perfrazuosiu klausimą - gal ne tai, kad pritapti ir suvienodėti su visais, bet apskritai įsilieti į bendruomenę, būti jos tokia aktyvia nare. Kad nu ne atskirai, o, sakykim, dalyvauti bendrose veiklose ir tas pačias vertybes palaikyti - tai tau svarbu apskritai bendruomenės dalimi?

Manau, taip.

Ar tau svarbu, ką apie tave kiti galvoja?

Aišku, jeigu ten būna patyčios - nelabai sulaukiu patyčių - bet jeigu tokios būna, tai kažkiek skaudina, bet šiaip tai nelabai. Svarbiausia yra artimi draugai, šeima, kurie visada šaliai, ir nesvarbu jiems, koks tu esi ar kažką.

Kaip manai, ar šitos mokyklos bendruomenė rūpinasi vienas kitais, rūpi vienas kitam?

Manau, kad atsirastų, kurie tik apie save galvoja, bet kiti tai tikrai rūpinasi ir, jeigu kažkas blogai, visada yra žmonių, kurie padės.

O kaip manai, kas jus labiausiai vienija, šitos mokyklos mokinius?

Mmm... Gal ne tai, kad visus vienija, bet... Vienija gal kad tai, kad visi... Net nežinau, kaip atsakyti.

Pavyzdžiui, vyksta koks nors renginys mokyklos, rugsėjo pirma, tai kokie dalykai parodo, kad čia esat vieningi ir iš tos pačios bendruomenės?

Uniformos... Vėliava, himnas...

Tvarkoj. Kadangi mes praeitą kartą nekalbėjom, tai dabar tada klausiu: tada apie bendruomenę Paežeriuose, ar tu jautiesi jos dalimi?

Ten tai tikrai visus pažinojau, visi buvo artimi, nebuvo baisu ar kažką, nes nuo pat mažų dienų ten mokiausi. Buvo sunku palikti tą mokyklą, bet tai taip, jaučiausi joje labai gerai.

Tai ten, sakytum, netgi glaudesni santykiai buvo tarp mokinių?

Manau, kad taip, nes ten mažai mokinių, vieni su kitais labai sutarė.

Tai ten, sakytum, buvo daugiau to pasitikėjimo?

Manau, kad taip.

Tvarkoje. O kaip tau sekasi čia mokytis?

Nu būna dienų, kai nelabai pasiseka, bet šiaip kol kas tai gerai.

Sunkiau, ar lengviau nei Paežeriuose?

Jeigu labai stengiesi, tai, manau, viskas įmanoma ir netgi galima pasiekti geresnių rezultatų. Bet kadangi pas mus klasėje vos ne trisdešimt vaikų, tai mokytojas nelabai prieis prie kiekvieno paaiškinti, o kai mažiau vaikų, tai visada gali sulaukti pagalbos.

Tai Paežeriuose, jeigu kažko nesuprasdavai, tai mokytojas konkrečiai prie tavęs priedavo, paaiškino. O kaip čia?

Čia tiesiog daug vaikų, tai mokytoja, nu paaiškina, jeigu kažko labai nesupranti, bet neskiria tiek laiko.

Supratau. Ar per pamokas nebūna nuobodu?

Žiūrint, kokia pamoka. Šiaip tai ne, bet jei kokie filmai, tai tada nuobodu.

Apskritai, tau patinka mokytis?

Patinka, bet kartais trūksta ryžto ar kažko.

O kodėl?

Tai tiesiog kartais būna tokių dienų, kai nieko nenori, tik ilsėtis.

Kaip galvoji, ar kažko mokykloje naujo ir naudingo išmoksti?

Manau, kad taip, išmokstam, nes ugdyti save [neaiškus įrašas]. Visų kitų dalykų, kurių neišmoksim niekur.

Ar turi kažkokią temą ar sritį, kur tu papildomai domiesi?

Šokiais.

Tu gal lankai šokių būrelį čia mokykloje?

Taip, Vilkavišky, bet ne mokykloj.

Supratau. O kalbant apie popamokinę veiklą, ar čia vyksta renginių, būrelių kažkokių?

Vyksta, bet nelabai aš jais domiuosi, nes turiu į šokius eiti, tai neturiu laiko dar ir popamokinei veiklai.

Supratau. Ar su klase kažkokiuose renginiuose teko dalyvauti ar nelabai?

Tai taip, teko ne kartą.

Kaip vyksta klasėje pasiruošimas renginiams?

Tai klasės seniūnas, arba nebūtinai seniūnas, pasiūlo ir visi klasėje, jei sutinka, darom, jei ne, tai ieškom kompromisų. Ne visad išeina, taip kaip norim, bet dažniausiai išeina.

Tarkim, vyksta kažkoks pasiruošimas kažkam, ar galėtum papasakot, koks tavo vaidmuo paprastai būna?

Dažniausiai tai, nežinau, tiesiog viską kartu darom, nebūna vaidmenų.

Sakykim, labiau, vis tiek būna tie, kurie imasi iniciatyvos, siūlo idėjas, daugiau padeda ten gal sustyguoti reikalus, ar ten kiti, kurie kažkaip kitaip prisideda, tiesiog dalyvauja - tai tu labiau priimi sprendimus, išitrauki į sprendimų priėmimą?

Turbūt labiau išitraukiu.

Tada grįžtant prie tavo mokymosi, kaip tu jauties, jeigu koks nors dalykas per pamokas nesiseka?

Stengiuosi labiau pasimokyti, bet jei matau, kad visiškai ne man, tai nueinu pas mokytoją - padeda, pataria kažką...

Tai tu, žodžiu, labiau stengiasi išspręsti, nemeti šito?

Dažniausiai taip.

Tvarkoj, tai ieškai pagalbos. O dar kokių nors skirtumų tarp šitos mokyklos ir Paežerių mokslo prasme ar pastebėjai?

Mmmm... Tai gal tai, kad dauguma, pavyzdžiui, sako, kad ten kaimas, nieko neišmokau, o mieste tai stipriau. Bet aš negalėčiau taip pasakyti, bet kad ir kaimas, bet vis tiek mokytojai dirbo savo darbą, stengėsi. Čia priklauso nuo paties, jeigu nori, mokaisi, jeigi ne, tai ne.

Supratau. O kaip sakytum, sunkiau ar lengviau čia mokytis?

Nėra tai, kad labai sunku, bet, aišku, priklauso nuo mokytojo, kaip jis reikalauja. Bet jei labai nori, tai viskas įmanoma.

Tvarkoj. O tu kokie tavo planai dėl tolesnio mokymosi?

Norėčiau pabaigti šokių mokyklą, gauti diplomą ir kažką tęsti su šokiu.

O apie kokias nors studijas kažkur galvoji?

Nelabai, bet kažką gal su istorija norėčiau.

Gerai. Kodėl tada istorija?

Tiesiog man patinka tas mokslas, labai įdomu būna kartais pamokose.

Ar tu šeimoje pasikalbi apie savo ateitį, tarkim, nežinau, su tėvais, broliais, sesėm, šiaip giminaičiais?

Tai būna pokalbių pakankamai dažnai, kai paklausia, ką norėčiau studijuoti. Bet šiaip pasikalbam.

Tvarkoj. Ar yra kažkokių pavyzdžių, kuriais norėtum sekti, iš šeimos?

Turiu pusseserę, kuri Danijoje studijuoja dabar, tai manau, kad irgi norėčiau kažko panašaus.

Ar brolių, sesių turi?

turiu, bet dar mažas.

Aišku. O klasėje su klasiokais, ar šiaip mokyklos draugais, ar pasišnekat apie tolimesnius planus?

Ne su visais, bet su keleta tai pasikalbam, ką ketina studijuoti, kur...

Tai ką kiti draugai kalba maždaug?

Irgi kalba apie studijas universitetuose ar panašiai.

Čia tavo visiškai požiūris - palyginus, Paežeriuose ir šitoj mokykloj, kur daugiau vaikų planuoja studijuoti universitete, o kur mažiau?

Salomėjos mokykloj daug daugiau.

Kaip manai, kodėl?

Nežinau, gal tiesiog nori pasiekti daugiau, išugdyti save.

Tvarkoj. Tai grįžtant prie tavo klasės, kaip tu jautiesi klasėje dabar?

Dabar, jau kai susiradau draugų, kuriais galiu pasitikėti, tai dabar viskas gerai. Bet, aišku, yra tokių, kurie visiškai nebendrujam, nes tiesiog nesueina bendravimas, bet šiaip viskas gerai.

O turi klasėje bent vieną artimą draugą arba draugę?

Turiu.

Ar dažnai su tais draugais tenka leisti laiką kartu po pamokų?

Kadangi aš važinėju, tai nelabai laiko turiu, bet jei būnu mieste, laikiu būrelio ar kažko...

Tvarkoj. Tada šiek tiek pakalbėkime apie mokytojus: ar galėtum palyginti mokytojus Paežeriuose ir šičia?

Šiaip nelabai, nes Paežeriuose ir čia buvo daug bendrų mokytojų, kurie ir čia, ir ten dirbo. Bet ten būdavo, kad vos net nesimokinęs galėdavai gauti dešimt, o čia vos penkis ar keturis - tai manau irgi yra skirtumas.

Tai būtų galima sakyti, kad čia šiek tiek griežtesnis yra vertinimas. Bet ar tau pačiai dėl to kažkokių sunkumų kilo?

Nelabai, kadangi, man ten būdavo labai lengva, tai ten gaudavau papildomas užduotis, nes... Šiaip, kai mokaisi, gan lengva.

O kaip manai, ar mokytojai čia sąžiningai elgiasi su mokiniais, vienodai vertina mokinius?

Nemanau, kad visi, bet gal yra tokių, kurie yra atsirinkę labiausiai patinkančius.

Ar tu tokį dalyką pastebėdavau Paežeriuose, ar nelabai?

Nelabai.

Ar yra bent vienas mokytojas šitoj mokykloj, su kuriuo artima jautiesi ir labiausiai pasitiki?

Kol kas kol tik pirmus metus, tai nemanau, bet jei būčiau nuo penktos klasės, tai gal ir būtų.

Supratau. Kaip manai, ar mokytojai čia įdeda pakankamai pastangų, kad išmokyti mokinių?

Manau, kad priklauso nuo klasės, nes mokytojas visada, nu, deda pastangas, bet kartais klasė būna nedrausminga.

O kaip mokytojai čia elgiasi, jeigu kas nors ko nors nesupranta?

Visad paaiškina. Parodo, kaip ką daryti.

Tai jeigu trumpai galėtume apibendrinti, pavyzdžiui, kokie didžiausi skirtumai tarp Paežerių ir šitos mokyklos, ką išskirtum?

Gal tai, kad, klasės. Nes Paežeriai, tai maža mokykla, mažai vaikų, visi bendrai viską, visi bendrauja, šiltai priima. O čia, kadangi klasės pasiskirstę grupėmis, tai ne visad... Nežinai, į kokią klasę papulsi ir ar tave priims.

O tai tau labiau patiko Paežeriuose ar čia?

Dabar sakyčiau, Paežeriuose. Bet kai pripratau, ir čia smagu. Bet Paežeriuose turėjau labai gera laiką, kai mokiausi, smagu prisiminti.

Paežeriuose labiau jausdavaisi kaip savo aplinkoj?

Taip.

Ir ten buvo drąsiau?

Taip, nes visi buvo artimi - nuo mokytojo, iki kiekvieno klasioko ir kitų.

O tai per pamokas, tarkim, kur drąsiau jausdavaisi - čia ar Paežeriuose?

Paežeriuose.

Ar čia dalyvauji aktyviai pamokoje, atsakinėji į klausimus?

Jeigu suprantu temą, suprantu viską, tai taip, bet jeigu nelabai, tai ne.

O kur buvo baisiau suklysti, neteisingai atsakyti?

Čia manau.

Dėl ko?

Paežeriuose visi, tiesiog, nieko nesakys ar kažką, o čia yra tokių klasėje, kurie juokiasi ar kažką, kai ne taip atsakai.

Šitas tokio pasitikėjimo šiek tiek numušą, turbūt?

Mhm.

Supratau, jeigu dar nori kažką pridurti apie tų mokyklų skirtumus tai gali pasakyti. Aš daugiau klausimų neturiu.

Lina (vardas pakeistas)
6 klasė
Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinė mokykla
2023-04-25

Nuo labai trumpo klausimo pradėsiu - kelintoje klasėje dabar mokaisi?

6

Tai kaip tau sekasi šita mokykloj?

Buvo labai sunku, nes nauja mokykla, tai...
Kaip ir žinojau, kur viskas sukas, bet pradžioj buvo sunku. Bet dabar nieko. Nu, bet anoj mokykloj buvo biskį geriau (juokiasi)

O kas buvo sunkiausia pradžioje?

Pradžioje buvo su mokytojais sunku, nes anoj mokykloj viskas kitaip buvo, o čia jau reikia daug, greičiau viską. Nu tiesiog nepripratus prie šito.

Tai buvo su mokytojais kažkokių konfliktų, nesutarimų ar tiesiog kad reikėjo priprasti prie naujo darbo?

Priprast reikėjo, nebuvo jokių konfliktų.

O mokytojai kažkaip bandė pagelbėt, padėt, suprato, kad čia iš kitos mokyklos vaikai?

Taip.

O kaip su klasiokais sekasi?

Gerai. Geri klasiokai.

Tai pavyko čia susirasti naujų kažkokių draugų?

Naujų..?

Gal tu čia ką nors pažinojai, bet naujoj klasėj ar susibendravai?

Jo, susibendravau su keliais.

Kaip sakytum, yra čia bent vienas artimas toks draugas ar nelabai?

Artimas, čia kaip?

Nu tiesiog geriausias draugas ar draugė tiesiog, su kuriuo daugiausia laiko praleidi, bendrauji.

Yra.

Toks, pas kurį galėtum pasipasakot, pagalbos paprašyt kažkokios.

Jo, viena.

O tai čia yra iš naujų mokinių, ar kas kartu parėjo?

Ne iš Paežerių, bet aš dar pradinėj Vilkavišky buvau, tai iš pradinės.

Tai, žodžiu, iš seniau tie žmonės.

Taip.

O tai kaip kaip savo klasę vertini naują, kaip santykiai su klasiokais?

Gerai... Nu tokie normalūs, bet jei su visa klase....

O bet tai klasėje yra su kuo pabendrauti?

Jo.

Tai kaip dabar šitos naujos mokyklos, va taip paėmus, aišku, turbūt, tau sunku dar visą mokyklą įvertinti, bent jau savo klasę, ar pasitiki tu jais?

Klasiokais?

Klasiokais, mokyklos bendruomene? Toks vieningumo, pasitikėjimo jausmas yra ar ne?

Žiūrint, prie kokių klasiokų. Prie kai kurių jo, prie kai kurių ne.

O kaip mokytojais, ar pasitiki jais?

Kaip čia pasakyt?

Na, kad padės tau, kad jie draugiški, kad jie tokie pasiryžę sąžiningai dirbti ir taip toliau.

Ai, tai jo.

O tu jau jautiesi šitos mokyklos tokia bendruomenės dalimi, įsilieji į tą visą bendrą gyvenimą ar dar nelabai?

Nelabai.

Kaip manai, gal galėtum pakomentuoti plačiau, kodėl, kaip tai atrodo - ar nelabai dalyvauji veiklose?

Nu jo, nelabai dalyvauju kokiose veiklose. Ir šiaip tiesiog... (pauzė, atsidūsta). Tiesiog kažkaip nelabai. Jeigu palyginti, kaip aną

mokyklą ir šitą - tenai labiau patiko, geriau jaučiausi, dalimi kažko.

Kaip manai, čia dėl to, kad daug mokinių naujų, nepažįstamų ir sunkiau yra tą savo vietą atrasti ir įsilieti?
(pauzė)

Kaip manai, dėl ko čia sunkiau būti ta bendruomenės dalimi?
Daugiau mokinių, tiesiog kažkaip, nežinau....

Čia renginiai vyksta kokie nors, kažkokios veiklos, žaidimai? Ta prasme renginiai, kažkokios šventės?
Būna. Nu, aš dar kadangi neseniai čia, tai dar ne viską mačius.

Tai su klase kažkokio pasirodymo..?
Buvo, buvo.

O tai buvai įsitraukus, dalyvavai?
Nu tai taip, kalėdinis ten toks buvo.

Tai pavyzdžiui, kai vyksta klasėje tas pasiruošimas kokiam renginiui, kokį savo vaidmenį galėtum apibūdinti? Ką tu darai?
(pauzė)

Nu ta prasme, ar tu siūlai idėjas prisidėti prie organizavimo, ar labiau..?
Ne tiesiog, jei man kažką pasakė daryti, nu tai ir darysiu.

Supratau. O jeigu palygintum su Paežeriais, jeigu galėtum?
Tenai duočiau idėjų.

Supratau. Kaip mokytis sekasi šitoje mokykloje? Čia būtent apie mokslus.
Palyginus su anais metais, tai biskį gal ir geriau mokausi, bet... Tiesiog mokytis man patiko labiau tenais. Bet geriau čia mokausi.

O gal gali šiek tiek paaiškinti, kodėl ten labiau patiko?
Kaip sakiau, nes mažai vaikų buvo. Tiesiog dėl to, kad daug metų jau buvau, buvau pripratus, visiškai viską žinojau. Ten jaučiau man buvo, nes ir mano mama dirbo, ir močiutė dirbo.

Supratau. O kaip mokytojai, sakei, nėra, kad jie daugiau reikalauja, bet nėra kažkokie labai griežti per daug?

Ne, nėra.

O kaip galvoji, čia kadangi yra daugiau mokinių, daugiau mokytojų, ar tau tai gali padėti kažko daugiau sužinoti, išmokti apie pasaulį ar, apskritai, apie konkrečius dalykus kažkokius per pamokas?
kadangi daugiau vaikų, tai tiesiog jau bandau suprasti, jau nėra tokios baimės, kadangi daug žmonių. Jau pradėdau nebijot kažkaip.

Supratau. Man atrodo aš gal tokį panašų klausimą buvau uždavęs, tai tu nenustebk, kad jie kartojasi, bet, kaip galvoji, ar kažko tu mokykloj naudingo išmoksti?
Šitoj?

Apskritai mokykloj.
Tai taip, kažko išmoksti. Ar čia dabar jau mokslus?

Viskas.
Tai taip. Išmoksti ir iš pamokų. Bet dar ir... Nu kaip... Labai sunku pasakyti.

O šitoj būtent mokykloje pati kažko daugiau gauni?
Šiaip to paties kaip tenais iš mokytojų (neaiškus įrašas).

Supratau. Tai žodžiu, kaip sakytum, mokyklos lankymas ir visa, ką gauni mokykloj, pravers tau gyvenime ar ne?
Nu tai taip, tai aišku.

Kaip šitoj mokykloj tu jautiesi, jeigu tau koks nors mokomasis dalykas nepavyksta, nesupranti, gal yra nelabai įdomu - kaip tu jautiesi tokiais atvejais?
Tiesiog tokiais atvejais, jei nepavyksta nieko, tai bandau, kad padėtų man kažkas, kad viską suprasčiau, kad kažką, sudomintų kažkaip, kad paaiškintų. Jeigu man neįdomu, praleidžiu, tai bijau atsiskaityti. Nu, pavyzdžiui, matematikoj man sunku, i jeigu man niekas nepaaiškins, aš nemokėsiu toliau.

Tai, žodžiu, taip galiu apibendrinti, kad stengiesi surasti išeitį, ieškai pagalbos.
Taip.

Gerai, tai labai trumpai, jeigu dar kartą galėtum palyginti, kaip tau sekėsi mokytis čia ir Paežeriuose, kokie būtų pagrindiniai skirtumai ir kur labiau patiko?

Skirtumai tai, kad čia vis tiek geriau mokinuosi, labiau gal kažką suprantu iš kai kurių temų, bet iš kai kurių tai nelabai - tenai buvo geriau irgi. O tenai geriau buvo, kad viskas sava, žinojau viską ir viskas ir mažai darbų.

O kaip tu įsivaizduoji savo ateitį po mokyklos, ką norėtum veikti?

Savo ateitį...

Ar norėtum kažkur studijuoti toliau? Studijuoti... (neaiškus įrašas), kaip sesė.

O dirbt kažkokį darbą, profesiją?

Aktorė norėčiau būti.

Supratau, čia normali profesija. Tu minėjai savo sesę, tai jinai jau yra vyresnė ir jinai mokosi kažkur universitete?

Jinai jau baigusi beveik universitetą.

O su tėvais apie pamokas ir apie tai, kaip tau sekasi pasižnekat?

Taip.

Sakytum, kad išitraukę į tavo tą mokymosi procesą ir seka?

Taip.

Supratau. Mes apie tavo klasę jau kaip ir pašnekėjom, sakei, kad turi ten bent vieną artimą tokį draugą?

Taip.

Tai santykiai tokie, nu, draugiški, bet ne su visais, kaip suprantu, bendrauji?

Taip.

Kas trukdo, kaip sakytum, kodėl nepavyksta, galbūt, su visais bendrauti - ar nenori, ar nereikia, ar nesutariant?

Gal nenoriu ir nesutariu su kai kuriais.

O su tais draugais iš klasės, su kuriais bendraujate, jūs kaip nors laiką po pamokų kartu praleidžiate ar nelabai?

Būna kartais. būna einam pasivaikšiot, bet dažniausiai nelabai.

Supratau. O kaip vertintum mokytojus, ar jie čia sąžiningi, vertina mokinius vienodai?

Tai sąžiningai. Aš nelabai kreipiu į tokius dėmesio. Turėtų bent sąžiningai.

Ar čia yra bent vienas mokytojas, su kuriuo tokia jautumeisi artimesnė, pas ką galėtumėt pasikalbėti ne dėl mokslų, o šiaip patarimų kažkokių ar šiaip pabendraut?

Nebent auklėtoja, šiaip daugiau nieko.

O Paežeriuose buvo tokių mokytojų, su kuriais tokia artimesnė jausdavais?

Buvo.

Tai kaip manai, kodėl čia nėra tokio mokytojo, nu, sakai, auklėtoja, bet Paežeriuose, kaip suprantu, buvo ne vienas toks mokytojas?

Jo, ne vienas.

Tai kodėl čia yra kitaip, kaip galvoji?

Nežinau... Nelabai aš jaučiuosi gerai, nelabai norėčiau su jais kalbėtis apie kažką kitą, ne apie mokslus.

Supratau. Dažnai sakoma, kad mažose mokyklose per pamokas mokytojai daugiau dėmesio duoda, o didesnėse mažiau. Tai tu pastebėjai tą skirtumą kažkokį?

Taip.

Kaip tai atrodo? Tai tau trukdo, nepakanka, prie tavęs mažiau prieina, nepaaiškina kažko? Kaip tai pasireiškia?

Kad paaiškinti, tai dėl šito kartais neprieina - vieno paklausinėja ir paskui kito, ir manęs nepaklausinėja. Dėl šito kartais gerai (juokiais). Bet kad paaiškinti nepaaiškina, neprieina. O tenai! Tenai mažiau vaikų ir iš karto prieina.

Tai tada apibendrinantis toks klausimas: jeigu dabar vėl reikėtų rinktis, eiti į didesnę ar į mažesnę mokyklą, kokią pasirinktum ir kodėl?

Mažesnę, nes mažiau vaikų būtų. Nu vat kokią mažesnę - jei vat Paežerius, nes mažiau vaikų, tiesiog geriau ten jaučiuosi, kai mažiau žmonių yra nei daugiau.

Bet o Paežeriuose, ne per mažai buvo?

Ne, užteko.

Gerai, ačiū tau už tavo skirtą laiką.

Gerai, ačiū tau už tavo skirtą laiką.
Mantas (vardas pakeistas)
8 klasė
Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinė mokykla
2023-04-25

Dabar kelintą klasę tu laikai?

Aštuntą.

Bet tu čia jau esi prieš tai mokėsis, kiek pamenu?

Jo.

Paežeriai buvo laikina stotelė.

Jo.

Tai kaip tau sekasi?

Gerai.

O tada, kaip manai, geriau čia sekasi mokytis ar Paežeriuose?

Ką žinau, vienodai.

Kur labiau patiko?

Čia.

Kodėl?

Ten išvis nebuvo, ką veikt per pertraukas. Čia bent klasiokų daugiau. Čia trisdešimt klasėj, o ten kiek, dešimt gal.

Tai dėl to ir labiau patinka?

Tai teoriškai.

O ką jūs veikiat su tais su draugais?

Ką žinau, viską.

O šitoj mokykloj tu pasitiki mokiniais?

Apskritai, ne tik klasiokais.

Ką aš žinau, gal ir jo.

O kaip Paežeriuose buvo? Labiau pasitikėjai ten ar čia?

Vienodai gal...

O šitoj mokykloj tu jautiesi bendruomenės dalimi ar nelabai?

Gal tenais...

Kodėl?

Ką aš žinau, mokytojai kaip mokytojai.

O čia jautiesi bendruomenės dalimi?

Jo, jaučiuosi.

Kaip manai, bendruomenė stipresnė ir labiau vienas kitais pasitiki ir rūpinasi čia ar Paežeriuose?

Vienodai.

Tvarkoj. O tau svarbu būti bendruomenės dalimi?

Jo.

Kodėl?

Kad jausčiausi kažkuo.

Tai turi, manai, kad turi kažkokį vaidmenį atlikti?

Tai mokinys...

O ar tau yra svarbu, ką apie tave kiti galvoja?

Nelabai.

Kaip dėl dalyvavimo mokyklos veikloje? Čia dalyvauji kokiuose renginiuose būreliuose?

Jo, vakar buvau (neaiškus įrašas).

O Paežeriuose vykdavo kas nors ar ne?

Ne.

Tai čia daugiau veiklos. O ne sportinėje, dar kokioj veikloj tenka dalyvauti? Su klase kokiuose pasirodymuose?

Ekskursijos būna.

O klasė apskritai dalyvauja kokiuose renginiuose kituose čia mokykloj?

Tai jo, reikia kartais.

Bet tu neįsitrauki į šitą veiklą?

Ne.

Kodėl?

Ką aš žinau, neįdomu.

O kaip su mokslais čia sekasi?

Gerai.

Tau lengviau čia mokytis ar Paežeriuose?

Gal ten.

Pažymiai kur geresni?

Čia, bet panašūs.

Per pamokas būni aktyviai įsitraukęs?

Aktyviai

Atsakinėji į klausimus, jeigu paklausia, ar pats ranką pakeli?

Pakeliu ranka...

Tvarkoj. O, apskritai, tavo koks požiūris į mokslą? Kaip manai, kokia nauda?

Nu tai reikia, reikia.

Ar kažkuo papildomai po pamokų domiesi, kažkokią sritį turi, kur tau būtų įdomu?

Jo, dviračiais.

Tai ką tu darai?

Tiesiog važinėju.

Kaip manai, ką naudingo išmoksti mokykloje, ką tau duoda mokykla?

Nežinau... Bendrauti su žmonėmis, visko...

Tai turiu omeny ne tik mokslai, bet ir kiti dalykai svarbūs yra?

Jo.

Ar čia yra kažkoks vienas mėgstamiausias dalykas iš pamokų?

Nelabai.

Ką norėtum veikti po mokyklos?

Į lauką eiti.

Turiu omeny, kokią ateitį įsivaizduoji pabaigus mokyklą?

Ai, į LSU.

Gerai, palyginus apskritai tas dvi mokyklas, ką galėtum pasakyti apie jas? Kokie skirtumai, kokie panašumai?

Čia gal du kilometrai nuo namų, o ten penkiolika-šešiolika. Čia daug didesnė. Tai į parduotuvę gali nueiti, o ten viena parduotuvė.

Būdavo ten, atveža į mokyklą, skambutis 8:15, o atveža 7:20. Valandą nėra veikti visiškai.

Čia tai ateini, kada nori.

Apie mokytojus, sakei, skirtumų kažkokių labai nematai?

Ne

Tvarkoj. Ar su draugais čia po pamokų tenka leisti laiką kartu ar ne?

Tenka.

Turi klasėje kažkokį artimą bent vienas draugą?

Tai jo.

Tai kuo užsiimat po pamokų?

Tai šiaip vaikštom. Bet aš į treniruotę einu po pamokų visą laiką.

Kaip galėtum apibūdinti savo santykius su klasiokais?

Gerai, su visais sutariu.

Kaip klasėje, apskritai, jauties saugiai, užtikrintai?

Užtikrintai.

Kaip manai, ar mokytojai čia sąžiningai vertina mokinius, vienodai visus?

Ką žinau, jo.

Ar yra čia bent vienas mokytoja, su kuriuo tu artimas jaustumeis ir galėtum, jeigu kyla bėda, paklausti?

Ne.

O Paežeriuose?

Gal ir būdavo.

Kaip manai, kodėl čia nėra tokio mokytojo?

Nes čia daug vaikų ir nespėja visi. Ten dvidešimt buvo, o čia penki šimtai.

Tvarkoj. O mokytojai čia deda pakankamai pastangų, kad visus išmokytų?

Jo.

Jeigu kam nors klasėje kas nors nesiseka, kaip mokytojas reaguoja?

Tai ten pas kitas mokytojas nuveda.

O papildomos pagalbos, asmeninio dėmesio?

Būna konsultacijos.

O per pamokas pačias daugiau dėmesio čia ar tenai?

Ką žinau. Panašiai.

O kaip pats elgiesi jeigu tau kažkas nors nesiseka per kokią pamoką ar apskritai kažkoks dalykas neišeina?

Ką žinau.

Bandai papildomai ieškot pagalbos, informacijos ar tiesiog palieki kaip yra?

Tai darau. yra kaip yra.

Supratau, ačiū už atsakymus.

Grėtė (vardas pakeistas)
8 klasė
Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinė mokykla
2023-04-25

Kaip tau šitoj mokykloj sekasi?

Gerai

O kokią klasę lankai dabar?

Aštuntą.

Kaip visas persikėlimas, kaip pavyko prisitaikyti?

Gerai, sakyčiau.

Tu viena iš senos klasės atvykai?

Ne, dar su drauge.

Kažkokių sunkumų, kažko ar patyrei?

Ne.

Lengvai įsiliejai?

Taip.

O kaip tavo dabartinė klasė?

Gera.

Kiek čia vaikų?

Dvidešimt aštuoni ar devyni, neprisimenu.

Jau pavyko susibendrauti?

Taip.

Kaip santykiai su klasiokais?

Geri.

Turi bent kokį artimą draugą?

Taip.

Kaip mokytojai?

Geri.

Skiriasi jie kažkuo nuo praeitos mokyklos?

Jo.

Kuo?

Nemoku pasakyti.

O tai jie griežtesni, daugiau reikalauja?

Kai kurie griežtesni.

Kaip tas griežtumas atrodo?

(neaiškus įrašas)

Kaip vertintum šitos mokyklos bendruomenę. Ar tu jautiesi tos bendruomenės dalimi?

Taip.

Ar tu pasitiki žmonėmis aplinkui?

Taip.

Tai jeigu kultų tau sunkumų, problemų arba sunku būtų, tai rastum, su kuo galėtum pasikalbėti?

Taip.

Manai, kad sulauktum palaikymo?

Taip.

O tau svarbu pritapti prie šitos bendruomenės?

Nėra skirtumo.

Kodėl?

Ką aš žinau.

Kalbant apie šitą mokyklą. Ką gali papasakoti apie šitos mokyklos popamokines veiklas?

Ką žinau, yra įdomios kai kurios. Yra daugiau būrelių.

O kažkokių renginių, švenčių?

Yra.

Įsilieji į kokius būrelius, dalyvauji?

Nelabai man įdomus jie.

O renginiai?

Dažniausiai įdomūs būna.

Kas čia vyksta?

Visokie vaidinimai, dainavimai.

Tai juose labiau dalyvauji?

Taip.

O su klase bendrai kažką ruošiatės, bendradarbiaujat?

Taip.

Ir kaip sekasi?

Gerai, nesipykstam.

O koks tavo vaidmuo, kai vyksta pasiruošimas renginiui?

Ką žinau, visi dirbam kartu.

O prisidedi priimant sprendimus?

Jo.

Lyginant su ana mokykla, ar čia yra kažkokių skirtumų dėl dalyvavimo?

Yra didelis skirtumas. Čia triukšmingiau ir daug kas reikalauja.

Čia apskritai dėl mokyklos atmosferos?

Taip.

O tas didelis mokinių skaičius dar kaip nors paveikia tave?

Ne, nieko daugiau.

Klasėje tas didelis skaičius vaikų trukdo?

Kartais triukšmas, daugiau nieko.

O kaip per pamokas? Kaip sekasi mokytis?

Galima sakyti gerai.

Geriau, sunkiau, palyginus?

Sunkiau.

Tai pažymiai krito?

Šiek tiek krito.

Tvarkoj. Kaip manai, ar atsistatys šitas?

Atsistatys.

Per pamokas nebūna nuobodu?

Ne

Tvarkoj. Kaip dėl papildomo kokio darbo po pamokų. Papildomai ruošiesi, skaitai, kažkuo domiesi? Turi sritį, kur savarankiškai kažką domiesi?

Dailė.

Planuoji gal su daile kažką?

Nelabai.

Kaip galvoji, ar mokykloje išmoksti ko nors naudingo?

Taip.

Pavyzdžiui?

Daug išmokina, ko nežinai.

Kaip jautiesi, jei koks nors dalykas per pamokas nesiseka?

Neliūdžiu, tiesiog bandau dar kartą.

Tai jei kas nors nesigauna, tai esi linkus..?

Bandyti dar kartą, paprašau pagalbos.

O mokymosi tempas?

Čia didesnis.

Kokie tavo ateities planai dėl mokslo?

Veterinare planuoju būti.

Planuoji studijuoti?

Taip

Tvarkoje. O su tėvais, mokytojais arba draugais pasikalbat apie ateities planus?

Jo.

Tai ką namie pasikalbat, pasvarstot apie ateitį?

Ką žinau...

Pati nutarei veterinariją?

Pati.

Gal turi pažįstamų, kas mokosi tai arba dirba?

Ne.

Grįžtant prie klasės. Kaip suprantu, santykiai geri. O su klasiokais po pamokų tenka leisti kartu laiką?

Jo.

Ką veikiat?

Išeinam į lauką, pasivaikštom.

O šiaip klasėje saugiai jautiesi?

Taip.

Nėra baimės eiti į pamokas?

Ne.

O apie mokytojus kalbant, sakai, jie šiek tiek griežtesni. Bet ar manai, kad jie sąžiningai elgiasi su mokiniais?

Taip.

Ar yra bent vienas mokytojas, kuriam jautiesi artima, kad tam mokytojui rūpi?

Ne.

O Paežeriuose ar buvo toks mokytojas?

Taip.

Kaip manai, kodėl neatsirado toks?

Tiesiog nesutapo mūsų nuomonės.

Jei reikėtų pagalbos kažkokios, pasipasakoti, tai ne mokytojas būtų?

Ne.

Supratau. O kaip šiaip su mokytojais sutari?

Gerai.

Užtenka per pamokas dėmesio, pagalbos?

Dažniausiai taip, bet kartais ir ne, nes dėl didelio žmonių skaičiaus.

Jeigu galėtum palyginti skirtumus, kaip vykdavo darbas klasėje Paežeriuose ir čia, kaip palygintum?

Paežeriuose būdavo keli mokiniai klasėje ir ten gaudavai daugiau dėmesio, o čia, dabar yra dvidešimt aštuoni vaikai, mokytoja nesugeba prieiti prie visų.

Tai jeigu kažkam kažkas nesiseka, tai mokytojas gali praleisti?

Ne.

Vis tiek padeda individualiai?

Taip.

Kaip sakytum, mokytojai stengiasi, kad visi išmoktų?

Taip.

Pabaigai - kur labiau patiko?

Paežeriuose.

Kodėl?

Nes ten mažiau mokinių, galėjai išeiti kažkur, nebuvo riksmų, šauksmų.

Tvarkoje. Aš daugiau klausimų neturiu. Ačiū už skirtą laiką.

Ieva (vardas pakeistas)
8 klasė
Miesto mokyklos mokinė
Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinė mokykla
2023-04-25

Tai tu dabar esi iš kelintos klasės?
Aštuntos.

Ir tu šitoj mokykloj visą laiką mokeisi?
Nuo penktos klasės.

Supratau. Tai tada labai paprastas pirmas klausimas: ar tau patinka čia mokytis?
Penkiasdešimt ant penkiasdešimt.

Kodėl?
Kažkaip norėtusi jaunesnių mokytojų, kitokių mokymo metodų. Bet šiaip, iš pincipo, tai viskas okey. Aplinka nebloga.

O kaip jautiesi šitoj mokykloj?
Jau dabar jau laikiu, kol išėsiu, bet šiaip, visą laiką problemų nebuvo. Gal tiesiog jau pabodo, norisi pakeisti aplinką.

O šitoj mokykloj jautiesi artima su žmonėm?
Taip.

Turi kažkokią artimų draugų grupę?
Aš šiaip su daug kuo sutariu. Ir su mokytojais neblogai, šiaip bendrauju.

O pasitiki kitais mokyklos mokiniais?
Labai priklauso kurie, žiūrint, ar santykiai mūsų sueis. Savo klasėje taip, bet iš kitų klasių būna visko.

Turi čia žmonių, su kuriais galėtum bet kada pasikalbėti, paprašyti pagalbos?
Tikrai taip.

Čia ir mokytojai, ir mokiniai?
Jo.

O tu jautiesi šitos mokyklos bendruomenės dalimi?
Taip, aš esu mokyklos taryboj.

Tai džiaugiesi būdama šitoj bendruomenėj?
Taip, nes jaučiuosi [neaiškus įrašas], galiu priimti sprendimus. Galiu pasitarti su kitais, jeigu ką.

Kaip manai, ką tau buvimas bendruomenėje, ir ypač aktyvia bendruomenės nare, ką tau duoda?
Reikia galvoti, kokius sprendimus priimti, kaip tai gali atsiliepti, jei priimsi netinkamą sprendimą. Išmoksti priimti kitų nuomonę, nes mūsų daug, priimti bendrą sprendimą kartu su kitais, komunikacija.

O, pavyzdžiui, panašus klausimas apie tai, kodėl tau svarbu būt bendruomenėje: ar tu įsivaizduotum, kas būtų kitaip, jeigu tu būtum nepritapsi, nedalyvautum veiklose, atsiribojusi, atsiskyrusi - kas pasikeistų?
Aš neįsivaizduoju savęs taip.

Supratau. Tai, žodžiu, tau svarbu būti bendruomenėje, bendruomenė patenkina poreikius. Tai kaip tu galvoji, ar šitos mokyklos visos bendruomenės nariai rūpi vienas kitam?
Aš manau, kad yra visokių žmonių. Yra tokių, kurie labai taip... Bet didesnė dalis žmonių, manau, rūpinasi vienas kitu.

Tai taip apibendrinant sakytum, kad yra bendruomeniški, vieningi žmonės, tokia stipri yra mokyklos bendruomenė, ar nelabai?
Tokiom gal grupelėm, sakyčiau, mokiniai. Pavyzdžiui mokiniai būna susiėję. Bet jei būna kokia užduotis, tai padarom bendrai kažką.

Supratau. Tada tu sakei, esi mokyklos mokinių taryboje, vedei pamokas, o kaip apskritai mokykloj mokiniai, ar dalyvauja aktyviai įvairiose veiklose, ar reikia labai stipriai skatinti?
Pas mus mokykloj yra lyderių klubas. Tam klube aš buvau, bet išėjau, nes turėjau kitų reikalų. Tai šiaip, sakyčiau, yra aktyvių mokinių tikrai. Gal nėra tos tokios labai

didelės galimybės visiems įsitraukti, nes būna ribotas, tarkim, skaičius - ten kokia paskaita, tai penki iš klasės. Bet šiaip, aš manau... Nu aišku, tas aktyvumas galėtų iš kitų stipresnis, bet yra aktyvių ir jie susirinks visada, kur reikia.

Supratau. Kas tas yra lyderių klubas - ką jie veikia ir kiek ten vaikų?

Net nežinau, kiek tų mokinių, dvidešimt gal tikrai. Nuo penktos iki aštuntos klasės. Jie aptaria mokyklos problemas, teikia direktorei pasiūlymus ar renginius organizuoja. Dažniausiai, žmonės yra, kurie veda tuos renginius. Dalyvuoja įvairuose konkursuose. Veda tas pačias pamokas kitoms klasėms.

O jie skirias kažkuo nuo mokinių tarybos?

Mokinių tarybos nėra, yra mokyklos taryba, kur yra penki mokytojai, penki tėvai ir penki mokiniai. Tai ten jau priima mokyklos svarbesnius sprendimus, ne dėl renginių, o tokius formalius.

Supratau. Kaip tau sekasi mokytis?

Neblogai. Galėčiau geriau, bet trūksta biškį tos motyvacijos. Bet kadangi kitais metais išeinu į aukštesnę mokyklą Marijampolėj, yra toks motyvacijos...

Aha, tai per pamokas būni aktyvi, atsakinėji į klausimus?

Taip.

O apskritai tau patinka mokytis?

Tuos dalykus, kuriuos suprantu - taip.

Tai kaip, pavyzdžiui, jautiesi ir ką darai, jeigu yra tema, kurios nesupranti, neišgina, nesigauna arba yra apskritai neįdomu?

Nueinu pas mokytoją, paprašau, kad man padarytų konsultaciją arba paklausia, kad galiu, kad suteiktų dėmesio.

Tai mokytojai pakankamai suteikia dėmesio, jeigu reikia pagalbos?

Jeigu prašau, tada taip.

Supratau. O kaip apskritai tu vertini mokslo naudą, kaip galvoji, ar ar yra svarbu eiti į mokyklą?

Aš manau, kad taip. Kažkaip kitaip būtų negerai.

Kaip manai, kodėl?

Tiesiog, besimokant, kad ir paprastą dalyką, vis tiek grupiniai darbai, komunikacija, taip toliau. Paskui ateity daug lengviau ir šiaip smagiau bendrauti su išprususiu žmogumi. Nes labai pasijaučia, kuris nelabai moka bendrauti, o kuris gali bendrauti, kuris žino, ką gali pasakyti.

Kaip manai, ar buvimas toj mokyklos taryboj, aktyvumas, tavo dalyvavimas anksčiau lyderių klube davė tau kažkokios naudos?

Taip, davė. Aš tapau daug drąsesnė. Supratau, kad reikšti mintis nėra blogai. Išmokau šiek tiek komandiško darbo labiau. Taip pat suprasti, kad ir tas lyderių klubas, ten visi automatiškai yra lyderiai, tai kad kartais reikia vieni kitiems nusileisti, išmokti pasiskirstyti pareigas.

O ar tu jau galvoji apie savo planus po mokyklos baigimo?

Pradedu galvoti.

Tu dabar eisi į gimnaziją ir po kur tu save įsivaizduotum?

Pirmiausia tai nueičiau į kariuomenę, o paskui tai studijuot. Aš noriu kažką su detektyvais, tais kriminalais. Man patinka spręsti visokius, kas atsitiko, kas ką padarė.

Tai žodžiu ieškotum to aukštojo išsilavinimo. O tai kaip kriminologijos pasirinkimas atėjo? Tiesiog knygas skaitai, filmus, ar turi kažkokių pažįstamų, kas ten dirba šitoj srity?

Pažįstamų šiek tiek, nelabai palaikau ryšius, bet žinau, kas tuo užsiima. Man [neaiškus įrašas], man patiko knygos tos [neaiškus įrašas].

O kaip namie, ar pasišnekat su su tėvais apie tai, kaip tau sekasi mokykloje?

Taip, tik jiems nepatinka, kai aš lyginu save su kitais. Bet šiaip jo, aptariam.

Tai sakytum tėvai yra įsitraukę į tavo ugdymo procesą.

Taip.

O apie ateitį irgi kalbat, pasidalinat mintimis?

Taip. Neseniai kalbėjom, tai jie kaip ir pritaria mano visiems sprendimams, tik kad kartais siūlo, ką pakeisti, ko nedaryti.

Tu gal turi brolių seserų?

Taip, turiu du jaunesnius.

Supratau. Taip kaip manai, ar tau buvimas - čia šiek tiek grįžtu atgal prie aktyvumo tavo - buvimas mokyklos taryboj ir panašiai, ar tau padėjo kažkaip lengviau mokytis, kažkokios naudos, ne tik kad ten bendravimui ir taip toliau, bet ir patiems mokslams?

Taip, nes visas šitas mane privedė prie sprendimo, kad aš mokiniuos ne Vilkaviškyje, o vis tiek didesnė mokykla, daugiau žmonių, nauja aplinka, aš turėsiu susibendrauti su naujas žmonėmis. Tai visas šitas labai padėjo.

Gal tada gali šiek tiek pabandyt plačiau pakomentuot, kodėl galvoji, kad didesnė mokykla yra geriau? Ko tikiesi iš jos?

Aš labai noriu pakeisti savo aplinka, susipažinti su naujais žmonėm. Net nežinau... Vis tiek, kažkaip, turiu vilčių, kad ten aukščiau galiu pasiekti. Žinau, kad ten labiau paruošia egzaminams, taip pat girdėjau, kad mokytojų metodai mokymo kitokie. Bet jeigu ką, visada turiu galimybę grįžti.

Žodžiu, apibendrinant, suprantu, kad laikai, kad naujos pažintys, nauji naujos idėjos, nauji žmonės tau atvers daugiau kelių, įkvėpimo ir taip toliau.

Taip.

Supratau. O kaip klasėje, kokie santykiai su klasiokais, kaip jautiesi?

Man asmeniškai geri, su visais sutariu, nėra, kad su kažkuo pykstuosi ir taip toliau. Net jeigu šiek tiek nemėgsti to žmogaus, jei yra reikalas, vis tiek sutariu.

Saugiai jauties klasėje?

Taip.

Nėra baimės neteisingai atsakyti, suklysti?

Tikrai ne.

O yra artimų draugų iš klasės ar mokyklos?

Keturios draugės.

O jūs ir po pamokų gal kartu leidžiant laiką ar tiktais mokykloje?

[neaiškus įrašas]

Supratau. Kaip manai, jeigu reiktų pagalbos, tai klasėje būtų žmonių, kurie tau tą pagalbą kažkokią suteiktų?

Taip.

Kokie santykiai su mokytojais? Kaip vertini mokytojus?

Priklauso, koks mokytojas. Yra tokių, su kuriais tikrai labai gerai sutariu, yra tokių, su kuriais gal šiek tiek prasčiau. Bet nėra to, kad nuvertintų ar kažkaip specialiai bandytų sutrukdyti.

Ar yra bent vienas mokytojas, kuriam arba kuriai tu jautiesi ar artima, su kuo galėtum pakalbėti ne apie mokslus?

Taip. Istorijos, auklėtoja, muzikos mokytoja.

Kuo tos mokytojos pasižymi, kodėl jos yra tokios artimos?

Moka išklaudyti, turi daug patirties skirtingais dalykais. Pavyzdžiui, mūsų auklėtoja yra jauna, istorijos mokytoja yra viresnė. Su visom mokytojom šnekam skirtingom temom, turi patarimų.

Apskritai paėmus, kaip manai ar mokytojams čia yra svarbu, kad mokiniui pasisektų?

Manau, kad taip.

Jie deda, tavo manymu, pakankamai pastangų, kad padėtų?

Tie, pas kuriuos mokausi, taip. Bet kiti mokytojai, aš nežinau.

Kaip galvoji, ar mokytojai yra sąžiningi ir vienodai vertina mokinius?

Lyg ir jo, kažkaip nesusidūriau. Jeigu kažko neištaiso, nueini pasiklausi ir viskas būna gerai.

Kaip, pavyzdžiui, mokytojai elgiasi, jeigu kas nors klasėje ko nors nesupranta?

Jeigu tas žmogus, kuris nesupranta, kreipiasi, mokytojas ateina padėti. Jei nesikreipia, mokytojas galvoja, kad jis nenori suprasti.

Bet šiaip manai, kad to tau asmeninio mokytojų dėmesio užtenka?

Taip. Nu čia irgi žiūrint, kurie, bet pagrinda taip.

Supratau. Daugiau klausimų nebeturiu, ačiū.

Kotryna (vardas pakeistas)
6 klasė
Miesto mokyklos mokinė
Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinė mokykla
2023-04-25

Aš noriu paklaust kokioj klasėj tu mokaisi 6 klasėje.

Gerai, tai tada nuo pačio paprasčiausio klausimo galim pradėt - kaip tau, ar tau patinka čia mokytis?
Patinka.

Kodėl?
Tiesiog didelė mokykla, joje smagu. Mokytis lengviau, mokytojos nepastebės, jeigu sukčiauji. Tiesiog smagu, nes klasė gera, bendrauja, turi daugiau su kuo pabendraut. Nes mažesnėj klasėj gal būsi labiau vienišas, jeigu nepritampi. O čia daugiau pasirenki, su kuo bendrauti.

O tu esi mokeisi kažkokioj kitoj mokykloj ar visą laiką šitoje?
Pradinėj buvau.

Bet čia irgi Vilkaviškio ir po to nuo 5 klasės?
Taip.

Tvarkoj. o kaip jautiesi šitoj mokykloj apskritai?
Gerai, visai smagu

Ar jautiesi artima su žmonėmis čia?
Ne visais. Bet yra žmonių, su kuriais tikrai yra smagu pasikalbėti, pabendrauti.

O apskritai, jeigu reiktų taip pažiūrėt plačiau, ar pasitiki mokiniiais šitoj mokykloj?
Nu apie mokyklą negaliu kalbėti, nes yra tokių, kad ir vagia. Bet yra tikrai daug gerų mokinių, kuriais gali pasitikėti.

O mokytojais?
Nu nežinau. Yra tikrai fainų, bet yra ir tokių, kur yra nusižiūrėję savo mėgstamiausius ir kitų labai nemėgsta.

Jeigu tau kiltų, sakykim, kažkokių sunkumų, problemų, tai čia atsirastų žmonių su kuriais galėtum pasikalbėti ir paprašyti pagalbos?
Tikrai taip.

Na o apskritai, ar jautiesi šitos mokyklos dalimi?
Manau, kad visi kažkiek esam bendruomenės dalis.

O kažkokią vienybę jaučiat ar nelabai?
Nu kaip kada.

Kada jaučiat, kada ne?
Nu tai gal kai būna kokie sunkumai, vis tiek reikia susivienyti, išsispřęsti.

O apskritai tau svarbu būti bendruomenės dalimi, įsitraukti jos veiklas?
Nu šiaip įdomiau gyvent, kai įsitrauki, yra daugiau atsiminimų tokių. O man labiau patinka dalyvauti nei būti kamputyje, stebėti visus.

O tau yra svarbu, ką kiti apie tave galvoja, kokią nuomonę apie tave turi?
Anksčiau labai svarbu, bet dabar kai tyčiojasi pradėjau tiesiog nekreipti dėmesio. Jie turi savo nuomonę, aš savo.

O grįžtant dar prie to bendruomeniškumo jausmo, tai kaip manai, vienija kažkas jus bendrai ar ne?
Gal vienija.

Gerai. Sakei, esi aktyvistė, dalyvauji renginiuose?
Taip.

O su klase kažkokiuose renginiuose bendrai dalyvaujat?
Mūsų auklėtoja, pavyzdžiui, labai domisi Holokaustu. Ir būna, kada tam tikras dienas Holokausto renginiai. Ir aš visada mintiną tekstą sakau. Su klase - aktyvi klasė mes - į

ekskursijas daug važiuojam, aukojam visokius maisto produktus, dabar šuniukam renkam maistą.

Čia būtent su klase ar apskritai mokykloje aukojat?

Nu tai būna akcijos, kai visa mokykla, o dabar šuniukam tai klasė sugalvojo.

O tai gal tu esi klasės kokia seniūnė?

Ne.

Bet jeigu kažką klasėj sprendžia, tai tu įsitrauki į sprendimų priėmimą, nelauki, kol lieps kažką daryt?

Aš pasakau savo nuomonę dažniausiai.

Tvarkoj. O mokyklos tarybai kokioj čia yra tokia.

Yra, bet aš nesu. Norėjau eit, bet viena nelabai, o draugės nenorėjo. Bet planuojam nuo kitų metų įsitraukti.

O kaip tau čia sekasi mokytis?

Gerai. Bendras vidurkis beveik 10 gaunasi.

Tai per pamokas aktyviai įsitrauki, nenuobodžiauji?

Stengiuosi. Bet per kai kurias neina, tiesiog, mokytoja pasakoja, labai nuobodu būna.

Apskritai tau patinka mokytis?

Patinka mokintis, bet namų darbus nelabai.

Bet darai per sukąstus dantis ar kartais ir nepadarai?

Padarau aš visada. Nes vis tiek pareiga tokia.

Supratau, o klasėje aktyviai atsakinėji į užduotus klausimus?

Jeigu žinau, tai atsakinėju.

O ar patinka tau apskritai kažką naujo sužinot, kažkokių naujų dalykų išbandyt?

Jo, patinka.

Ar turi temų, arba yra gal mokykloje pamokų, kur tu papildomi kažką skaitai, kažkokį darbą darai, domiesi pati savarankiškai?

Yra, per gamtą dažniausiai. Per geografiją, jeigu labai patinka.

Apskritai, kaip manai, tu kažką naudingo išmoksti mokykloje?

Tai manau, kad jo. Nes užaugsi, po to savarankiškai gyvensi, ir tą, ką išmokai, galėsi pritaikyti.

O kalbant ne tik, pavyzdžiui, ne tik apie pamokas, bet apskritai apie visą tavo buvimą mokykloje, ką tau mokykla duoda?

Tiesiog būna smagu su draugėm pabūti, nes per atostogas ar kokį nuotolinį mokymąsi, nu tokios... Tokio vaibo nėra. Daug geriau, kai su draugais gali pasišnekėti. Per pamokas gali kartais irgi pasišnekėti, jeigu labai nuobodu. Per nuotolinį tu tiesiog vienas sėdi už ekrano ir...

Kaip manai, tu be tų akademinų žinių kažko dar išmoksti, kažkokių įgūdžių naudingų?

Manau, kad jo.

Gal pavyzdžių gali pateikti?

Nu pavyzdžiui, per technologijas maistą išmoksti, mokykloj išmokstu labiau bendrauti su kitais. Tiesiog mokaisi bendrauti, gal draugą kokį įžeidi, gal kitą kartą pasimokinai, kad jau nedaryti taip.

Jeigu tau, tarkim, kyla koks nors sunkumas, kažko nesupranti jau ten ilgą laiką, sakykim, kažkoks pažymys gal blogesnis, kažkoks iššūkis akademinis, kaip tu reaguoji?

Tiesiog, jeigu blogą pažymį gaunu aš stengiuosi paklausti mokytojos, ar galima išsitaityti. Jeigu ne, tiesiog stengiuosi daugiau mokintis kita tema, kad gaučiau didesnį pažymį ir mano vidurkis pakiltų.

O, pavyzdžiui, čia dabar visiškai tavo nuomonė, kaip įsivaizduotum, jeigu vaikas nedrąsiai jaučiasi mokykloje, jis neturi čia daug draugų ir taip toliau - jam lengviau ar sunkiau mokytis?

Nu, mokintis gal, nemanau, kad turi didelę įtaką. Bet gal tiesiog į mokyklą eiti noras nėra toks didelis, nes jam liūdniau, per pamokas gal ir nuobodžiau sėdėti, bet vis tiek, jis turi pabandyti kitus užkalbinti, pabandyti pritaipiti.

O tu esi turėjęs tokių situacijų, kai yra liūdna, nenori eiti į pamokas ir tada dar reikia mokytis? Kaip per pamokas jauties?
Nu tiesiog... Nežinau... Liūdna. Galvoj visai kiti dalykai, nelabai rūpi tos pamokos.

Gal tu turi kažkokių įsivaizdavimų, svajonių, ką norėtum po mokyklos veikti?
Turiu.

Gal pasidalinsi?
Aš norėčiau būti gydytoja.

Tai jau kažkokį universitetą konkretų žiūrėjai ar tiesiog čia dar bendras toks?
Žiūrėjau Klaipėdoj, bet nenoriu aš į Klaipėdą.

O tu turi gal pažįstamų, iš draugų, šeimos, kas dirba gydytoju, ar kaip sugalvojai?
Nežinau, tiesiog kažkada mano tėtis pasakė, kad esu gabi, galėčiau būti, po to pasidomėjau, man patiko tas darbas. Mama yra slaugės padėjėja, kaimynę turiu daktarę.

Jūs Vilkaviškyje gyvenat, ar tu atvažiuoji?
Ne, mane vežioja.

O apskritai, kaip namuose, jūs pasišnekat apie tai, kaip tau sekasi mokykloje?
Jo, kalbam apie pažymius. Jeigu gaunu prastesnius, tai visada sako, kad nereikia stresuoti, tai tik pažymys, tik šį kartą nepavyko.

O apie tavo ateities planus, sakei, paskatino tave, tai tokia užvedė ant kelio -pasišnekat apie ateitį?
Dažniausiai su vyresne sese kalba.

O tai tavo sesė jau pabaigus mokyklą?
Ne, devintokė.

Sesuo irgi planuoja kažką studijuot universitete po mokyklos?
Jo, planuoja.

O tai turi kažkokių, nežinau, pavyzdžių, nebūtinai šeimos, šiaip kažkokių, kurie tave įkvepia, norėtum būt tokia kaip tie žmonės, nu tokių įkvėpėjų?
Nežinau, kad nelabai.

Tvarkoj. O su draugais pakalbėt apie ateities planus?
Jo, kalbamės.

Ir paprastai apie ką pasišnekat?
Bandom susiderinti, gal kad į vieną universitetą eiti, kalbam apie kokias profesijas norėtume įgyti.

Supratau. Kaip klasėje tavo santykis su klasiokais, kaip apibūdintum?
Nu įvairūs - su vienais sutariam labai gerai, nes jie tiesiog yra lengvesnio būdo žmonės. O kiti tokie labai užsispyrę, neina nieko pasakyti, tokie pikti, kurie mušasi.

Supratau. Klasėje turi bent vienas artimą draugę arba draugą?
Turiu dvi drauges.

Tai jūs su jom po pamokų irgi gal leidžiate kartu laiko kažkiek ar nelabai?
Dažniausiai aš einu į autobusą, bet jeigu geras oras ir būna mažiau namų darbų, tai einam į kokią kavinę, per atostogas susitinkam.

Supratau. O tai šiaip, apskritai, klasėje saugiai jautiesi ir mokykloj?
Gan saugiai.

Bet yra kažkoks neužtikrintumas?
Būna, kad sutinki kokių vaikų koridorij, taip nemaloniai pasijauti.

Sakei, čia dalyvauja veiklose, ar kokį būrelį, nepamenu, ar minėjai, lankai ar ne?
Lankau būrelį.

Čia mokykloje ar kažkur kitur?
Čia lankau dailės būrelį ir kitus lankau piešimo būrelį.

Supratau. O kaip mokytojai, kaip sutari su mokytojais?
Šiaip gerai. Yra ten kelios mokytojos, kurios labai manęs nemėgsta, bet tiesiog galvoju, kad greičiau ta pamoka pasibaigtų ir eiti į kitas pamokas.

O yra artimų mokytojų, su kuriais galėtum pasikalbėti?
Yra.

Kaip galvoji, mokytojai čia sąžiningai elgiasi su mokiniais? Vienodai vertina?
Ne visi. Yra tokių, kurie nusižiūri savo mėgstamiausius ir kitus labai nuvertina.

Tai mokais pas tokį mokytoją?

Mokausi.

Čia ne vien taip manai apie tą mokytoją?

Visi galvoja, išskyrus tas, kurį mėgsta.

Supratau. O šiaip, mokytojai, kaip manai, mokytojams rūpi, kad išmokytų mokinius gerai?

Manau, kad taip. [Neaiškus įrašas] ... pyksta, kad, va, jie aiškina, o mes, tarkim, kvailiojam.

O jeigu yra, pavyzdžiui, mokinys, kuriam kas nors per pamoką nesiseka, kaip mokytojas tada elgiasi?

Pavyzdžiui, matematikos mokytoja kviečia į konsultacijas. Mūsų pradinių klasių tiems, kas supranta, prašydavo, kad eitume paaiškinti, nes kai mokytoja paaiškina, vaikai nesupranta taip, kaip vaikai aiškina.

Tai, žodžiu, mokiniai vienas kitam čia irgi padeda. O individualaus dėmesio per pamokas užtenka?

Dažniausiai paaiškina bendrai visai klasei, dažniausia nebūna, kad vienas vaikas nesupranta. Bet jeigu vienas nesupranta, vis tiek paaiškina visiems, patikslina.

Uždaviau visus savo klausimus. Ačiū ir sėkmės tuomet.

Andrius (vardas pakeistas)
8 klasė
Miesto mokyklos mokinys
Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinė mokykla
2023-04-25

Tai aš tik noriu tada pirmiausia paklaust, kelintoj klasėj tu mokaisi dabar?
Aštuntoj.

Tu visą laiką šioje mokykloje mokeisi?
Nuo penktos klasės, taip.

Labai paprastas pirmas klausimas - ar tau patinka čia mokytis?
Taip, patinka, patinka atmosfera, patinka mokytojai, draugai.

Gerai jautiesi šitoj mokykloj?
Taip.

Ar turi artimų žmonių šioje mokykloje?
Taip, turiu draugų, daug pažįstamų.

Ar tu pasitiki mokiniais šitoj mokykloj?
Taip, kurie yra mano draugai, tais tikrai pasitikiu.

O taip žiūrint bendriau į mokyklą, kaip manai, ar yra čia stipri bendruomenė susiformavusi?
Mokinių?

Apskritai, mokyklos.
Taip, būna mokykloje renginiai, man patinka, kaip ten viskas organizuota, tokia bendruomenė stipri.

Tai jeigu tau iškiltų kažkokių sunkumų, kažkokių problemų, tai turėtum, į ką kreiptis pagalbos?
Taip.

O tu pats jautiesi tos bendruomenės dalimi?
Taip, tikrai. Ir dalyvaut tekę.

Tau svarbu būt bendruomenės dalimi, kokiame nors kolektyve?
Niekas nenori būti atstumtas, tai aišku. Svarbu būti priiintam.

Supratau. Tu, sakei, dalyvauji kažkokiuose renginiuose. Tai dažnai čia įsitrauki į papildomas veiklas?

Nu tai kokį renginį vest tai nelabai, bet šiaip padedu, jei reikia su klase kažkur dalyvauti, niekada neatsisakau.

Kaip vyksta, pavyzdžiui, pasiruošimas kokiam nors renginiui?

Nu tai vyksta daug repeticijų, jeigu reikia kažką dainuot ar kokį pasirodymą sukurti, daug repetuojam.

Jeigu galėtum papasakoti, kaip tavo vaidmuo atrodo per pasiruošimą, ką galėtum įvardinti?

Mūsų klasėj gal nėra kokio išskirtinio, kuris ten aukščiau už visus kitus, mes maždaug vienodi, tai tuos vaidmenis pasiskirstom.

O kažkokių būrelių lankai?
Žaidžiu krepšinį.

Čia mokykloj?
Ne, čia yra Vilkaviškyje.

Supratau. Kaip apskritai sekasi mokslai čia?

Mokslai gerai sekasi, gerus pažymius gaunu, viskas aišku, mokytojai gerai išaiškina viską.

Tai per pamokas, kaip galėtum apibūdinti, aktyvus būni, jeigu klausia, atsakinėji?
Priklauso nuo dienos gal. Kai būna geresnė diena...

O apskritai patinka mokytis ar ne?

Dabar, kai šiltesni orai, gal labiau norisi būti lauke, nei sėdėti prie knygų, bet šiaip randu motyvacijos.

Ar turi kokią temą sritį, kur, pavyzdžiui, papildomai domiesi po pamokų, skaitai kažką papildomai?

Dabar nelabai, bet tikiuosi ateity surasiu kokią sritį. Dabar vienintelė popamokinė veikla yra krepšinis, bet daug laiko užima, tai užtenka.

Kaip manai, kokia yra mokslo nauda ir ar svarbu mokykloje mokytis?

Tai manau, kad svarbu, nes gauni išsilavinimą, paskui gali stoti į universitetus ir ieškoti gero darbo, pelningo.

Ar mokykla dar kažką gali suteikti naudingo apart akademinį žinių?

Pasitikėjimo savimi - tarkim, pristatymas koks prieš klasę, kokių projektų. Viešo kalbėjimo baimės įveikimas.

Kaip tu elgiesi ir kaip jauties, jeigu, pavyzdžiui, yra kažkoks dalykas, kuris tau nesiseka, nesupranti, gal yra mažiau įdomus, ir gal ten pažymys koks prastesnis išėjo?

Bandau išsiaiškinti, kur padariau klaidą, kad neliktų sprangų ateityje.

Žodžiu, nemeti, o sprendi problemą. O, jeigu reikia, randi, į ką gali kreiptis pagalbos.

Taip, galiu pasiklausti draugų, mokytojų.

Supratau. O kaip tu įsivaizduoji savo ateitį po mokyklos baigimo?

Tai stojimas į universitetą. Dar srities nesu pasirinkęs, bet artimiausiu metu noriu išsirinkti, įstoti, jį baigti, tada ieškotis darbo pelningo, kuris man patiktų.

Tai manai, kad mokykloje gali gauti tuos pagrindus tai sėkmingai ateičiai?

Manau, kad taip.

Kaip šeimoje, pavyzdžiui, jūs pasišnekame apie tai, ką norėtum veikti?

Taip, vis paklausia manęs. Aišku, nespaudžia, duoda laiko.

Apie tai, kaip sekasi čia mokykloj?

Taip, viską, kas aišku, kas ne.

O tu turi gal vyresnių brolių, seserų ar kažkokių giminaičių?

Brolių, seserų ne.

Aš tiesiog klausiu dėl to, kad noriu paklausti, ar tu gal pažįsti, kas yra baigę universitetą, kažkokį darbą susiradęs. Gal kažkokį pavyzdį turi, kuo norėtum sekti? Pavyzdžio kaip ir neturiu, tiesiog bandau savo tikslų siekti.

Supratau. Grįžtant prie tavo klasės: tai kaip jautiesi klasėje, kokie tavo santykiai yra su klasiokais ir, apskritai, kaip klasėje bendraujat?

Viskas gerai. Klasė, mano manymu, vieninga. Visi draugiški, visi, iškilus bėdai, padės. Jaučiuosi labai gerai.

Kaip tu galvoji, ar tai, kad tu esi išitraukęs į bendruomenę, saugiai čia jautiesi, esi aktyvus narys, ar tau kažkaip tai padeda geriau mokytis?

Ne gal. Tiesiog nuo pirmų klasių man sekdavosi, tai atėjo ir į vyresnes klases.

Taip, bet kaip įsivaizduoji, nebūtinai apie tave, bet apskritai, žmogui, kuris yra atsiribojęs, nepritapęs, ar jam gali tai paveikti kažkaip pasiekimus?

Jeigu žmogus atstumtas, nepriimamas į bendruomenę, per psichologiją gal gali kirsti. Sunkiau. Viskas įmanoma, bet sunkiau.

Tu mokykloje nesi pastebėjęs tokių atvejų, kad yra kažkoks mokinyš, kuris, galbūt, na, yra sau, atskirai, dėl savo pasirinkimo ar kažkokių kitų priežasčių, ar jam sunkiau kažkaip?

Pats pastebėjęs tai nesu.

Supratau. Apie mokytojus, tada, galima pakalbėt. Ar šitoj mokykloj, bent jau tuos mokytojus, pas kuriuos mokaisi?

Moka išaiškinti visas temas, visas gerai, suprantu, ko nori iš manęs. Būna diferencijuotos užduotys silpnesniems ir stipresniems, paskirsto pagal galimybes.

Tai sakytum, kad mokytojais sąžiningi yra, vienodai vertina mokinius?

Nu nemanau, kad turi kažkokių numylėtinių.

Ar yra bent vienas mokytojas toks artimesnis, su kuriuo galėtum pakalbėti, nebūtinai apie vien mokslus, bet šiaip?

Tai su auklėtoja.

Supratau. O mokytojų pagalbos, dėmesio per pamokas užtenka? Suteikia visą pagalbą, jeigu reikia?

Tikrai suteikia galimybę visiems klausimams, į visus atsako, tai manau taip.

O, pavyzdžiui, jeigu yra koks mokinys, kuriam kas nors nesiseka, jis ko nors nesupranta, kaip mokytojai paprastai reaguoja?

Tai bando kiek įmanoma išaiškinti per pamokos laiką, bet yra konsultacijos, suteikia

galimybę mokiniui į jas ateiti, tai ten su mokiniu daugiau dirba.

Ačiū tada, daugiau klausimų kaip ir neturiu.

Akvilė (vardas pakeistas)
6 klasė
Miesto mokyklos mokinė
Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinė mokykla
2023-04-25

Kelintoj klasėj dabar mokaisi?
6 klasėje

Tu visada šitoj mokykloj mokeisi?
Taip.

Tai tiesiog nuo pačio paprasčiausio klausimo pradėsiu: ar tau čia patinka mokytis?
Taip.

Kodėl?
Čia mokytojos labai įdomiai pasakoja pamokas ir rūpinasi, ar mes suprantame, ir, jei nesuprantame, padeda mum.

Apskritai, kaip tu jautiesi šitoj mokykloj?
Gerai. Niekas iš manęs nesišaiपो...

Tai saugiai?
Taip.

Kaip, bendrai paėmus, tu jautiesi artima su žmonėmis šitoj mokykloj ar nelabai?
Su savo klase taip.

O kitų kažkokių pažįsti žmonių, ne iš klasės?
Kelis taip, bet pagrinde iš klasės.

Ar tu pasitiki tais mokiniais savo klasėje?
Turiu artimus, kuriais pasitikiu.

Tai manai, kad jeigu tau reiktų pagalbos kažkokios, kiltų kažkokių sunkumų, tai ne visi būtų pasiruošę padėti?
Manyčiau taip.

O kaip yra su mokytojais?
Kaip ir visos mokytojos tikrai padėtų.

Tai vis tiek turi bent vieną kitą žmogų, su kuriuo galėtum pasikalbėti, paprašyti pagalbos?
Taip.

Tvarko. O tu jautiesi šitos mokyklos bendruomenės dalimi?
Taip.

Toks kažkoks bendruomeniškas, vieningumas jaučiasi ar nelabai?
Labai jaučiasi.

Gal gali kažką išsiplėst?
Jaučiasi, iš tiesų. Kai visi dalyvauja renginiuose, atsakau už klasę dažnai.

O tu gal esi klasės seniūnė?
Nea.

Tvarkoj. Kaip manai, ne tik šitoje mokykloje, bet tau svarbu įsilieti į kokią nors bendruomenę, būti jos dalimi?
Taip.

Kodėl?
Tiesiog, geriau jaučiuosi.

Kaip manai, ką tau buvimas bendruomenėje duoda?
Man būna jaukiau.

Supratau. O apskritai, tau rūpi, ką apie tave galvoja žmonės bendruomenėje?
Rūpi.

Kaip manai, čia mokykloje bendruomenės nariai vienas kitu rūpinasi?
Manyčiau, kad rūpinasi, tikrai.

Ar tu įsitrauki į mokyklos veiklas?
Stengiuosi renginiuose dalyvauti, būreliai po mokyklos.

Tavo klasė dalyvauja, kažkokių pasirodymų daro, jeigu reikia?
Taip.

Tai kaip jums sekasi?
Būna visada labai smagu.

O tavo koks vaidmuo, sakykim, kada vyksta koks nors pasiruošimas? Ar galėtum papasakot, ką darai paprastai?
Mes pagrinde visi kažką kartu atliekam. Stengiamės išmokyti žodžius, šokį.

Bet tu labiau, sakykim, duodi pasiūlymų, padedi priimti sprendimus ar labiau...?
Aš padedu priimti sprendimus.

Tvarkoje. O kaip sekasi tau mokytis?
Labai gerai, pabaigiau be aštuonetų.

Kokios pamokos labiausiai patinka?
Anglų, matematika ir IT.

Ką planuoji veikti po mokyklos baigimo?
Nesu tikra, bet kažką su tiksliais mokslais.

Bet, žodžiu, kažkur tęsti jau aukštesniam lygmeny?
Taip.

O apskritai, tau patinka mokytis?
Žiūrint, kuriuos dalykus. Man nelabai patinka lietuvių kalba, istorija. Bet anglų man labai patinka.

Ar turi kažkokių temų, sričių, kur pati domėtumeisi, dėtum papildomo darbo?
Papildomai apie kosmosą man labai patinka domėtis, apie kitas šalis, geografija.

Supratau. O tai, pavyzdžiui, jeigu susiduri su situacija, kai tau kas nors neišeina, ten pažymį kažkokį blogesnę gauni arba, tiesiog, nesupranti, kaip tu elgiesi, kaip jautiesi?
Stengiuosi labiau pasidomėti, naudojuosi internetu, o jeigu neišeina, prašau suaugusiųjų pagalbos.

Tai žodžiu, nemeti į šalį.
Ne.

Ar mokytojai suteikia kažkokią pagalbą?
Taip, labai suteikia.

Sakei, norėtum kažką su tiksliais daryt ateity. Kodėl būtent su šita sritimi?
Man ta sritis domina, mano matematikos mokytoja labai skatina.

O kaip namuose, ar turi kažkokių pavyzdžių?
Taip, mano brolis baigęs IT.

Tai, žodžiu, šioks toks pavyzdys yra, kur eiti. O jis čia irgi mokėsi?
Jis Aušroj mokėsi.

Supratau. O kaip namuose, su tėvais pasikalbi apie tai, kaip tau sekasi?
Su mama taip.

Žodžiu ir apie ateitį truputį pasikalbat. Tai koks požiūris yra į tą domėjimąsi ta sritimi?
Geras, labai skatina.

Supratau. Ar su klasiokais, pavyzdžiui, irgi pasikalbat apie ateitį, apie tolimesnius planus?
Su kai kuriais taip.

Tai koks yra bendras toks požiūris?
Daugelis nori pabaigti dvylika klasių, stoti į universitetą.

Kaip manai, kodėl?
Manau, kad taip patogiau ir jiems labiausiai priimtinas būdas.

Apskritai, kaip galvoji, ar mokykla tau suteikia kažkokių reikiamų žinių ir įgūdžių?
Manau, kad taip. Vis tiek išmoksti kiekvienoje srityje kažką. Nors ir nepatinka, vis tiek, sužinai, kaip tai daryti.

Žodžiu, manai, kad mokykloje mokytis yra...
Naudinga.

Gerai, o tada be akademinų žinių, apskritai, ką mokykla tau duoda, kaip manai?
Ir bendravimą ir bendradarbiavimą.

Kaip manai, ar tai yra naudinga?
Manau, kad naudinga, reikia tokių įgūdžių.

Kaip galvoji, kur juos gali pritaikyti?
Ateity susirasti draugų, jeigu įmonę turėsi...

Grižtant prie tavo klasės, kaip, apskritai, klasėj būtent jautiesi?
Manau, kad gerai. Visi palaiko vienas kitą.

O kaip per pamokas, nėra nedrąsu kelt ranką ir pasakyti neteisingą atsakymą?
Kartais būna.

Čia dėl mokinių, dėl mokytojų – kodėl?

Man pačiai baisu suklyst.

Ar yra bent vienas mokytojas, kuriam artima jautiesi, su kuo galėtum pasikalbėt?

Taip. Dailės, anglų mokytoja ir auklėtoja.

Kodėl jos tokios artimos, kuo jos išsiskiria?

Su dailės mokytoja daug bendrauju, nes einu pas ją į būrelį. Anglų papildomai irgi dirbu. O auklėtoja yra auklėtoja.

Supratau. Kaip manai, ar mokytojams rūpi, kad mokiniui pasisektų? Visi mokytojai sąžiningai vertina?

Manyčiau, kad taip. Mūsų kūno kultūros mokytojas dviejų mergaičių tik nemėgsta.

Supratau. O ar užtenka dėmesio, sakykim, per pamokas iš mokytojų?

Užtenka.

Jeigu kas nors kokiam nors mokiniui nesiseka, taip kaip elgiasi mokytojas?

Paprašo po pamokų ateiti, pamokina, kaip daryti.

Žodžiu, manai, kad viskas yra tvarkoj. O tavo nuomone, pavyzdžiui, jeigu tu neturėtum čia draugų, būtum nepritapus prie bendruomenės, kaip manai, ar tau būtų lengviau dėl to ar sunkiau mokytis?

Sunkiau, tikrai.

Kodėl?

būtų nedrąsu, vis tiek, nežinai mokytojų dar. Žmonės gal šaipysis, jei ne taip atsakysi.

Supratau. Jeigu reikėtų rinktis didelę mokyklą arba mažesnę, ten kur yra koks 50 vaikų, kur tu norėtum mokytis?

Gal didelėj. Vis tiek, didelėj geresnės galimybės.

Kokios galimybės?

Pavyzdžiui, turiu draugę iš mažesnės mokyklos, ir tikrai pas mus stipriau mokina.

Supratau, ačiū už atsakymus.

Summary

“Effects of school closures on students: Changes in noncognitive outcomes”

The aim of this paper was to find out whether larger schools have better non-cognitive outcomes and whether the transfer of children from a rural school would increase outcomes (on a personal level) and future expectations. The study was based on two main assumptions:

1. In a larger school, due to more intense social relationships, pupils will participate more in school activities, identify more with the community and have higher expectations for further education and careers compared to children from a smaller school.
2. Children transferred to a larger school should show increased non-cognitive scores and higher expectations.

Four hypotheses follow the above-mentioned assumptions: 1) A student who is better embedded in the school community (higher participation and identification rates) will have higher expectations for the future; 2) Pupils in a very small rural school (about 50 children) will have lower expectations than pupils in a larger school (about 200 children); 3) Participation and identification will be higher in a larger school (about 200 children) than in a very small school (about 50 children); 4) Pupils transferred to a larger school (about 200 pupils) will have higher expectations about their further education and their future after some time than they had in the very small school (about 50 pupils).

Qualitative methods were used to investigate non-cognitive aspects. The same pupils in grades 5-8 were studied for almost a year: semi-structured interviews were taken from them while they were still studying in a rural school, and less than a year later the same pupils were interviewed again in a new large school in a big city, and the responses were compared. Interviews were also taken from the "old-timers" of the larger urban school - pupils who have been there longer.

Important finding in phase one of the interviews is that expectations for the future are strongly shaped by the example set by family and relatives, as well as by parental involvement in the child's education. When children talk about their plans, they almost identically echo their family's choices. Phase 2 shows that children's access to extracurricular activities has improved, with increased engagement and workload, but the aspects that need more time - motivation to

continue their education and expectations for their future careers - have not changed. Children also receive less individual attention from teachers and the aspects related to being in a group - identification with the community, trust, number of close teachers - have decreased.

Comparing the responses of students from rural and urban schools, students from urban schools are more active, more involved in school activities, more likely to take initiatives and contribute to decision-making. Students in the urban school are more articulate about why it is important for them to be part of the community, but the strength of the community itself is rated lower than in the rural school. Pupils have higher expectations for their future, and some of the pupils' answers clearly indicate a link between activism, expectations and what they expect from school. In general, the answers of school pupils paint a picture of a more confident, ambitious pupil.

Disruption effects have been observed among relocated pupils: identification with the community, trust, number of close teachers have decreased as well as marks for some pupils. Economic theories and empirical data from research on school consolidations indicate that 1) these effects are temporary and should diminish over time; 2) children who move to a new school are more affected. The second assumption was confirmed in this study - without exception, the children who had been transferred from a rural school all emphasised that they felt a stronger community in a small rural school. More data would be needed to test whether the first assumption is also true - one year is an insufficient time frame. It is true that the conditions for this assumption are in place - the new school has more extracurricular activities and greater participation of students. Joint activities with classmates should increase trust and community.

Pupils from a bigger school have higher aspirations for the future compared to the relocated students. Theory says that collective expectations should influence expectations of the individual. This assumption predicts that over time expectations of the relocated students should increase. However, it is not entirely clear how long it will take for expectations to change, how it will change, and most importantly, what other conditions are needed to change expectations? For example, what is the impact of a child's socio-economic status? One possible avenue for further research could be on how to change already formed and established expectations, the extent to which schools can counterbalance the influence of the family, and how collective expectations work. It is important that further research focuses on SES control.